START

CONTROL TEST TARGET
for Kodak Quality Monitoring

150mm

6"

LINE

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT IMAGING

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION PROJECT

Pinsky, David.
Yenkel der shmied: a
pyese in fier akten
Varsha, [1908 or 1909].

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET

YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1877.18

Pinsky, David, 1872-1959.
Yenkel der shmied : a pyese in fier akten Dovid Pinski.
Varsha : druk "ha-Tsefirah', 669 [1908 or 1909].
105 p. ; 23 cm.

1. Yiddish drama.--lcsh.
I. Poland-Warsaw

ID: NXYH02-B1910 CC: 9114 DCF: [HBR]
CALL #: /106131a

Reduction ratio X 10.0.

דוד פינסקי.

יאַנקעל דער שמיעד

א פיעסע אין פיער אַקטען.

וואַרשא
תרס"ט.
דרוק „הצפירה", פּיִינסקא 40.

דאָס אויפפיהרונגס־רעכט אין רוסלאַנד איז איבער־
געגעבען געוואָרען דורך אַ נאָטאַריעלען קאָנטראַקט צו
ה' מ. ספעקטאָר אין וואַרשוי (פאַנסקא 20).

דאָס איבערזעצונגס־רעכט געהערט דעם פערפאַסער.
אין אַמעריקא זענען די דראַמען פון דוד פינסקי:
„קאָפּירייטעד" (געזעצליך רעגיסטרירט) דורך דעם פער־
פאַסער.

ערשטער אַקט.

פּערזאָנען:

יענקעל דער שמיעד.

שמחה דער בעל-עגלה, זיין פאָטער.

מאַריאַשע, זיין מוטער.

טאַמאַרע.

פרומע, איהר מומע.

ר' אהרן, פרומעס מאַן.

רבקה.

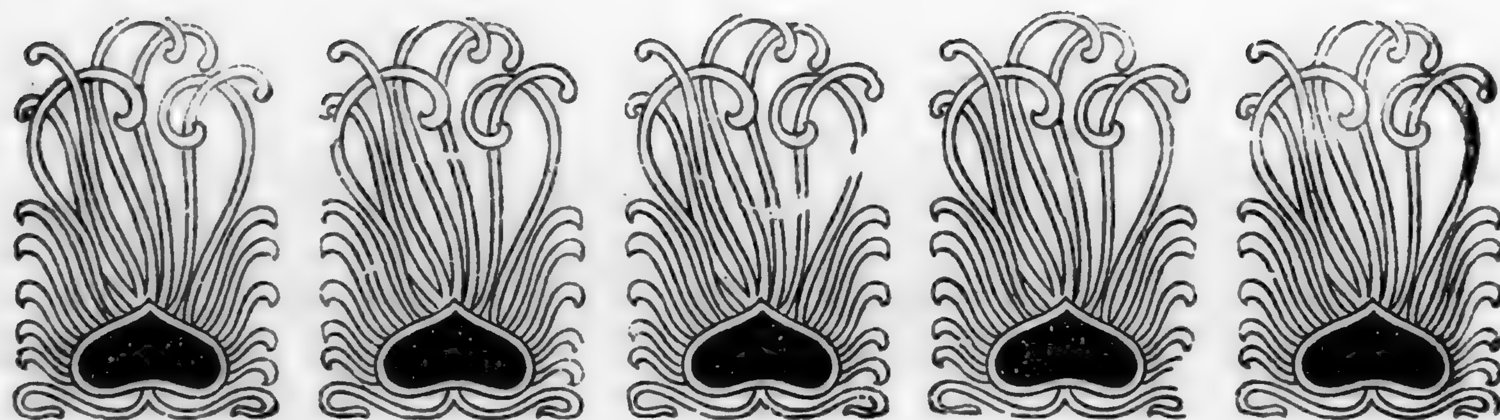
רפאל, דער וואַכערניק, איהר מאַן.

חיה פעשע, א שדכנ'טע און א מעקלערקע.

אַ בעל-עגלה.

מיידלעך.

דער „זאַל" ביי פרומען, שבת פאַר נאַכט בין מנחה למעריב, בעל-הבית'ש, אַלטמאָדיש און זאַט אין יאָהרען. אין דער הינטערסטער וואַנד צוויי פענסטער, אויף וועלכע עס שטעהען וואַזאָנעס מיט בלומען און צווישען וועלכע עס געפינט זיך אַ גרויסע פליושענע סאָפאַ מיט צוויי פאַטערשטולען פון ביידע זייטען. ביי דער לינקער וואַנד אַ ציראַטענע קאַנאַפע מיט אַ טיש פאַר איהר, וועלכער איז איבערגעדעקט מיט אַ רויטען טישטוך, פון ביידע זייטען קאַנאַפע שטולען, אין מיטען פון דער רעכטער וואַנד אַ טיר מיט אַ גרויסען ספרים-אַלמער נאָך הינטען און אַ שענער פאַטערשטול נאָך פאָרנט, די ווענד זענען בעקלעפּט מיט ברוינע אָבאָיעס, און איבער די סאָפאַס הענגען בילדער פון פערשיעדענע גרויסע אידען און איבער דעם אַלמער הענגט אַ זייגער. אין מיטען צימער הענגט אַ קאַנדעליאַבר-לאָמפּ. די פּאָדלאָגע איז ריין געוואַשען, בעדעקט מיט אַ פאַר לויפערס.

פרומע (זיצט ביים לינקען פענסטער אין אַ פאַטערשטול מיט'ן טייטש-חומש אין די הענד מיט ברילען אויף דער נאָז און לייענט שטיל פאַר זיך, באַלד קומט אַריין חיה פעשע מיט דער „קאַטינקע" אויף איין אָרבעל).

חיה פעשע: אַ גוט שבת אייך, פרומעטשקע. (פרומע מאַכט אַ בעהעגונג ווי צו דערלייענען אויף גיך ביז סוף שורה).

[redacted]

פרומע (הויבט אויף איהר אויף די אויגען, דערקענט זי עפּעס נישט צוערשט, כאפּט זיך אבער גלייך): אַ, חיה פעשע! אַ גוט שבת, אַ גוט יאָהר! איך האָב מיך פערלייענט, האָב איך נישט געהערט, ווי איהר זייט אריינגעקומען. (טוט אויס די ברילען און לעגט זיי אריין אין דעם טייטש-חומש, וועלכען זי מאַכט צו).

חיה פעשע (זעצט זיך אויף אַ שטול נעבען פרומען): וואָס מאַכט איהר עפּיס, פרומעטשקע? איך האָב אייך טאַקי שוין לאַנג נישט געזעהן, שוין טאַקי עפּיס אַ שאָק מיט יאָהרען.

פרומע: און אַצינד האָט איהר שוין מסתמא עפּיס פאַר יענטע דוואָשען? אייך פערדריסט, וואָס איך האָב שוין לאַנג קיין צרות נישט געהאַט מיט אַ דיענסט?

חיה פעשע: זעהט איהר... און אַז איך וואָלט געהאַט עפּיס פאַר איהר, וואָלט אויך קיין אחריות נישט געוועזען; וואָס איז, זי איז קיין אידישע טאָכטער נישט? זי איז אַ אידישע טאָכטער און מוז חתונה האָבען, און אייך וואָלט איך שוין געפונען אַנ'אַנדער דיענסט.

פרומע: אַ דאַנק אייך פאַר דער טובה, זי האָט נאָך צייט, עס ברענט נאָך ביי איהר נישט אַזוי, ניש-קשה, זי איז נאָך אַ יונג מיידעל.

חיה פעשע: און אינגעריע ווילען דען נישט חתונה האָבען? אַ מיידעל, ווי זי קומט נאָר אַביסעל צום שכל, וויל זי חתונה האָבען.

פרומע: ווי איהר זעהט מיך לעבען, אַז איך וועל מיך צוקריגען מיט אייך דערפאַר. וואָס איז דאָס פאַר אַנאָפּן?...

חיה פעשע: העי-העי-הע, געזונד זאָלט איהר מיר זיין! אָבער ווי איז די מעשה, אַז איך בין גאָר נישט געקומען צו אייך וועגען יענטע דוואָשען?

פרומע: נישט וועגען יענטע דוואָשען?

חיה פעשע: איך וועל זאָגען, ווי איהר זאָגט: יענטע דוואָשע האָט נאָך צייט. אַמאָל איז קיין מיידעל נישט צו יונג געוועזען, היינט איז קיין מיידעל נישט צו אַלט. ניש-קשה, זי קען נאָך אָבזיין ביי אייך אַ פּאָר יאָהר, אויב איהר ווילט זי נאָר האַלטען.

פרומע: איז אַז נישט וועגען יענטע דוואָשען...

חיה פעשע: טאָר איך גאָר צו אייך נישט קומען אין גוטען מוט? דאַרף דאָס דוקא זיין אַ דיענסט אָדער אַ שידוך פאַר דער דיענסט?

פרומע: איך מיין... איך האָב געמיינט... איהר זייט ביי מיר אַנ'אָנגעלעגטער גאַסט... אָבער געוועהנליך, אַז איהר קומט...

חיה פעשע: איז קיין אַנדער כלה-מיידעל האָט איהר גאָר נישט אין שטוב?

פרומע (קוקט זי אָן מיט פערוואונדערונג): טאַמאַרע?! איהר מיינט מיין טאַמאַרען?

חיה פעשע: וואונדערט איהר זיך הייסט דאָס. וואָס חיה פעשע די מעקלערקע, אַ שדכנ'טע צווישען דיענסט-מיידלעך, זאָל קומען רעדען אַ שידוך איי'ער פלימעניצע? אַ העזה אַביסעל. וואָס?

פרומע: [illegible]

חיה פעשע: שעמט אייך נישט, איהר מאָגט עס זאָגען, איך וועל מיך נישט בעליידיגען. וואָרום אין ד'ר'אמת'ן וואָלט מיר נישט אַרויפגעקומען אויפ'ן קאָפּ אפילו, צו קומען צו אייך מיט אַ שידוך פאַר אייער פלימעניצע. וואָס האָב איך דאָ וואָס צו לייקענען — מיין סחורה איז נישט פאַר איהר, מיין סחורה איז פון אַ גאַנץ ביליגען סאָרט. איך ווייס גאַנץ גוט, אַז וואָס עס איז גוט פאַר אַ יענטע דוואָשען, איז נישט גוט פאַר פרומע ר' אהרן'ס אַ פלימעניצע, כאָטש אַן'אָרימע יתומה.

פרומע: און יעצט האָט זיך ביי אייך עפּיס געמאַכט פאַר איהר?

חיה פעשע: ביי מיר אַליין האָט זיך גאָרנישט געמאַכט. מיר אַליין וואָלט דאָס אפילו אין חלום נישט איינגעפאַלען.

פרומע: אָבער איהר זייט'אָך געקומען מיט אַ שידוך פאַר איהר?

חיה פעשע: ווי זאָל איך אייך זאָגען? דער שידוך איז נישט מיינער, מיר איז ער נישט איינגעפאַלען.

פרומע: אוי, קרוינעלעך מיינע, זעה, אַז מיך אַרט נישט, ווען ער איז איינגעפאַלען.

חיה פעשע: פערשטעהט איהר מיך. דאָס [illegible] צום ערשטען מאָל אין מיין לעבען. וואָס זאָל איך אייך זאָגען? איך האָב דאָך שוין אַ סך זאַכען איבערגעהאַט אויף מיין לעבען, אַז איך זאָל נעמען אַלץ אויסדערצעהלען, וואָס איך האָב איבערגעהאַט אויף מיין לעבען, וואָלט איך געהאַט נאָך אַמאָל אַזויפיל לעבען, אַז איך זאָל נאָר האָבען צייט דאָס איבערצודערצעהלען. אָבער אַזאַ זאַך טרעפט [illegible] מיר צום ערשטען מאָל.

פרומע: קרוינעלעך מיינע, הערצעלעך מיינע! מע וועט שוין

באַלד קומעֶן פֿון מעריב, און איך קאָן נאָך גאָר פֿון אײַך קײַן טאָלק ניִשט דערגעֶהן.

חיה פּעֶשעֶ: וואָס איז דאָ צו דערגעֶהן אַ טאָלק? ווע͏ֶט'ן קומעֶן פֿון מעריב, וועֶט'ן אָנציִנדען ליִכט און מיִר וועֶט וויַיטעֶר רעֶדען. — איז אײַער פלימעֶניצעֶ גאָר אין דעֶרהײַם ניִשטאָ?

פֿרומעֶ: זי איז אַוועֶק אויפֿ'ן בולוואַר. נאַ, און אָהן איהר, הײַסט דאָס, ווילט איהר מיר ניִשט זאָגעֶן, ווער, וואָס, וועמעֶן.

חיה פּעֶשעֶ: וויִ הײַסט, איך וויל ניִשט? אַ ודאי וויל איך, און איך וועֶל עֶס אײַך טאַקי זאָגעֶן.

פֿרומעֶ (אין כעס): ווײַסט איהר גאָר וואָס? טשעֶפּעֶט זיך גאָר פֿון מיִר אָב! איהר נודיעֶט מיִר דאָך עֶפּיס אַרוֹיס די נשמה. ווילט איהר רעֶדעֶן, טיִק רעֶדט, אַז ניִשט, אַרט מיך אויך ניִשט. איך וועֶל דאָך פֿון אײַך קריגעֶן אַ קאָפּוועֶהטאָג.

חיה פּעֶשעֶ: אוי, פֿרומעֶטשקעֶ, ווער עֶס ווינשט אײַך אַ קאָפּ-וועֶהטאָג, זאָל איהם אַליין האָבעֶן אויף דאָס גאַנצעֶ לעֶבעֶן. איהר דאַרפֿט אָבעֶר אויף מיר ניִשט אין כעס ווערעֶן. אַז איהר זאָלט וויסעֶן די גאַנצעֶ מעשה וואָלט איהר אָסור אין כעס געֶוואָרעֶן אויף מיר, [redacted] אַז איהר זאָגט מיר צו, אַז איהר וועֶט אויף מיר ניִשט אין כעס ווערעֶן, וועֶל איך מיט אײַך רעֶדעֶן אָפֿעֶנעֶ דיבורים.

פֿרומעֶ: וואָס זאָל איך עֶפּיס אין כעס ווערעֶן אויף אײַך? מיר וועט דער שידוך ניִשט געֶפֿעֶלען, וועֶל איך זאָגעֶן ניין, און אוים געֶשעֶפּט. אַבי רעֶדט.

חיה פּעֶשעֶ: איהר דאַרפֿט אָבעֶר וויסעֶן, אַז ניִשט איך האָב דעֶם שידוך אויסגעֶטראַכט, מי האָט מיך געֶשיקט, פֿערשטעֶהט איהר מיך. איך וויל, איהר זאָלט דאָס וויסעֶן: מ י ה אָ ט מ י ך ג עֶ ש י ק ט. מיר וואָלט קײנמאָל ניִשט אײַנגעֶפֿאַלעֶן...

פֿרומעֶ: זעֶהט, ווי איהר האָט מורא צו זאָגעֶן, ווער דער חתן איז. איהר ווילט'אָך איהר ניִשט רעֶדעֶן אַ שידוך מיט אײַן אַנטלאָפֿעֶנעֶם אָסטראָזשניִק?

חיה פּעֶשעֶ: זאָל גאָט אויסהיטעֶן! וואָס מײנט איהר עֶפּיס, און איך קעֶן זיך דאָס מיט אַנטלאָפֿעֶנעֶ אָסטראָזשניִקעֶס? מײַן סחורה איז אפילו פֿון ביליגעֶן סאָרט, אָבעֶר ניִשט קײן אַנטלאָפֿעֶנעֶ אָסטראָזש-

ניִקעֶס. און איך וויל איהר בכלל גאָרניִשט רעֶדעֶן. מי האָט מיך געֶשיקט, בין איך געֶגאַנגעֶן.

פֿרומעֶ: טיִק זאָגט-זשעֶ מיר, ווער האָט אײַך געֶשיקט! וואָס דרעֶהט איהר מיר אַ קאָפּ, וואָס?

חיה פּעֶשעֶ: ווער זאָל דאָס זײַן? אָט די געֶראָטעֶנעֶ סחורה... דער שמיִעד... יעֶנקעֶל דער שמיִעד...

פֿרומעֶ: ווער? יעֶנקעֶל דער שמיִעד? אָט דער...?

חיה פּעֶשעֶ: יאָ, יאָ, עֶר, עֶר אַליין. דער פֿײַנעֶר חברה-מאַן, איז געֶקומעֶן צו לויפֿעֶן צו מיר אַ פֿערסאָפּעֶטעֶר, איך זאָל שוין געֶהן צו אײַך און רעֶדעֶן דעֶם שידוך. איך האָב איהם געֶוואָלט אָנשפּײַעֶן אַ פֿולעֶ צורה. ווי הײַסט, זאָג איך צו איהם, וואָס ביזטו משוגעֶ געֶוואָרעֶן? מעֶהר פֿעֶהלט דיר שוין גאָרניִשט? רב אהרנ'ס פלימעֶניִצעֶ דוקא, אַן אַנ-דערעֶ שטעֶהט דיר ניִשט אָן? — אַזוי האָב איך איהם געֶזאָגט, ווי איהר זעֶהט מיך לעֶבעֶן, וואָס? איך וועֶל מיך עֶפּיס שעֶמעֶן פֿאַר איהם? — ווי ביזטו גאָר געֶקומעֶן אויף דאַרויף? האָב איהם געֶזאָגט. דו ביזט אַזאַ און אַזאַ, דו ווײַסט'אָך, וואָס דו ביזט, האָב איך איהם געֶזאָגט, און זי איז אַזאַ כשר קינד, אַזאַ טײַעֶר קינד, אַזאַ גאָלדעֶנעֶר נפש?!... זאָגט עֶר צו מיר: איהר געֶהט, וואָס אַרט אײַך. אַז אָבזאָגעֶן, זאָלעֶן זיי מיר דאָרטעֶן אָבזאָגעֶן, ניִשט איהר. דאָס איז ניִשט אײַעֶר געֶשעֶפֿט. זאָג איך צו איהם: ווי הײַסט, איך וועֶל געֶהן? איך זאָל געֶהן און מי זאָל מיך אַרויסוואַרפֿעֶן פֿון אַלעֶ טירעֶן? מי וועט מיך דאָרטעֶן דאָך איך ווײַס ניִשט וואָס. און זיי וועֶלעֶן זײַן געֶרעֶכט. אַזוי האָב איך איהם געֶזאָגט. גאַנץ פשוט. וואָס האָב איך וואָס מורא צו האָבעֶן פֿאַר אַזאַ שמיִק גאָרניִשט? ענטפֿערט עֶר מיר: איהר געֶהט נאָר, איך וועֶל אײַך גוט בעֶצאָהלעֶן פֿאַר אַליץ. און אַז מי וועט אײַך דאָרטעֶן צו פּלעֶטעֶן דעֶם מוח, בין איך דאָך עֶפּיס אַ שמיִעד, וועֶל איך אײַך שוין מאַכעֶן גאַנץ. וויל איך דאָך אויסניִ-בעֶן צו איהם אַלעֶ בײזעֶ חלומות, מאַכט עֶר קײן טענות ניִשט און וואַרפֿט אויף מיר אַרויף מײַן "קאַטוֹנקעֶ" און שטופּט מיך אַרוים פֿון שטוב און ברײַנגט מיך אַזש ביז אַהעֶר. נו, וואָס זאָגט איהר דערצו? ביז'ן בריִקעֶל האָט עֶר מיך צוגעֶפֿיהרט, און איך בין אַ בעֶלן צו וועֶטעֶן, אַז עֶר שטעֶהט דאָרטעֶן אַציִנד און וואַרט.

פֿרומעֶ: זעֶהט, האָט מעֶן ניִשט אָנגעֶצונדעֶן אין בית-מדרש קײַן ליִכט?

חיה פּעֶשעֶ: אַ ודאי האָט מעֶן דאָס אָנגעֶצונדעֶן.

פּ ר ו מ ע: דאַרף מען שוין אויך אָנצינדען. (הויבט אָן צו זאָגען) „גאָט פון אברהם".

ח י ה פ ע ש ע: אוי, אַז איהר האָט מיך נאָך נישט אַרויסגעטריבען, איז דאָך דאָס עפּיס אַ שטיקעל נס, אוי, איך וואָלט עפּיס איצטער אַ גאַנצען תהלים אָבגעזאָגט! (זאָגט אויך) „גאָט פון אברהם".

פּ ר ו מ ע (געהט אַרויס, ברענגט אַריין אַ שוועבעלע, רייבט זי אָן און צינד אָן די העננלאָמפּ) אַ גוטע וואָך!

ח י ה פ ע ש ע (ענדיגענדיג די תּפלה): אַ גוטע וואָך, אַ גוט יאָהר, עס זאָל עפּיס זיין אַ מזל'דיגע וואָך, אַ פרעהליכע וואָך... איך ווייס, אפשר... אַבי איהר האָט מיך נישט אַרויסגעטריבען, איז... איך חיים?

פּ ר ו מ ע (עוסק'נדיג זיך מיט דער לאָמפּ, וועלכע וויל עפּיס נישט גוט ברענען): איך בין אפילו נישט קיין גוטע, אָבער אַרויסטרייבען האָב איך נאָך קיינעם נישט אַרויסגעטריבען.

ח י ה פ ע ש ע: אַז איך זאָג אייך, עס האָט אויף מיר געציטערט די הויט. ווען ער וואָלט מיך נישט געשטופּט אַהער מיט ג'וואַלט, אַז אָסור אויב איך וואָלט געגאַנגען.

פּ ר ו מ ע: וואָס איז ער משוגע געוואָרען? וואָס האָט זיך איהם מיט אַמאָל פערוואָלט טאַמאַרע?

ח י ה פ ע ש ע: זאָל איך אַזוי וויסען פון איהם. ער האָט מיר עפּיס געזאָגט? איך האָב דאָס איהם אויך געפרעגט, האָט ער מיר דען געענטפערט? איך האָב איהם אָנגעהויבען אויסצורעכענען פערשיעדענע בלות, מיידלעך פון זיינס גלייכען, איך ווייס, ישראל דעם קצב'ס מיידעל, אפרים דעם שניידערס, מיכאל דעם שוסטערס. ענטפערט ער מיר, אַז די מיידלעך קאָן ער אַליין קריגען, צו זיי דאַרף ער מיך נישט האָבען. מיך קריג זיי דיר, זאָג איך איהם, וואָס האָט דיר אָנגעשפּאַרט דוקא רב אהרנ'ס פּלימעניצע? האָט ער מיר דען געענטפערט? ער האָט מיך געשטופּט! ער האָט מיך אַזוי אַ נעם געטהון פאַר דער האַנד, איז אַז ער האָט זי מיר נישט איבערגעבראָכען, איז טאַקי אַ נס מן השמים.

פּ ר ו מ ע: ער איז דאַכט זיך אַ גרויסער פערדינער?

ח י ה פ ע ש ע: צו איז ער אַ פערדינער? העה-העע! ווען ער וואָלט נאָר נישט געוועזען אַזאַ שאַלטיק. ווער וואָלט דען געוועזען צו איהם גלייך? יענער איז שטענדיג פערוואָרפען מיט אַרבייט. וואָלט ער נאָר אַזאַ מענש געוועזען. ווי אַ ווייב וואָלט שוין איהם געגעסען ברויט מיט'ן פולען מויל.

פּ ר ו מ ע: און אַזאַ חברה־מאַן וויל דאָך מסתמא נדן אויך?

ח י ה פ ע ש ע: פון וועמען? פון אייער פּלימעניצע? אַ קאָפּקע נישט. אַזוי האָט ער געזאָגט. ווי זי שטעהט און געהט, וויל ער זי נעמען. אפילו קיין חתן־מתּנות וויל ער נישט. דערפאַר אָבער וועט ער איהר אָנקויפען...

פּ ר ו מ ע: זיין טאַטע איז, דאַכט זיך... געוועזען... אויב איך האָב קיין טעות נישט...

ח י ה פ ע ש ע: ווער זאָל זיין זיין טאַטע? ער שטאַמט נישט אָב פון אַזאַ גרויסען יחוס. זיין טאַטע איז שמחה דער בעל־עגלה.

פּ ר ו מ ע: אַ שיינער יחוס. נישטאָ וואָס צו זאָגען.

ח י ה פ ע ש ע: הערט, אָט דאָס איז דאָך די מעשה וואָס דען האָב איך אַזוי מורא געהאַט צו געהן צו אייך? איהר דאַרפט וויסען, אַז איך בין נאָר קיין שרעקעדיגע נישט, אָבער מ'דאַרף דאָך וויסען, תּאַ דער חמור שטעהט.

פּ ר ו מ ע: און וואָס איז ער אַזוי פאַר אַ מענש?

ח י ה פ ע ש ע: וואָס זאָל ער זיין פאַר אַ מענש? איהר האָט'אָך מסתמא געהערט? אַ טרינקער, אַ... אָבער זעהט נאָר, פרומעטשקע, געזונד און שטאַרק זאָלט איהר מיר זיין, איהר זאָלט נאָר פערגעבען אַקוראַט ווי איהר וואָלט טאַקי... זעהט נאָר, איך בעט אייך, אויב אַזוי, פאַ לאָ'מיר טאַקי רעדען קלאָרע דבורים. וואָס, איהר ווילט טאַקי, איך זאָל אייער פּלימעניצע רעדען דעם שידוך?

פּ ר ו מ ע: וואָס הייסט, איך וויל? וואָס האָב איך דאָ וואָס צו וועלען? זי איז עפּיס מיין טאָכטער? איך גיב איהר עפּיס נדן? זי איז אַ יתומה און אויף זיך אַליין אַ בעל־הבית'טע, און וואָס זי וועט וועלען, וועט זי טהון. און אַז איך וועל נישט וועלען, איז וואָס? זי איז שוין קיין נפל'ע נישט...

ח י ה פ ע ש ע: זעהט אַ טשעקאַוועס, האָט זיך מיר גאָר ווען געחלומ'ט, אַז איך זאָל ביי אייך פערדינען שדכנות?

פּ ר ו מ ע: ביי מיר וועט איהר סיי־ווי־סיי קיין שדכנות נישט פערדינען. ערשטענס אַוועק. שדכנות זאָל ער אייך שוין בעצאָהלען.

ח י ה פ ע ש ע: איך מיין טאַקי —

פּ ר ו מ ע: און צווייטענס, וואָרט־זשע אויס. ביז איהר וועט הערען, וואָס זי וועט אייך זאָגען.

ח י ה פ ע ש ע: ווי הייסט? אַ נאַר וועט זי זיין, ווען זי וועט זיך

נישט אָנכאַפּען מיט בײדע הענד. וואָס מײנט איהר, אַזעלכע חתנים וואַלגערן זיך עפּיס אין די גאַסען? שײן איז ער דאָך, אַז מ׳קאָן זיך אין זײַן פּנים נישט אײַנקוקען ווי אין דער זון. דאָס האָב איך דאָך אײַך נישט וואָס [illegible]אַלען, איהר האָט׳אָך מסתמא געזעהן. שען און געזונד, בלוט און מילך, אַז אַ חיות אויף איהם צו קוקען. זײ וועלען דאָך אַלע זײַן כפּרה. און אַ גוטער איז ער — מדינות אויסצופאָהרען. וואָס ער פערדינט, צוטײלט ער דאָך...

פ ר ו מ ע: הײַנט וואו נעמט ער אויף צו טרינקען?

ח י ה פ ע ש ע: צו טרינקען! איהר מײנט, ד׳ר׳אמת׳ן, ער איז דאָס דער גרויסער שכור? וואָס איהם פעהלט נאָך צו אַ גרויסען שכור, זאָל דאָס צוקומען אונזער פּאָליצמײַסטער, דעם [illegible] אָט גלאַט. אַ פּער־דיענער איז ער, און קײן ווײַב און קײן קינדער האָט ער אויף זיך נישט, איז גיט ער זיך אַמאָל אַ לעב. אָט, ער וועט חתונה האָבען...

פ ר ו מ ע: וואַרט, איז נישט עמיץ אַרײַן אין שטוב? (זי געהט צו דער טיר). טאַמאַרע! דו?

ש ט י מ ע (פון אַ צווייטען צימער): יאָ.

פ ר ו מ ע: קום אַהער אַרײַן אויף אַ ווײַלע.

ד י ש ט י מ ע: גלײַך.

פ ר ו מ ע (הויבט אָן אומצוגעהן איבער׳ן צימער, — שווײַגען).

ט אַ מ אַ ר ע (קומט אַרײַן, פערריכטענדיג מיט די הענד איהרע האָר): גוט וואָך.

פ ר ו מ ע: גוט יאָהר.

ח י ה פ ע ש ע: אָט איז זי טאַקי אַלײן. אַ גוט וואָך, אַ גוט יאָהר אײַך, טאַמאַרעטשקע!

ט אַ מ אַ ר ע: וואָס עפּיס: „אָט איז זי אַלײן"?

ח י ה פ ע ש ע: מסתמא האָט׳ן גערעדט פון אײַך.

ט אַ מ אַ ר ע: גוטס? שלעכטס?

ח י ה פ ע ש ע: שלעכטס. אַלץ הײַסט, שלעכטס. מע האָט אײַך קײן אײַן גאַנץ בײַנדעל נישט געלאָזען. האָט אײַך גאָר אין די אויערען נישט געקלונגען?

ט אַ מ אַ ר ע: איך האָב מיך נישט צוגעהערט.

ח י ה פ ע ש ע: אויפ׳ן בולוואַר זענען די אויגען אַזוי פערנומען, אַז מ׳ פערגעסט די אויערען. אָבער ווען איהר וואָלט געוואוסט, וואָס מיר האָבען דאָ גערעדט, וואָלט איהר זעך שוין צוגעהערט.

ט אַ מ אַ ר ע: אפשר יאָ און אפשר נישט.

פ ר ו מ ע: [illegible] איז דיר געקומען רעדען אַ שידוך — און ווײסט, מיט וועמען?

ח י ה פ ע ש ע: געזונד זאָלט איהר מיר זײַן, פרומעטשקע, איהר קאָנט קײן שדכנ׳טע נישט זײַן. דאָס לאָזט שוין מיך. מיר וועלען רעדען, וועלען מיר זיך בעראַטהען, וואָס גלאַט נעמען און אַרײַנפאַלען ווי אַ יאַוועץ אין דער סוכה? אַז מען זאָגט אַ מײדעל: איך קום דיר רעדען אַ שידוך, קאָן זי גאָר כאַפּען און אַנטלויפען. וואָרום שײכות צו זאָגען, וועלכע מײדעל וויל דאָס חתונה האָבען? זײ שעמען זיך נאָר צו הערען וועגען אַזעלכע זאַכען.

ט אַ מ אַ ר ע: נו, אַז איך בין נישט אַנטלאָפען, מאָגט איהר דאָך מאַכען אַביסעל בקיצור.

ח י ה פ ע ש ע: בקיצור! שייך, בקיצור? מיר שטעהען דאָך נישט אויפ׳ן פּראָסט. אָט, לאָ׳מיר עס מאַכען, ווי צווישען אונז יודענעס פיהרט זיך — טאַקע מיט נײַען מאָס רעד.

ט אַ מ אַ ר ע: ווען איך וואָלט געוואוסט, וואָלט איך שוין בעסער געבליבען אַביסעל לענגער אויפ׳ן בולוואַר.

פ ר ו מ ע: לענגער נאָך? ווענינ זיך אָנגעשפּאַציערט? דער טאַטע קומט גלײַך פון מעריב און מע דאַרף אויפשטעלען דעם סאַמאָוואַר. יענטע דוואָשע פערגעסט׳אָך אויך, אַז זי דאַרף קומען אַהײם.

ט אַ מ אַ ר ע: וועל איך געהן אויפשטעלען דעם סאַמאָוואַר.

ח י ה פ ע ש ע: [illegible]. דער סאַמאָוואַר וועט נישט אַנטלויפען, און דאָרטין קאָן זײַן שטעהט אַ מענש און וואַרט. וואָרום איהר דאַרפט וויסען, אַז מ׳ האָט מיך געשיקט אַהער, מיט גע־וואַלט גענומען און אַרויסגעשטופּט מיך אַהער — אַזוי האָט עס יענעם אָנגעשפּאַרט צו האָבען אײַך פאַר אַ כלה.

פ ר ו מ ע: בקיצור, דאָס איז יענקעל דער שמיד...

ט אַ מ אַ ר ע: ווער?!

פ ר ו מ ע: יענקעל דער שמיד, און זאָל זײַן אַ מעשה מיט אַ סוף. קענסט׳אָך איהם, האָסט׳אָך מסתמא וועגען איהם געהערט, איז גע־פעלט ער דיר, זאָג יאָ, און זאָל זײַן מיט מזל; געפעלט ער דיר נישט, טאָ זאָג נײן, און געה און שטעל אויף דעם סאַמאָוואַר.

ח י ה פ ע ש ע: אָבער פרומעטשקע, טײַערינקע, האַרציניקע, איהר קאָנט׳אָך מיר אַזוי קאַליע מאַכען דעם גאַנצען שידוך.

פ ר ו מ ע: איך האָב פּײַנט, אַז מי באַלאַקעט גלאַט אַזוי. וואָס איז דאָ פאַראַן צו רעדען מיט קונצען? זי איז קײן קינד נישט, זי ווײס גאַנץ גוט, אַז חיים סימען'ם זוהן וועט זיך צו איהר נישט שדכנען, און פּאָליאַקאָווס אויך נישט, און אַ ראָטשילד אַודאי נישט. איז נישטאָ וואָס צו רעדען. אַ יתומה אָהן נדן האָט זיך נישט וואָס איבערצונעמען. און אַז מיך אַרט נישט דער יחוס...

ט אַ מ אַ ר ע (ווערבע איז געשטאַנען די גאַנצע צײַט ווי פערגליווערט, רעדט קוים אַרויס): יאָ, דער עיקר זײַט איהר, דאָס ווײס איך.

פ ר ו מ ע: וואָס הײַסט, דער עיקר בין איך? וואָס ווײַסטו? וואָס? — דו זאָג נאָר מיר, וואָס וועט זײַן דער סוף פון דײַן זיצען בײַ מיר? וואָס וועט זײַן דער תכלית? וואָס ווײַסטו אויסזיצען? איך האָב עפּיס פון וואַנען דיך אויסצוהאַלטען?

ט אַ מ אַ ר ע: אַז איך האָב צו אײַך קײן טענות נישט.

פ ר ו מ ע: אַ דאַנק דיר דערפאַר! האָסט נאָך נעדאַרפט צו מיר טענות האָבען! איך פרעג דיך מעהר נישט, ווי לאַנג ווײַסטו נאָך זיצען אַזוי בײַ מיר אויפ'ן קאַרק? איז אַז עס קומט אײַנער און וויל דיך נעמען ווי דו שטעהסט און געהסט, איז נישטאָ וואָס איבערצוטראַכטען.

ח י ה פ ע ש ע: ווי איהר שטעהט און געהט. וויל ער אײַך נעמען, ווי איהר זעהט מיך לעבען. און מתנות האָט ער צוגעזאָגט, און וואָס ווילט איהר נישט? עס האָט איהם אַזוי אָנגעכאַפּט, ~~אַז ער האָט מיך מיט~~ ~~נעהאַלטען [illegible] אַהער~~. אַקוראַט ווי איהר וואָלט איהם עפּיס אונטער~~[illegible]~~. ביז'ן בריקעל האָט ער מיך דאָך צוגעפיהרט, ~~און איז~~ ~~נעבליבען שטעהן און היטען, צו וועל איך אַרײַן צו אײַך~~. ער שטעהט דאָרטען נאָך אַודאי און וואַרט, ~~ביז איך וועל אַרויסקומען צוריק~~.

ט אַ מ אַ ר ע (געהט צו מאַשינעל צום לינקען פענסטער און קוקט אַרויס אין גאַס).

ח י ה פ ע ש ע: וואָס, מע זעהט איהם דאָרטען? ס'איז פינסטער, אַז נישט, וואָלט איהר איהם שוין מסתּמא דאָרטען געזעהן.

ט אַ מ אַ ר ע (קערט זיך אָב פון פענסטער): געהט, זאָגט איהם, אַז...

ח י ה פ ע ש ע: אַז—אַז—אַז?...

ט אַ מ אַ ר ע (שטיל): אַז — — גוט.

ח י ה פ ע ש ע (איבערראַשט, גיט אַ פּאַטש מיט די הענד): גאָטעניו, טאַטעלעך, זעהט נור, אוי, איך גלויב דאָך גאָר מײַנע אויערען נישט!

פ ר ו מ ע: איך מײן, דו דאַרפסט דיר גוט איבערלעגען. נויטען

נוים איך דיך דאָך נישט. דו ווײסט'אָך אַודאי, וואָס פאַר אַ מענש ער איז?

ט אַ מ אַ ר ע: וואָס מאַכט עס אויס, מומע. וואָס האָט אַ אָרימע יתומה וואָס איבערצולעגען?

פ ר ו מ ע: זעה, טו נאָר אַ קוק, וואָס בין איך אויסען נעווען מיט די ווערטער?

ט אַ מ אַ ר ע: איך האָב צו אײַך גאָרנישט, מומע.

פ ר ו מ ע: און אַז דו האָסט יאָ צו מיר עפּיס, מײנסטו, אַרט מיך אַ סך?

ט אַ מ אַ ר ע: איז אַודאי נישטאָ וואָס צו רעדען.

פ ר ו מ ע: די גרויסע רעות, וואָס דו האָסט געהאַט פון מיר! וועניג דיך נאָך אויסגעהאַלטען!

~~ט אַ מ אַ ר ע: ווער האָט אײַך ווען עס איז וואָס געזאָגט?~~

ח י ה פ ע ש ע: אוי, קרוינעלעך מײַנע, זעהט נור, איך בין דאָך עפּיס געבליבען ~~[illegible]~~ ווי אַ לײמענער גולם! וואָס זיץ איך, וואָס? איך דאַרף דאָך לויפען צו איהם. איז זאָל איך איהם טאַקע זאָגען?

ט אַ מ אַ ר ע: איהר'ט'אָך געהערט [redacted].

ח י ה פ ע ש ע: אוי. ער וועט'אָך מיר אָנטון אַ גאָלדענע קרוין! איז הײַסט עס קאָן ער קומען נאָך הײַנט, זאָגען מיר, צו אַ קנין?

פ ר ו מ ע: וואָס איז די אײַלעניס? אײַלען זיך איז נישטאָ וואָס.

ח י ה פ ע ש ע: וואָס איז דאָ פאַראַן וואָס אָבצולעגען? אַז אויב יאָ, פאַר וואָס טאַקי נישט גלײַך אַ קנין? אוי, רבונו של עולם. אוי, וואָס אַלץ קאָן זיך מאַכען! אוי, איך וועל דאָך לויפען צו איהם, ווי שדים וואָלטען מיך געטריבען. אוי... אַ גוטע וואָך אײַך דערווײַלע! (אײַלט אַוועק)

פ ר ו מ ע: וואָס איז דאָ טאַקע געוועזען פאַר אַן אײַלעניס?

ט אַ מ אַ ר ע: איך געה אויפשטעלען דעם סאַמאָוואַר.

פ ר ו מ ע: וואָס ביזטו מיר אַזוי אָנגעבלאָזען? אַקוראַט אין ד'ר'אמת'ן, ווי איך וואָלט דיך עפּיס געצוואונגען.

ט אַ מ אַ ר ע (געהט צו דער טיר).

ר' אַ ה ר ן (קומט אַרײַן): גוט וואָך. וואָס איז עפּיס פינסטער אין סטאַלאָווע? און ווער איז דאָס אַרויסגעלאָפען פון שטוב ווי אַ משוגענע?

פ ר ו מ ע: חיה פעשע די מעקלערקע. (צו טאַמאַרען) געה ברײַנג אַרײַן צו מאַכען הבדלה.

טאמארע (געהט ארויס)

פרומע (דעקט אויף א ברעג טיש): קאנסט שוין אבנעבען מאמא-רען א מזל טוב. חיה פעשע איז דא געוועזען א שידוך רעדען איהר — דער חתן האט זי אליין געשיקט, און אונזערע איז מוסכם געווארען.

רב אהרן: נו, זאל זיין מיט מזל. ווער איז דער חתן?

פרומע: דער חתן איז אפילו נישט אזא אנטיקעל, נור מילא, אבי זי וויל איהם.

טאמארע (קומט אריין מיט א פלעשעל רויטען וויין, א בעכער, א הדס'ל און דער הבדלה).

רב אהרן: ווער איז ער?

פרומע: אט מאך אב אפריער הבדלה.

רב אהרן: וואס האסטו מורא אנצורופען מיר דעם חתן?

טאמארע: יענקעל דער שמיעד.

רב אהרן: ווער? ווער, האסטו געזאגט? יענקעל?!

טאמארע: איז וואס האט איהר אייך אזוי דערשראקען, פעטער? אייך שטעהט אפשר דער יחוס נישט אן?

רב אהרן: אט מיט דעם?... מיט איהם?... ער איז דאך... מסתמא לצנות! (קוקט אויף פרומען).

פרומע (בייז): נישט קיין לצנות! נישט קיין לצנות! מאך הבדלה, מאך! [redacted]

רב אהרן (גיעסט אן וויין אין בעכער): איך וועל אייך נישט גלויבען, אז איהר וועט מיר אפילו איך ווייס נישט וואס.

טאמארע: איהר וועט שוין גלויבען, פעטער, אז ער וועט באלד קומען אהער. וואס איז, ער געפעלט אייך אפשר נישט? מיר געפעלט ער זעהר שטארק, און דער מומען אויך.

רב אהרן: [redacted] ... איהר האט דאך געמאנט אפריער פרעגען ביי מיר אויך. וואס איז דאס געוועזען פאר אן איילענים?

פרומע: מאך שוין הבדלה, מאך. דו וועסט שוין דערדערען שפעטער. האב מיך ביי איהר נישט נעפרעגט, וואס איז די איילענים?

רב אהרן: אה, נו... ווי טוט מען עפים אב אזא זאך? ער איז דאך... וועה, אה... הנה אל ישועתי... (מאכט הבדלה, אונטערברעכענדיג זיך אפט מיט אונצופריעדענהייטס-און פערוואונדערונגס-אויסרופען. נאך דער הבדלה ווינשען זיי זיך אלע צו א „גוט-וואך").

רב אהרן: [redacted]... האסט געהערט א חתן? יענקעל דער שמיעד!

טאמארע (נעמט צו די הבדלה-זאכען און געהט ארויס).

רב אהרן: טאקע, וואס איז די מעשה — איז דאס טאקע אמת?

פרומע: ווער זאגט דיר ליגען, ווער?

רב אהרן: איז וואס איז דאס פאר אן אופן?

פרומע: וואס זאל דאס זיין פאר אן אופן? עס האט איהר אנ-געשפארט און פארטיג.

רב אהרן: ווי הייסט, עס האט איהר אנגעשפארט? ווי מאגען מיר גאר דערלאזען אזא זאך?

פרומע: וואס דערלאזען, וואס? זי פרעגט עפים ביי דיר עצות? זי איז א יתומה און מאג טון מיט זיך וואס זי וויל.

רב אהרן: ווי הייסט? און אז זי וועט וועלען נעמען א שטריק און אויפהיינגען זיך, מאגען מיר עס אויך דערלאזען? האסט געהערט א חתן פאר איהר? יענקעל דער שמיעד! אזא מנוול, אזא שטיק גאר נישט... [redacted] — אזא מיידעלניק, אזא שיכור...

פרומע: זי ווייס עס דען נישט? וואס האסטו זיך צושריען, וואס, משוגענער! האסט פאר איהר עפים אן אנדער חתן? קאנסט איהר געבען נדן? און ער וויל זי נעמען, ווי זי שטעהט און געהט!

רב אהרן: דארפען מיר זי דערפאר, הייסט עס, אוועקגעבען א איך ווייס נישט וועמען, אן אויסוואורף, א...

פרומע: מ... אויף איהם א קוק: מיר געבען זי שוין אוועק! ווי הייסט, מיר געבען זי אוועק? זי האט זיך דאך אליין אנגעכאפט אן איהם! דו ווייסט'אך שוין נישט, וואס דו רעדסט.

רב אהרן: ווי הייסט, זי האט זיך אנגעכאפט? ווי האט זי זיך גאר געקאנט אנכאפען?

פרומע: „ווי האט זי זיך גאר געקאנט אנכאפען?" „ווי האט זי זיך גאר געקאנט אנכאפען?" וואס איז זי עפים א קליין מיידעלע? א פיטשינקע איז זי, וואס? זי איז שוין, אהן עין הרע, א מויד אין די יאהרען און פערשטעהט, אז איינער איז בעסער ווי קיינער. וואס וועט זי אויסזיצען, וואס? אויף וואס וועט זי ווארטען, אויף וואס? און וויעדער גערעדט, וואס מאכסטו דא פאר א רעש? א פערדיענער איז ער? געלט

האט ער? אי, וואס ער איז דארטין נישט אזא גרויסער צדיק, וועט זי דאך זיין זיין ווייב, טא זאל זי איהם איבערמאכען. און זי איז א סחורה נישקשה. זי וועט איהם ארומוויקלען ארום פינגער אט ווי ער איז דארט מין איך ווייס וואס.

רב אהרן: דעם שיכור, דעם מיידעלניק, דעם...

פרומע: אז ער וויל חתונה האבען, איז א סימן, אז ער וויל אויפהערען צו זיין דאס, וואס ער איז געוועזען.

רב אהרן: איז ביי דיר, הייסט עס, איז עס א גלייכער שידוך? איז ביי דיר, הייסט עס...

פרומע: וואס ביי מיר, וואס? אוי—אוי—אוי! וואס רעד איך דא מיט דיר, וואס?

רב אהרן: מילא, זי איז דאך דיין פלימעניצע, איך מיין, דיין ברודערס טאכטער. נאר זאגען זאג איך דיר, אז ווען זי וואלט נישט געהאט דיך פאר א מומען...

פרומע: אוי, א מגפה זאל אויף דיר קומען! וואס בין איך שוין דא, וואס? וואס האסטו זיך צוגעטשעפעט צו מיר? יענע האט זיך אנגעכאפט, בין איך דא שולדיג! איך צווינג זי עפיס? האט זי געזאלט נעמען דעם אויסגעווייקטען ישיבה בחור. ווען זי איז געוועזען ביי איהר טאטען.

רב אהרן: הערסט, איז וואס האסטו אויסגעפיהרט? דאס זאג איך דאך, אז ווען זי וואלט דיך נישט געהאט פאר א מומען און וואלט נישט געדארפט אנקומען צו דיין לאסקע, וואלט זי... אז איך רעד שוין נישט וועגען יחוס, מיך ארט שוין נישט, וואס ער איז א שמיעד, מיך ארט שוין נישט זיין טאטע דער בעל עגלה — איך וועל שוין זאגען, ווי דו זאגסט: א יתומה, אהן נדן, אן ארים מיידעל, מילא! אבער גלאט, ווי קומט אזא ערליך און כשר קינד צו אזא מין אויסוואורף? ווי קאן זי איהם גאר וועלען? אז... אז... אז ער איז גאר קיין איד נישט! ווילסטו מיך איינשמועסן, אז זי האט זיך אנגעכאפט אן איהם מיט'ן גוטען ווילען? אז... נגע!

טאמארע (קומט אריין. זי האט פערוויינטע אויגען).

פרומע: ווי שטעהט'ס מיט'ן טיי.

טאמארע: יענטע דוואשע איז געקומען.

פרומע: וואס האט שוין דארטין ביי דיר גערעגענט פון די אויגען, וואס?

רב אהרן: האסט געהערט א שידוך? יענקעל דער שמיעד! אבער גארנישט, האסט נישט וואס צו וויינען. ער'ט קומען, וועט ער אוועקגעהן. איך וואלט וועלען גלאט וויסען, ווי קומט ער נאר אויף דעם געדאנק, צו שרפענען זיך צו דיר? אזא העזה פון אזא שטיק מנוול!

טאמארע: פעטער, זידעלט איהם נישט, ווארום ער וועט ווערען מיין חתן.

רב אהרן: וואס איז דאס פאר א ווערטער? דו ווייסט, וואס דו רעדסט? ווי הייסט, ער וועט ווערען דיין חתן? ער וועט עס ווערען מיט געוואלט?

טאמארע: מיט געוואלט נישט, אבער...

פרומע: איז וואס האסטו דארטין געוויינט, וואס?

רב אהרן (נעמענדיג דעם סידור פון אלמער צו זאגען „ויתן לך”): זעהסט, מיין טאכטער, איך זאג עס דער מומען אין די אויגען, זי איז טאקי א שלעכטע, אבער...

פרומע: איך געפעל דיר נישט, איז טאמער וועסטו זיך מיט מיר צוג'טן? א שלעכטע בין איך! די גרויסע שלעכטס, וואס איך האב איהר דא אנגעטאן! איך האב איהר עסען נישט געגעבען! אליין האב איך געגעסען און געטרונקען פון פויגעל-מילך, און זי האט נעביך ביי מיר געהונגערט!

רב אהרן (צו טאמארען): אבער, פערשטעהסט, דאס וויל איך דיר טאקע זאגען — אזוי שלעכט, אז דו זאלסט דארפען אנטלויפען פון אונז צו יענקעל דעם שמיעד, איז נאך דיר ביי אונז נישט.

טאמארע: איך וויל נישט אנטלויפען און איך האב נישט געזאגט, אז מיר איז ביי אייך שלעכט.

ר' אהרן: ניין, איך מיין אין ד'ר'אמת'ן. פערשטעהסט, איז גאר נישט. איז נישטא וואס צו אנטלויפען, איז נישטא וואס ארויסצוכאפען זיך ווי פון א פייער. דו ביזט נאך נישט אזוי אלט, דו קאנסט נאך ביי אונז זיצען, ביז עס וועט קומען דיין אמת'ער בעשערטער, עפיס א ליי-טישער מענש.

טאמארע: אז מיך ארט נישט יענקעל!

פרומע: נו, איז האסטו וואס צו רעדען מיט איהר?

רב אהרן: ווי הייסט, דיך ארט נישט יענקעל? דו ווייסט, וואס דו זאגסט? דו ווייסט דען, וואס פאר א מענש ער איז? ער איז... דער

מע מאַר דאָך איהם אין אַ אידישע שטוב נישט אַרײַנלאָזען! ווײסטו דאָס [illegible]?

טאַמאַרע: איך ווײס.

רב אהרן: איז נו?

טאַמאַרע: איך הײס אַלץ וועגען יענקלען, איך ווײס נאָך אפשר מעהר ווי איהר, און דאָך...

פרומע (איראָניש): ער איז דאָך אַזאַ שײנער.

טאַמאַרע: וואָס מײנט איהר, מומע, דאָס איז שוין גראָר קײן חסרון נישט.

פרומע (צו רב אהרנ'ען): זעהסטו, האַ? וואָס ווילסטו נאָך מעהר!

רב אהרן: זײַן שײנקײט קוילעט דאָך איהם אוועק. דערפאַר איז ער דאָך אַזוי אויסגעלאַסען... איך זאָג דיר, איך בין שוין מוחל אַלץ. וואָס ער איז געוועזען, איך האָב אָבער מורא, אַז ער וועט נישט בעסער ווערען, אַז ער וועט בלײַבען דערזעלבער שאַלטיק נאָך דער חתונה ווי פאַר דער חתונה. אַז... אַז ער איז דאָך עפּיס גאָר קײן מענש נישט.

טאַמאַרע (זיפצט אויף): פאַר דאָס האָב איך דאָס אויך מורא. איך האָב זיכער נישט געווײַנט איבער דאָס, וואָס ער איז געוועזען ביז אהער; איך האָב אויך נישט געווײַנט, וואָס ער איז אַ שמיד, וואָס ער שטאַמט נישט פון גרויסען יחוס. ער איז מיר טויזענד מאָל ליבער, ווי דער אויסגעווײקטער ישיבה בחור...

פרומע (צו רב אהרנ'ען): נו, האַ?

טאַמאַרע: וואָס זאָל איך דאָ לײקענען? איך ווײס, אַז ער האָט אַ סך גוטע מעלות אין זיך, אַז אַלע, ווער עס פערקערט נאָר מיט איהם, האָבען איהם ליעב. אָבער איך וואָלט נישט געוואָלט דערלעבען צו זעהן איהם קומען אַ שיכורער אַהײם, און איך וואָלט נישט געוואָלט זעהן נאָך אַ סך זאַכען.

רב אהרן: איז וואָס דאַרפסטו קריכען? מיט אַ געזונטען קאָפּ אין אַ קראַנקען בעט?

טאַמאַרע (מיט אַ זיפץ): מילא, וועל איך ריזיקירען. יעדער שידוך איז דאָך אַן אײַנשטעלעניס. (מיט נצחון.) אָבער ווי געפעלט אײַך, וואָס פון אַלע מײדלעך האָט ער מיך אויסגעקליבען?

רב אהרן: אַ נאַר איז ער, וואָס? ער ווײס שוין, וואָס אַ מײדעל איז. און אַזאַ מײדעל ווי דו...

פרומע: זעה נאָר, זעה נאָר... קוק נאָר אָן דעם אַלטען אידען! סליונקעס רינען איהם שוין באַלד פון מויל.

טאַמאַרע: איז וואָס אַרט אײַך, פעטער. עס וועט שוין זײַן גוט, [illegible]... איך וועל שוין מאַכען פון איהם אַ מענש! איהר וועט זעהן, פעטער...

פרומע: שאַ, עפענט נישט עמיצער די טיר? (מען הערט חיה פעשעס שטימע און נאָך אַנדערע שטימען).

פרומע: דאָס קומען זײ שוין.

טאַמאַרע (ווערט שטאַרק אויפגערעגט, סטאַרעט זיך אָבער אָנצונעמען אַ רוהיג געזיכט).

רב אהרן: זעה, און איך האָב נאָך [illegible] נישט געזאָגט (עס קומט אַרײַן חיה פעשע, נאָך איהר יענקעל, און נאָך איהם שמחה מיט מאַריאַשען. מע בעגריסט זיך): גוט וואָך! גוט יאָהר!

חיה פעשע: אָט איז דאָ די דער חתן, אי די מחותנים. מיר האָבען דאָס געמאַכט אויף גיך.

פרומע: זעצט זיך, נעמט פלאַץ.

יענקעל (זעצט זיך אויף דעם פאַטערשטול פאָרנט בײַ דער רעכטער וואַנד, בעטראַכט דאָס צימער און וואַרפט פאַרבײַגעהענדיג בליקען אויף טאַמאַרען).

מאַריאַשע (זעצט זיך מיט אַ זיפץ אויף אַ שטול בײַ דער לינקער וואַנד און שפאַרט אונטער דעם קאָפּ מיט דער רעכטער האַנד).

שמחה (זעצט זיך נישט ווײַט פון מאַריאַשען, מעלה־גרה'דיג מיט זײַן צאָהנלאָזען מויל און אַרויסגעבענדיג פון זיך פערלעגענהײַטס־טענער): הם, הם, כע.

חיה פעשע (זעטצענדיג זיך אויף אַ פאַטערשטול אין הינטערגרונד): זעהט איהר איהם, האַ? אָט קאָן גאָר ער גאָר קײן צוויי נישט צעהלען, האָט זיך אַוועקגעזעצט ווי אַ סטאַטיק.

מאַריאַשע (מיט אַ זיפץ): יאָ, אַ סטאַטיק! אויף שונאי ציון געזאָגט געוואָרען.

יענקעל (לאַכט פערלעגען): אַ גוטע רעקאָמאַנדאַציע.

רב אהרן (קומט צו צו שמחה'ן): אַזוי, רב שמחה, ווילט איהר דאָס ווערען מיט מיר אַ מחותן?

שמחה (מעלה־גרה'נדיג): הם, הם, כע! ד'וויל! וואָס שייך? ער וויל, ער טוט.

מאַריאַשע: אַז ער איז אַרײַנגעלאָפען ווי אַ פער'סס'טער —

חי' א פֿערטעבער, און ער דאַרף אַרײַנגעלאָפֿען — מיר זאָלען געזען מיט איהם אַהער. האָב איך דאָך געמײַנט, אַז ער רעדט אויס'ן ווענ, שונאי ישראל. ווען חיה פעשע וואָלט מיט איהם נישט געוועזען און וואָלט אונז נישט דערצעהלט, וואָלט איך אויסגעבײַטעלט צו איהם אַלע חלומות און וואָלט מיך פֿון אָרט נישט גערירט. איך וואָלט עם אַנגעטאָן [illegible] אײַנעם פֿון זײַנע גלײַכוואָרטעלעך און אויסגעזעצט. און איך וועל אײַך זאָגען דעם אמת, מיר גלויבט זיך דאָס נאָך אַצינד אויך נישט.

פֿ ר ו מ ע: יאָ, אַז מי איז אָרים, זײַנען אַלע פֿון גלײַכען [illegible].

מ אַ ר י אַ ש ע: אַז מיך וואונדערט נאָר, וואָס ס'ט'צעך געפֿונען [illegible], וואָס זאָל איהם ווע‏לען.

ט אַ מ אַ ר ע (לאַכט בערהועז אויף).

ח י ה פ ע ש ע: שאַ, שאַ, מאַכט מיר דעם שידוך נישט קאַליע.

ש מ ח ה: שאַ! שאַ! צעך צורעדט! בהמה, פֿערד!

ח י ה פ ע ש ע (צו יענקלען): נו, וואָס האָסט צעך אוועקגעזעצט און שווײַגסט ווי אַ חתן-בחור?

י ע נ ק ע ל: דאָס בין איך דאָך טאַקע.

מ אַ ר י אַ ש ע: מיט אַמאָל איז ער געוואָרען אַ שעמעוודיגער.

ח י ה פ ע ש ע: איהר ווייסט, לאָ'מיר גאָר לאָזען חתן-כלה אַליין, זיי זאָלען זיך דורכרעדען.

פֿ ר ו מ ע: קומט טאַקע אַלע אין סטאָלאָווע. זאָלען זיי זיך דאָ דורכרעדען.

ר ב אַ ה ר ן: וואָס איז זיי דאָ צו לאָזען אַליין? זיי קאָנען זיך זיצען דאָ, און מיר וועלען זיך זיצען דאָ. אָדער מיר קאָנען אַלע געהן אין סטאָלאָווע. זיי וועלען זיך רעדען זײַערס, און מיר וועלען אונז רעדען אונזערס. איך האָב נאָך זאָגען „ויתן לך".

ח י ה פ ע ש ע: זעהט נור, זאָל איך אַזוי געזונד זײַן, ווי רב אַהרן האָט מורא צו לאָזען זיי אַליין.

ר ב אַ ה ר ן: איך האָב מורא! ווי הייסט, איך האָב מורא!

מ אַ ר י אַ ש ע: ער איז באַלד געראַכט, אויף מײַנע נאמנות.

פֿ ר ו מ ע: [illegible], נישט-קשה. מאַכט איהם נישט פֿאַר אַזאַ איך ווייס נישט וואָס. וואָס געוועזען, איז געוועזען. אַצינד וועט ער ווערען אַ חתן, חתונה האָבען, און וועט בעסער ווערען.

מ אַ ר י אַ ש ע: בעסער ווערען! ער וועט בעסער ווערען! געפֿונען, ווער זאָל בעסער ווערען!

ח י ה פ ע ש ע: קומט, קומט. (צו מאַריאַשען): הערט איהר, איהר האָט געמאָנט גאָר בלײַבען אין דער היים.

ש מ ח ה (צו מאַריאַשען): דו שווײַג! שווײַג! בהמה! פֿערד! געה אַהיים!

ר ב אַ ה ר ן (קרעכצט): אָך—אָך... נאָ, מילא... ויתן לך אלהים מטל השמים ומשמני הארץ... (געהט אַרויס).

מ אַ ר י אַ ש ע (קרעכצענדיג): שווײַג, שווײַג... דאָס אַלץ. (געהט אַרויס).

ש מ ח ה: בהמה... בהמה... פֿערד... (אָב).

ח י ה פ ע ש ע: האָסט געהערט, אַן אײַגענע מאַמע זאָל אַזוי רעדען! (אָב).

פֿ ר ו מ ע (געהט אַרויס די לעצטע און לאָזט אָפֿען די טיר).

ח י ה פ ע ש ע (קומט צו און מאַכט זי צו).

י ע נ ק ע ל (אין פֿערלעגענהייט, ווייס נישט וואָס צו טון מיט די הענד, נעמט זיך אַראָב דאָס היטעל, דרעהט עס אַ ווײַלע אַרום, און שמייכעלט אַ פּאָר מאָל אָב מיט אַ גאַנץ פֿערלעגענעם שמייכעל, ווען ער טרעפֿט זיך מיט טאַמאַרעס בליקען).

ט אַ מ אַ ר ע (איז גאַנץ רוהיג, זיצט אויפ'ן סאָפֿאַ אָנגעשפּאַרטערהייט, בעגעגענט זײַנע בליקען גאַנץ פֿעסט און וואַרט, ער זאָל עפּיס זאָגען).

י ע נ ק ע ל (שמייכעלט אָב): עך, איך קאָן דאָך פֿערדרייען אַ פּאַפּיראָס? וועל איך עפּיס בעקומען דעם לשון. (וואַרט נישט אָב אויף איהן ענטפֿער, נעמט אַרויס אַ פּאָרטאַבאַק און הייבט אָן צו דרעהען אַ פּאַפּיראָס).

ט אַ מ אַ ר ע (נאָך אַ קליינעם שווײַגען): איך האָב גאָרנישט געוואוסט, אַז איהר זײַט פֿון די שרעקעדיגע.

י ע נ ק ע ל (בענעצט דאָס פּאַפּיראָסען-פּאַפּיער מיט דער צונג): אָט אַזוי, אָ, זאָגט אויך אַ וואָרט.

ט אַ מ אַ ר ע: איך דאַרף דערצו נישט פֿערדרייען קיין פּאַפּיראָס.

י ע נ ק ע ל (רײַבט אָן אַ שוועבעלע אָן די הויזען און פֿערדרייעט. האָרט הינטער דער טיר דערהערט זיך רב אַהרנ'ס „זמרות").

י ע נ ק ע ל: דער פֿעטער הערט זיך טאַקי צו, וואָס מיר רעדען.

ט אַ מ אַ ר ע: ער וועט נישט [illegible].

י ע נ ק ע ל (לאַכט; רייכערט).

(שווײַגען).

י ע נ ק ע ל: איהר... איהר... איהר'ט מאקע באלד מיינען, אז איך קאן קיין צוויי נישט צעהלען.

ט א מ א ר ע: און אין ד'ר'אמת'ן?

י ע נ ק ע ל: קאן איך שוין צעהלען איבער צחוי אויך. אין אל'די רוחות, ווייס איך, די צונג געהט עפּיס נישט אצינדערט.

ט א מ א ר ע: דער פּאפּיראָס האָט אויך נישט געהאָלפען?

(שווייגען).

ט א מ א ר ע (מיט א דורכדרינגענדיגען בליק, רוהיג): זאָגט מיר, פאר וואס איז אייך עפּעס איינגעפאלען צו שדכ'נען זיך צו מיר, און נאָך געטריבען הינ פּעשען! אז זאל געהן, וואס גיכער?

י ע נ ק ע ל: אָט אזוי... אָט אזוי... אצינד וועל איך קאָנען רעדען. (פערלעשט דעם פּאפּיראָס, שטעהט אויף, ווארפט איהם אריין אין שפּיי קעסטעל ביי דער טיר. און העבט אן צו רעדען אין אויפרעגונג, שטארק ווארפענדיג מיט די הענד). איהר הערט'אָך, טאמארע, איך... ווי זאל איך אייך זאָגען?... הע, איך'ל מיך נישט קאָנען גוט אויסדרעהען. א כוואראבע, איך ווייס עפּיס נישט ווי צו רעדען, אז ס'זאל עפּיס זיין... אָבער איהר'ט מיך שוין פערשטעהן. איהר הערט'אָך... איהר זאָגט מיר, פאר וואס האָב איך אוועקגעוואָרפען די לעצטע צייט אלע מיינע פּאסקודנע שטיק?

ט א מ א ר ע: איך ווייס גאָרנישט, אז איהר האָט זיי אוועקגעוואָרפען.

י ע נ ק ע ל: ווי איהר זעהט מיך א אידען, אז איך האָב זיי אוועקגעוואָרפען.

ט א מ א ר ע: מסתמא האָט איהר געפונען, אז ס'איז אייך שוין גענוג אויפצופיהרען זיך, ווי איהר'ט זיך אויפגעפיהרט.

י ע נ ק ע ל: ניין, נישט דאס. איך... איך... ווי זאל איך אייך זאָגען? איך האָב מיך פער... פער... פערבייינקט נאָך אייך.

ט א מ א ר ע: פערבייינקט נאָך מיר? ווי קומט איהר דערצו?

י ע נ ק ע ל: זעהט איהר דאָך. אָט ווייסט איהר, אָט פון זינד איך האָב אייך געטראָפען ביי לאה די נייטארקע, אָט פון דאמאלס אָן איז — ווי זאל איך אייך זאָגען?... איהר זייט מיר עפּיס, ווי איינגעבאקען אין הארצען. איהר'ט מיר גלויבען, הא? ווי איהר זעהט מיך לעבען, אייער קול איז מיר געשטאנען אין מיינע אויערען. איך האָב געקלאפּט מיט מיין האמער און געהערט אייער קול — ט'אנסט מיר גלויבען?

ט א מ א ר ע: איך האָב נישט געוואוסט, אז איך האָב אזא שטאר־קען קול.

י ע נ ק ע ל: ניין, דוקא ווייל איהר האָט אזא שטילען, עפּעס אזא שטילען און פרעהליכען קול. ער איז מיר עפּיס אריין אין... אין... א צרה, אז מי קאָן נישט רעדען!... ווי זאל איך אייך זאָגען, מיר איז געוואָרען אזוי ווארים פון איהם ביים הארצען. איהר דארפט'אָך וויסען, טאמארע, אז איך קען מיך מיט מיידלעך, אזוז — איך האָב שוין א סך איבערגעקאָנט... איהר ווייסט'אָך, איך דארף דאָך אייך נישט דער־צעהלען. און צו קיין מיידעל האָב איך נישט איבערגעפיהלט, וואס צו אייך. יעדע מיידעל איז ביי מיר געוועזען א שפּיעלכעל, א צאצקע, אזוי א שטיפערי. ווי זאל איך אייך זאָגען? איך בין א מענש פול מיט פייער... א... א מענש פול מיט פולווער, און יעדע מיידעל איז פאר מיר געוועזען א שוועבעלע. די פולווער פלעגט זיך אָנכאפּען, אויפרייסען און אויס — און מעהר נישטאָ. דערפאר האָב איך דאס נאָך ביז יעצט נישט חתונה געהאט, כאָטש מיר איז שוין צווישען אונז גערעדט באלד צוויי און דרייסיג יאָהר. איהר האָט עפּיס אויף מיר גאנץ אנדערש... גאנץ אנדערש גע... געווירקט. איך בין עפּיס בטל ומבוטל געוואָרען, ווי איהר זעהט מיך לעבען. איך האָב מיך עפּיס דערפיהלט אזוי מאָדנע... ווי זאל איך אייך זאָגען? עפּיס ווי עמיצער וואָלט מיר געגאָסען בוימעל אויפ'ן הארצען. עפּיס אזוי פּוטערדיג ווייך. עפּיס אזוי געשטילט. וואס זאל איך אייך א סך ברייען, זינד איך האָב אייך געטראָפען, האָב איך מיך אָנגעהויבען צו שעמען פאר זיך אליין.

ט א מ א ר ע: דאס איז געוועזען די בעסטע זאך, וועלכע איהר האָט געקאָנט טון. און איהר האָט אוועקגעוואָרפען אייערע מעשים־טובים?

י ע נ ק ע ל: אוועקגעוואָרפען! ווי איהר זעהט מיך לעבען. איך האָב מיר געזאָגט: די טראָגסט דיך ארום אין קאָפּ מיט איהר — איך האָב דאס געמיינט, מיט אייך — טיק זיי־זשע נישט מעהר קיין חזיר. און אויס, באסטא. די קיינמאָל גאָרנישט געשאַרלאטאנעוועט.

ט א מ א ר ע: דאס איז זעהר גוט.

י ע נ ק ע ל: אלץ הייסט גוט! איהר ווייסט נישט, ווי גוט דאס איז. איך פיהל מיך נאָר ווי א נייער מענש. און איהר'ט'אָך לאכען, הא? איך האָב נישט אויפגעהערט צו טראכטען וועגען אייך. די גאנצע צייט נישט אויפגעהערט. ווי א שאָטען זייט איהר מיר נאָכגעגאנגען. און

הײַנט, ווען איך האָב אײַך געזעהן אַרומגעהן אַזוי אויפ'ן בולוואַר, ווי אַ מלכה, דאָס געזיכט האָט געלויכטען און די אויגען האָבען אַזוי חיות'דיג געקוקט...

טאַמאַרע: זעה, וואָס פאַר אַ קאָמפּלימענטען איהר קאָנט מאַכען!

יענקעל: נײַן, דאָס זײַנען נישט קײַן קאָמפּלימענטען. קאָמפּלימענטען טראַכט מען אויס. דאָס האָב איך אָבער געזעהן און געפיהלט. איך האָב געקוקט אויף אײַך און... און מײַן הארץ האָט מיר שטאַרק געקלאַפּט. האָב איך מיר אַ זאָג געטאָן: עה, וואָס וועט זײַן, וועט זײַן — איך געה און שיק חיה פעשען צו איהר. און געטראַכט און געטאָן. אוי, ווער האָט זיך געקאָנט ריכטען, אַז איהר וועט זי נישט אַרויסטרײַבען פון שטוב, אַז איהר וועט נאָר... אוי, אוי... עס פּאַטופּעט זיך מיר גאָרנישט אין מײַן מוח. (פלוצלונג מיט צווײַפעל). דאָס איז דאָך אמת? חיה פעשע האָט'אָך מיך נישט גענאַרט?

טאַמאַרע: געוויס נישט. אַז נישט וואָלט איהר דאָ איצטער מיט מיר נישט גערעדט.

יענקעל: איהר ווייסט נישט. ווי... ווי... ווי זאָל איך אײַך זאָגען?... ווי איך בין גליקליך! אוי, טאַמאַרע, וואָס אַרט אײַך, איהר וועט קײַן חרטה נישט האָבען!

טאַמאַרע: הלואי.

יענקעל: וואָס אַרט אײַך, איהר וועט זעהן. אַ, אָבער עס פּאַטופּעט זיך מיר נישט אין מח. ווי גיך דאָס איז צוגעגאַנגען. איהר האָט'אָך געוואוסט, וואָס פאַר אַ סחורה איך בין געוועזען, ווי אַזוי האָט איהר טאַקע נישט אַרויסגעטריבען חיה פעשען?

טאַמאַרע: איהר ווילט עס וויסען?

יענקעל: איך ווייס? העהע...

טאַמאַרע: איך וועל אײַך נישט קאָנען זאָגען, וואָס איהר האָט מיר געזאָגט.

יענקעל: אַוודאי נישט, דאָס ווייס איך אַליין.

טאַמאַרע: איהר זײַט אַ שײַנער, אַ קלוגער און אַ גוטער. דאָס האָב איך געוואוסט, און איך האָב אַטראַכט געטאָן, אַז עס קאָן געמאָלט זײַן, אַז ווען איהר זאָלט אַרײַנפאַלען אין גוטע, רעכטע הענד, וועלען אײַערע גוטע מדות גובר זײַן די שלעכטע. נו, און איך לעב בײַ אַ מומען...

יענקעל: אוהוס!

טאַמאַרע: אַליין עפּיס דערשלאָגען זיך צו עפּיס האָב איך נישט געקאָנט. ווײַל ביז פאַר אַנדערטהאַלבען יאָהרען האָב איך געמוזט פיהרען די ווירטשאַפט בײַ מײַן קראַנקען טאַטען...

יענקעל: יאָ, איך פערשטעה. איך פערשטעה.

טאַמאַרע: און דאָס לעבען בײַ דער מומען איז נישט אַזוי זיס.

יענקעל: יאָ, דאָס ווייס איך. אויף דאָס האָב איך טאַקע אָבגעזעהן.

טאַמאַרע: און איהר האָט געטראָפען.

יענקעל (מיט היץ): און איהר וועט זעהן, אַז איהר וועט קײַן חרטה נישט האָבען. טאַמאַרע, איהר קאָנט מיך נאָך נישט! איהר האָט שטענדיג געהערט, אַז איך בין אַ שאַרלאַטאַן, אַ איך ווייס נישט וואָס. און איך לײַקען עס גאָרנישט, איך בין עס געוועזען. עפּיס ווי אַ שד וואָלט געזעסען אין מיר, אַ מין דבוק, און וואָלט געשטופּט מיך, איך זאָל שאַרלאַטאַנעווען. אָט ווי דער שד פלעגט אָבלאָזען, פלעג איך ווערען נאָר איין אַנדער מענש. אַז דער שד פלעגט אָבלאָזען, פלעג איך געהן אפילו אין בית מדרש צו הערען אַ פּרק משניות אָדער עין יעקב, אָדער נעמען אַליין אַ ספר אָדער אַ בוך אין די האַנד.

טאַמאַרע: אַזוי אפילו? דאָס האָב איך נישט געוואוסט.

יענקעל: זעהט איהר, איך האָב אײַך געזאָגט, אַז איהר קענט מיך נאָך נישט.

טאַמאַרע: אָבער דער שד האָט אײַך זעלטען אָבגעלאָזען? ווי?

יענקעל (לאַכט): לײַדער, יאָ, זעלטען, זעהר זעלטען. אָבער די לעצטע וואָכען האָב איך איהם אין גאַנצען אַרויסגעטריבען פון מיר.

טאַמאַרע: און ווי, אַז ער וועט זיך צוריק אומקעהרען.

יענקעל: זאָל גאָט אויסהיטען! זײַן אַרט האָט פערנומען אַ... אַ מלאך! (שעמעוודיג): איך מײַן, איהר.

טאַמאַרע: אַ שד איז שטאַרקער פאַר אַ מלאך.

יענקעל (מיט היץ): נײַן, קײַנמאָל נישט. אפילו אין עין יעקב איז אַ מלאך שטאַרקער.

טאַמאַרע: אָבער טאַקע נישט מעהר ווי אין עין יעקב.

יענקעל: נײַן, רעדט עס נישט, זאָגט עס נישט. איך וויל זײַן אַן אַנדער מענש און וועל עס זײַן. ניטאָ מעהר קײַן דיבוק אין מיר. איהר וועט זײַן מײַן כשר'ע מזוזה. מײַן שיר המעלות, און אַלע

שדים, אלע מלאכי חבלים וועלען אנטלויפען פון מיר... העהעהע..

טאמארע: איך וועל מיך סטארען.

יענקעל: דאס וועט איהר גארנישט דארפען.

טאמארע: איז נאך בעסער.

יענקעל: איז אבגעמאכט?

טאמארע (קוקט איהם א ווײַלע שארף אן): אבגעמאכט.

יענקעל: איז — א האנד?

טאמארע (געבענדיג איהם די האנד): נאט אײַך די האנד.

יענקעל (שאקעלט איהר קרעפטיג די האנד): אה, איז גוט!

טאמארע (מיט א געלעכטער): או, דריקט נישט [illegible] אזוי!

יענקעל: אך, טאמארע, איהר ווייסט נישט, וואס איך פיהל! אה!... איהר הערט'אך, איך וועל אײַך עפּיס דערצעהלען, איהר זאלט זיך נאר נישט בעלײדיגען, איהר הערט'אך... אײַנמאל איז די פולווער געגאנגען מיט א שוועבעלע... העהעהע... איך מײַן, איך בין אײַנמאל געגאנגען מיט א מײַדעל — אט פון מײַנע אמאליגע מײַדלעך. געגאנגען זײַנען מיר צום וואלד — איהר קאנט שוין פערשטעהן, העהעהע...

טאמארע (שוידערט אויף).

יענקעל: זי איז געוועזען א שײַן מײַדעל און כלומרשט אן אנשטענדיגע און האט א לאנגע צײַט נישט געוואלט געהן מיט מיר אלײן שפאצירען אין וואלד. דאס האט מיך שרעקליך גערײצט, און שטענדיג ווען איך פלעג מיך מיט איהר צונויפטרעפען, פלעג איך מיך פיהלען ווי א ווילדע חיה. ביז ענדליך האט זי אבגעלאזען איהר עקשנות און איז אוועק מיט מיר אין וואלד. אויפ'ן גאנצען וועג האט אין מיר אזוי מאדנע געקאכט דאס בלוט, און אז מיר זײַנען צוגעקומען צום וואלד, האט מיר עפּיס א שלאג געטאן אין קאפ, און איך האב זי אויפגעהויבען אויף מײַנע הענד און אײַנגעגעסען זיך אין איהר קלײד מיט מײַנע צײַנער, און האב אזוי געשריען און געכראפעט ווי א ווילדער חזיר און בין ארײַנגעלאפען אין וואלד...

טאמארע (ציטערנדיג אין גאנצען קערפער): פוי, פוי! צו וואס דערצעהלט איהר מיר דאס? צו וואס דערצעהלט איהר מיר דאס?

יענקעל: צו וואס דערצעהל איך אײַך דאס? (מיט א פערלעגענעם שמייכעל). צו וואס דערצעהל איך אײַך דאס? ווײַל איך פיהל, אז איך וואלט אײַך אויפגעהויבען אצינד און וואלט צושריען זיך... אוי, אזוי צושריען!

טאמארע: וואס?! וואס?!

יענקעל: ווײַל איך פיהל, אז איך בין יעצט אן אנדער מענש געווארען. אי, איהר פערשטעהט, איך וואלט זיך יעצט צושריען, אקוראט... אקוראט ווי איך וואלט עפּיס אראבגעווארפען פון מיר א גאנצע משא, עפּיס א זאך, וועלכע האט אזוי געדריקט אויף מיר. אוי, טאמארע, ווען איהר וואלט געוואוסט... (רב אהרן עפענט אויף די טיר).

רב אהרן: וואס, איהר האט נאך אלץ נישט אבגערעדט?

יענקעל: אבגערעדט! אבגערעדט!

רב אהרן (צו די איבריגע אין סטאלאווע): נא, איהר קאנט אלע ארײַנקומען. (צו טאמארען): מיר האבען דארטען דערווײַלע נאך געסט. רפאל איז דא מיט רבקה'ן. (חיה פעשע, מאריאשע, שמחה, [redacted], רבקה און רפאל קומען ארײַן).

רבקה: גוט וואך און מזל טוב!

רב אהרן:ווארט, צוערשט וועלען זיי מקבל קנין זײַן, ווי בײַ אידען פיהרט זיך. דערנאך וועלען מיר זיי אבגעבען „מזל טוב" און מאכען א „לחיים"... (צו פרומען): וואו איז מײַן רויט טיכעל?

פרומע (געהט ארויס נאך דעם רויטען טיכעל).

רב אהרן (ווארט).

חיה פעשע: נו, וואס זאגט מען דערצו? האט זיך מיר דאס גאר געחלומט, אז איך וועל הײַנט גאר זײַן אויף א קבלת קנין, און איך וועל זײַן די שדכנטע, און וואו און בײַ וועמען?!

שמחה (צו יענקלען): דו... דו... טו אן ס'היטעל!... גוי! גוי! אהן א היטעל גאר!

מאריאשע: קײַן גרעסערע עבירות האט ער בײַ איהם נישט געפונען, קײַן גרעסערע.

יענקעל (געהט צו זײַן פריערדיגען זיץ, נעמט דארטען דאס היטעל און טוט עס אן מיט א פערלעגענעם שמייכעל).

רבקה (צו יענקלען): איז וואס, איז געהט איהר טאקע ווערען א חתן?

יענקעל: אט ווי איהר זעהט.

רפאל (שטעלט זיך צווישען יענקלען און רבקה'ן): אט אזוי, הא, רב יענקעל — איצטער דאך, רב יענקעל, ווי? — איצטער וועט איהר ווערען א סטאטיק, העהעהע...

רבקה: געה, מי פרעגט בײַ דיר נישט, וואס ער וועט ווערען.

מאַריאַשע: אַ סטאַטיק. ער — אַ סטאַטיק. געפֿונען, ווער ס'זאָל ווערען אַ סטאַטיק.

רפאל (לאַכט).

שמחה: שווײַג, שווײַג! בהמה, פֿערד! ער'ט ווערען! פֿאַר וואָס זאָל ער עפּיס נישט ווערען? דו נאַר רעדען!

רבקה (צו רפאל'ן): וואָס'ט'צעך אַוועקגעשטעלט פֿאַר די אויגען מיט דײַן ציגעגעם בערדעל און הירזשעסט ווי אַ פֿערד. גייע אַוועק פֿון מיר.

יענקעל (וויל צוגעהן צו טאַמאַרען).

רבקה (פֿערשטעלט איהם דעם וועג): עפּיס אַזוי פּלוצלונג. נאָר פֿון העלער הויט, וואָס עפּיס מיט אַמאָל?

יענקעל: די בעשערטע איז געקומען, איז געוואָרען מיט אַמאָל.

רפאל (שטעלט זיך ווידער צווישען רבקה'ן און יענקלען): די בעשערטע, העהעע... העלפֿען קיין טענות נישט. איז אַלע מיידלעך און ווײַבלעך אָן אַ זײַט און — פֿאַרטיג, העהעהע...

יענקעל (גייט צו צו טאַמאַרען).

רבקה (צו רפאל'ן): וועסטו אָבטרעטען פֿון מײַנע אויגען?

רב אַהרן און פֿרומע (קומען אַרײַן).

רב אַהרן (מיט אַ רויטען טוך אין האַנד): אַצינד וועלען זיי מקבל קנין זײַן און נאָכדעם וועלען מיר זיי אָבגעבען איין אמת'ן „מזל טוב“ און מאַכען „לחיים“ און פֿערבײַסען, און זאָל זײַן טאַקע מיט מזל און ווי גאָט חיל. (הייקעלט אַרום דאָס טוך אַרום האַנד און לאָזט צווײַ ברעגען. איין ברעג נעמט יענקעל, דעם צווייטען טאַמאַרע). זײַט וויסען, אַז יעצט זײַט איהר חתן־כלה פֿאַר גאָט און פֿאַר לײַטען און זאָל זײַן מיט מזל און מיט גליק.

אַלע: מזל טוב! מזל טוב! (בעגריסען זיך איינע די אַנדערע).

פֿרומע: אַצינד קומט אין סטאָלאָווע, קומט, מחותנים! (גייען אַרויס, נאָך איהר רב אַהרן).

שמחה (צו יענקלען): אַצינד ביזטו אַ חתן... אַ חתן... (מיט פֿרײַש). זײַ אַ מענש, מײַן זוהן... סטאַרע זעך... סטאַרע זעך... וואַרף אַוועק דײַנע שלעכטע שטיק... וואַרף אַוועק... אַז נישט, 'עט זײַן אַ ביטערער רחמנות אויף איהר... אויף טאַטע־מאַמען האָסטו קיין רחמנות נישט געהאַט, האָסט געוואָלט בעגראָבען טאַטע־מאַמען, פּטור ווערען פֿון טאַטע־מאַמען... אַז וואָס האָב'ך געקאָנט מאַכען?... אָבער אויף איהר ז'אַ רחמנות... וואַרף אַוועק דײַנע שטיק... וואַרף אַוועק...

הערסט'ע?... זי'ז אַ טײַער קינד... אויסגעריסען וועסטו בײַ מיר ווערען... פֿאַר איהר וועל'ך דיר נישט שווײַגען... וועל'ך דיר נישט שווײַגען...

מאַריאַשע: וואָס'ט'צעך צו'דרשנ'ט? פֿאַר איהם האַלט ער דרשות! (וויינט). ער וועט נאָך...

שמחה: שווײַג! שווײַג! בהמה!

יענקעל (געריהרט): עס'ט שוין זײַן גוט, טאַטע! עס'ט שוין זײַן גוט.

חיה פּעשע: אָס ערים אויף זיך נעמען אַ יאָך, וועט איהם פֿערגעהן דאָס שפּיעלינקען.

שמחה (צו טאַמאַרען): דו אַ כשר קינד, מײַן טאָכטער. איך — מיט דיר. איך שטענדיג האַלטען מיט דיר...

פֿרומע (בעווײַזט זיך אין טיר): קומט שוין, מחותנים, קומט שוין. (מאַריאַשע, חיה פּעשע און שמחה געהען אַרויס).

רפאל (געהט אויך צו דער טיר; דערזעהענדיג, אַז רבקה געהט נישט, בלײַבט ער אויך, צו רבקה'ן): נו, קום דאָך, וואָס שטעהסטו דאָ, רבקה? אפשר ווילען חתן־כלה בלײַבען אַליין?

רבקה: וואָס זאָגט איהר צום פֿרומאַקס קאָפּ? האַהאַהאַ...

רפאל: אָבער דו זעהסט'אָך, אַז זיי ווילען בלײַבען אַליין.

רבקה: האַהאַהאַ... ווייסט איהר וואָס, טאַמאַרע? לאָ'מיר אונז נאָר בײַטען...

רפאל: אַ, וואָס! דאָס רעדט זי בלויז אַזוי. זי וועט'אָך פֿאַר מיר קיין צעהן זעק ציבעלע נישט נעמען.

רבקה: נאָך ווי! אפילו אומזיסט גיב איך דיך אַוועק. אַבי נור פּטור ווערען פֿון דיר.

רפאל: אַה, גייע שוין. גייע! ווילסט נאָר נישט פּטור ווערען פֿון מיר, העהעהע... מיר וועלען זיך שוין עלטערען, העהעהע...

רבקה: דאָס וועלען מיר שוין אַ סימן האָבען. אוי, דו מיט דײַן זיסינקען געלעכטערל און מיט דײַנע [illegible] פּאָה'קעלעך און חיות'דיגען בערדעלע..

רפאל (ערנסט): וועגען מײַנע פּאות טאָרסטו אַזוי נישט רעדען. האָס ביזטו אַ גויה, וואָס?

רבקה: וועסט מיך נאָך אַרײַנטרײַבען אין שמד, וואַרט!

צווייטער אקט.

רפאל: אוי, וואָס איז דאָס פאַר אַ ווערטער! אוי, זאָל גאָט דיך נישט שטראָפען פאַר די רעד!

פרומע (אין טיר): נו, וואָס קומט איהר נישט?

רבקה (געהט צו דער טיר): אין נו וואָס? טאַמאַרע, וועט איהר זיך בײַטען? האַהאַהאַ... (געהט אַרויס)

רפאל (נאָכגעהענדיג נאָך איהר): וואָס זי קאָן אמאָל אַ זאָג טון, אַ! (געהט אַרויס און מאַכט צו די טיר)

יאַנקעל, (וועלכער איז געשטאַנען די גאַנצע צײַט אומגעדולדיג): איך זעה, אַז איהר האָט זיך דערשראָקען פאַר דאָס, וואָס איך האָב אײַך פריער דערצעהלט. אפשר האָב איך טאַקע געטאָן אַ נאַרישקײַט, האָב נישט געדאַרפט גאָר דערצעהלען, און וועל איך דאָס טאַקע מעהר נישט טאָן.

טאַמאַרע (מיט זידען): איך בעט אײַך טאַקע. דערצעהלט מיר גאָרנישט פון די זאַכען, איך וויל פון גאָרנישט וויסען. איך וויל דאָס נישט הערען, איך קאָן דאָס נישט הערען.

יאַנקעל (וואַרם): מעהר נישט, מעהר קיינמאָל נישט, מעהר וועט איהר נישט [redacted] הערען פון מײַנע אַלטע זאַכעניסען.

טאַמאַרע: איז גוט. איך בעט אײַך זעהר

יאַנקעל: און זעהן אַ ודאי נישט איך פיהל, אַז איך בין אַצינד גאָר אַן אַנדער מענש.

טאַמאַרע: איז אַ ודאי גוט. מעהר וויל איך גאָרנישט.

יאַנקעל: זײַט איהר נישט מעהר ברגז?

טאַמאַרע: איך בין'ס נישט געוועזען, אָבער עס [redacted]...

יאַנקעל (נעמט זי אָן פאַר דער האַנד): טיק נים אַ שמײַכעל.

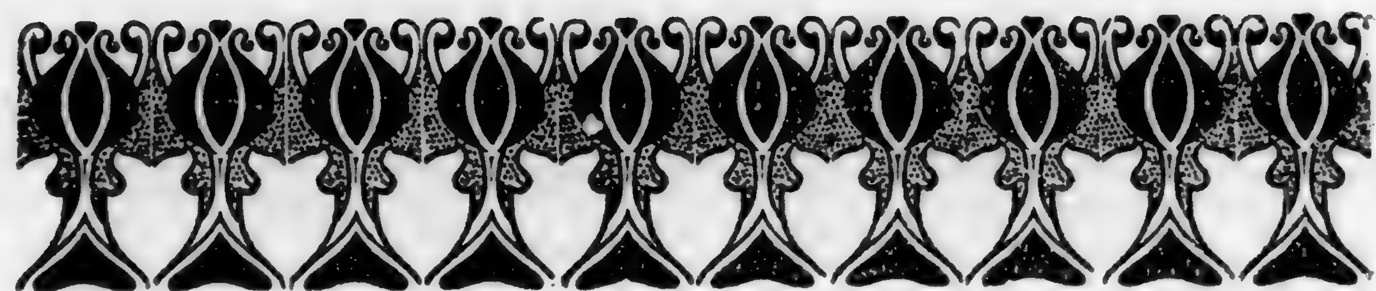
טאַמאַרע (לוסטיג): אפילו אַ לאַך.

חיה פעשע (פון הינטער דער טיר): חתן-כלה! חתן-כלה!

יאַנקעל: מיר קומען, מיר קומען!

טאַמאַרע (לוסטיג): עפענט אויף די טיר, מאַכט אַ וואַרע!

חיה פעשע (עפענט אויף די טיר, העבט אָן צו פאַטשען אין די הענד און טאַנצט אונטער): מאַכט אַ וואַרע, מזל טוב! מאַכט אַ וואַרע, מזל טוב! (זי טאַנצט אַרײַן אין צימער און בעגלייט אַרויס טאַמאַרען מיט יאַנקלען, אונטער דעם טאַקט פון די ווערטער): מאַכט אַ וואַרע, מזל טוב!

אין אַ יאָהר אַרום.

דאָס עסצימער בײַ יענקלען אין הויז. אין דער הינטערוואַנד אַ טיר, וועלכע פֿיהרט צו דער גאַס און דער קיך און צום לעדיגען צימער, אין דער לינקער וואַנד די טיר צום שלאָפֿצימער, אין דער רעכטער וואַנד צוויי פֿענסטער מיט וואַזאָנעס אויף זיי. צווישען די פֿענסטער אַ ציראַטענע קאַנאַפּע, פֿאַר וועלכער עס שטעהט אַ קײַלעכדיגער פֿליגעלטיש, איבערגעדעקט מיט אַ טישטוך. פֿון ביידע זײַטען פֿון דער קאַנאַפּע צו צוויי שטולען, און צו איין שטול פֿון ביידע זײַטען טיש. רעכטס פֿון דער אַרויסגאַנגס-טיר אַ גלעזער-שראַנק מיט אַ גלאָזטיר, וועלכע איז פֿערפּוצט פֿון אינוועניג מיט פֿאָרהאַנגלעך, פֿון הינטער וועלכע עס קוקען אַרויס אויף די אויבערסטע פּאָליצעס דאָס גלאָזוואַרג און אויף די אונטערסטע עטליכע ספרים און ביכער. לינקס פֿון דערזעלבער טיר אַ גרויסער וואַנדזייגער. אין דער לינקער וואַנד האַרט בײַ דער הינטערוואַנד אַ גרויסער קאַכעלנער קאַמין, פֿאָרנט בײַ דערזעלבער וואַנד שטעהט אַ קאָמאָד, איבערגעדעקט מיט אַ טישטיכעל. איבער דער קאָמאָד הייַנגט אַ שפּיעגעל. אויף דער קאָמאָד ליגט אַ בוך און שטעהען צוויי אויסגעפּוצטע מעשענע לײַכטער. איבער'ן טיש הייַנגט אַ שיינע פּאָרצעלײַענע הייַנגלאָמפּ. — אין צימער הערשט אַ גרויסע ריינקייט און אָרדנונג. דאָס מעבעל איז פֿונקלענדיג-נײַ, די פּאָדלאָגע איז פֿריש געוואַשען. אין די פֿענסטער לײַכט אַרײַן אַ העלער זומערטאָג.

טאמארע (ליעגט אויף דער קאנאפע און שלאפט).

יענקעל (מיט דעם ארבייט-פארטוך ארום זיך, עפענט פארזיכטיג אויף די טיר און קומט אריין. זיין פערוואלקערט געזיכט שיינט פון א גליקליכען שמייכעל. ער שטעהט א ווייל און בעוואונדערט די שלאפענדיגע מיט גרויסער ליעבע, מאכענדיג צו איהר גרימאסען מיט די ליפען, ווי ער וואלט זי געוואלט קושען. דערנאך געהט ער צו אויף די שפיץ פינגער צו דער קאמאד, נעמט דאס דארטין ליעגענדיגע ביכעל, געהט צו צוריק צו דער קאנאפע, לאזט זיך אראב אויף ד'ר'ערד נעבען טאמארעס צוקאפען, עפענט אויף דאס ביכעל און לייענט).

טאמארע (שטרעקט אוים די האנד און גלעט איהם איבער דאס האר).

יענקעל (שפרינגט אויף אויף די קניע): הארצוניו, דו שלאפסט גאר נישט?

טאמארע: האסט מיך אויפגעוועקט.

יענקעל: אזא בער, ווי איך בין! איך האב דאכט זיך אלץ געמאכט אזוי שטיל.

טאמארע: אז דו האסט זיך אראבגעלאזען אויף ד'ר'ערד, האב איך דיך דערפיהלט.

יענקעל: פערשטעהסט, קיין ארבייט איז גראד נישטא, מאג איך דאך אריין צו מיין ווייבעל.

טאמארע: האב איך לאנג געשלאפען?

יענקעל: אן אנדערטהאלבען שעה. אצינד שוין דריי א זייגער.

טאמארע: אזוי לאנג בין איך געשלאפען!

יענקעל: וואויל בעקומ'ס דיר. דו דארפסט'אך שלאפען פאר צוויי'ען — פאר זיך און פאר דאס נפש'ל אט א דא א. (בעווייזט אויף איהר בויך). העהעהע... באלד וועט עס ארויסקומען און מאכען: „קאניאו, קאניאו, קאניאו..." (מאכט נאך א קליין קינד'ס וויינען).

טאמארע (שמייכעלט): א, איך בין נאך שלעפעריג.

יענקעל: איז וואס וועט עס זיין: א אינגעל אדער א מיידעל?

טאמארע: וואס עס וועט קומען, וועסטו מוזען אננעמען פאר א גוטען גאסט.

יענקעל: נאך וואס פאר א טייערען גאסט! אלע קאכלען וועל איך אויסברעכען. אבער גלאט וואלט איך געוואלט וויסען...

טאמארע: וועסט שוין וויסען.

יענקעל: פערשטעהסט, טאקע וואס עס וועט קומען, וועט זיין א טייערער גאסט, אבער וועלען וואלט איך געוואלט — א אינגעל! עפים, פערשטעהסט, א אינגעל איז גאר איין אנדער זאך.

טאמארע: איך ווייס שוין, איך ווייס שוין, איך האב עס שוין געהערט.

יענקעל: [redacted]: פערשטעהסט, א מיידעל איז אויך חס ושלום קיין שפארעוודיגע סחורה נישט, אבער א אינגעל איז דאך גאר עפים אנדערע ווערטער. עפים א יאטל, א יאלד, א יונגאטשל... העהע...

טאמארע: איז דאס געוועזען היה פעשע?

יענקעל: ניין. זי איז נאך נישט געוועזען.

טאמארע: זי זאל מיר עפים ברענגען א גוטע דיענסט.

יענקעל: יעדע דיענסט וועט שוין זיין א גוטע ביי דיר אין די הענד.

טאמארע (מיט לאסקע): דו האלסט אבער פון דיין ווייב א היבש ביסעל.

יענקעל: און וועמ'ר האלט נישט פון מיין ווייב? מי זאל אוים־פאהרען מדינות...

טאמארע: איך וועל מיך אזוי אנהעבען איבערנעמען.

יענקעל: דאס מאגסטו גאנץ רוהיג.

טאמארע: און איך וועל וועלען א טעלערל פון הימעל.

יענקעל: וועל איך שמידען א גרויסע, גרויסע לייטער, פון דער ערד ביז צום הימעל, און וועל דיר קריגען דאס טעלערל.

טאמארע (גלעט איהם איבער'ן קאפ, בויגט זיך צו איהם צו און גיט איהם א קוש אויף די ליפען).

יענקעל (כאפט זי ארום מיט ביידע הענד און קושט זי שטארק און ליידענשאפטליך).

טאמארע (רעגט זיך צוריק אוועק און קוקט איהם אן א ווייל מיט לאסקע): ווייסט, איך וואלט גאר געוועזען א בעלן אויף א גלעזעל ווארמס.

יענקעל (שפרינגט אויף): איז הערסט, איז וואס שווייגסטו! איז איינס, צוויי, דריי און עס ווערט! (לאזט זיך צו דער טיר).

מאריאשע (קומט אריין, מאכענדיג א זאק).

יענקעל: אַט איז די מאַמע אויך. זי האָט דערשמעקט, אַז איך געה שטעלען דעם סאַמאָוואַר.

מאַריאַשע (אָנגערוקט): אַ ודאי האָב איך דערשמעקט. איך דאַרף טאַקע נויטיג דיין טיי.

יענקעל: טאַמאַרעטשקע, קאָנסטו מיר נישט זאָגען, ווען וועט זיך די מאַמע אויפהערען צו דויען?

מאַריאַשע: [illegible] שוין, נעה שוין, שטעל שוין דעם סאַמאָוואַר.

יענקעל (לאַכט): אַי. אַ בייזע מאַמע! (געהט אַרויס).

מאַריאַשע (זעצט זיך אויפ'ן שטול צוקאָפּענס ביי טאַמאַרען): וואָס מאַכסטו?

טאַמאַרע: איך נעם מיך איבער ביי מיין מאַן.

מאַריאַשע: ביי איהם איבערנעמען זיך! ביי איהם און ביי זיין טאַטען קאָן מען זיך טאַקע אַ סך איבערנעמען.

טאַמאַרע: וואָס קאָנט איהר זיי אַלץ נישט מוחל זיין, שוויגער?

מאַריאַשע: אויך מיר מענשען! זיי זיינען דען מענשען? דער טאַטע וואָלט אַוועקגעגעבען זיין נשמה דער גאַנצער וועלט און אויף זיין ווייב קאָן ער נישט מעהר ווי בלאָזען זיך און שרייען. און דער זוהן...

טאַמאַרע: וואָס איז דער זוהן?

מאַריאַשע (מאַכט אַוועק מיט דער האַנד): מילא, נישטאָ וואָס צו רעדען.

טאַמאַרע: וואָס האָט איהר איצטער וואָס אויסצוזעצען אין אייער זוהן?

מאַריאַשע: וואָס דאַרף איך האָבען אויסצוזעצען אויף איהם? ער ליעגט מיר גאַנץ גוט אין די עצמות. עס איז מעהר נישט אַ — רחמנות אויף דיר.

טאַמאַרע: דאָס איז נישט שיין פון אייך, שוויגער. אַן אייגענע מאַמע וא[illegible] דאָס, וואָס ער איז אַמאָל געווען...

מאַריאַשע: אַך, וואָס האָב איך וואָס צו רעדען! מילא.

טאַמאַרע: ס'איז ווירקליך נישט שיין פון אייך. אַן אייגענע מאַמע...

מאַריאַשע: און אַז אַן אייגענע מאַמע, איז וואָס? איך קען מיין צרה. [illegible] איז געראָטען אין זיין טאַטען. היינט איז ער אַזוי און מאָרגען איז ער אַזוי און איבערמאָרגען איז ער ווידער אַזוי.

טאַמאַרע: שוין באַלד אַ יאָהר נאָך אונזער קנין און אַכט חדשים נאָך אונזער חתונה און וואָס האָט איהר געזעהן אין איהם שלעכטס?

מאַריאַשע: מילא, הלואי זאָלסטו זיין גערעכט.

טאַמאַרע: נײַן, ד'שיין דער'אמת'ן?

מאַריאַשע: און [redacted] יאָט איז מיט איהם געוועזען/ [redacted]? פלעגט איהם אָנקומען אַ [redacted], פלעגט ער מיט אַמאָל ווערען אַ צדיק אין פעלץ און אַוועקגעהן אין בית מדרש, און דערנאָך פלעגט איהם ווידער פערדרעהען דער [redacted], פלעגט ער ווידער ווערען אַן אויסוואורף שבאויסוואורף.

טאַמאַרע: ווילט איהר דערמיט זאָגען, אַז...

מאַריאַשע: אַט גאָרנישט וויל איך דערמיט זאָגען.

טאַמאַרע (זעצט זיך אויף): טיק וויל איך אייך זאָגען, שוויגער, אַז איהר קאָנט אייך בערוהיגען. איהר מאָגט אייך אַרויסשלאָגען פון קאָפּ אַלע אַזעלכע געדאַנקען. וואַרט נאָך, איהר וועט נאָך אַ סך הנאה האָבען פון אייער זוהן. ער וועט אייך נאָך אָבצאָלען פאַר אַלע יסורים און עגמת נפש, וואָס ער האָט אייך אָנגעטאָן.

מאַריאַשע (קראַצט זיך מיט אַ פרענטעל): יאָ, יאָ, ער וועט מיר נאָך אָבצאָלען.

טאַמאַרע: אַז איך האָב קיין מורא נישט, דאַרפט איהר אַ ודאי קיין מורא נישט האָבען.

מאַריאַשע: איך האָב מורא? וואָס האָב איך, וואָס מורא צו האָבען? עס איז מיר טאַקע מעהר נישט ווי אַ רחמנות אויף דיר.

טאַמאַרע: אַי, געהט, שוויגער, איהר זייט אַ מרה שחורה'ניצע, איהר האָט אייך גאָר געדאַרפט קורירען. נו, וואָס רעדט איהר דאָרטין פאַר אַ זאַכעניסען! (פערשעמט). איהר וועט באַלד ווערען אַ באָבע, דאַרפט איהר עפּיס אויסזעהן פרעהליכער, לעבעדיגער.

מאַריאַשע: מילא, איך וועל שוין מסתמא שטאַרבען אַזאַ.

טאַמאַרע: וואָס אַרט אייך, איהר פערלאָזט זיך נאָר אויף מיר. אייער יענקעל איז שוין נישט דאָס, וואָס געוועזען און וועט דאָס שוין מעהר נישט זיין. דאָס בין איך אייך ערב.

מאַריאַשע (קראַצט זיך ווידער דעם קאָפּ מיט אַ פרענטעל): מיר וועלען שוין זעהן. הלואי זאָלסטו זיין גערעכט און איך זאָל בלייבען אַ ליגנערטע.

טאמארע: אָן, וואָס דעֶרט איהר דאָרטען!

יענקעל (קומט אַריין מיט'ן סאַמאָוואַר): אַ וועג! אַ וועג! איך האָב איהם אָנגעזאָגט, ער זאָל עס מאַכען וואָס גיכער, ווייל טאַמאַרע וויל טיי, איז אין איין מינוט אַ פיף-פאַף-ססססס, און אָט האָסטו איהם שוין.

טאַמאַרע: זעהט איהר, שווינער, אפילו דער סאַמאָוואַר האָט פאַר מיר אָבשיי.

יענקעל (נעמט אַרויס דעם טשייניק, פערקאָכט טיי): נאָך ווי, אין איין מינוט — פיף-פאַף, פאַרטיג.

טאַמאַרע (וויל אַרויסנעמען די גלעזער פון שראַנק).

יענקעל: נאַ דו, טאַמאַרוק, העלף מיר נישט, איך בעט דיך נישט, זעץ דיך ווי אַ פריצה און לאָז דיך בעדיענען.

טאַמאַרע (זעצט זיך אַוועק מיט אַ ווילכטיגער פּאָזע): מיין העְרר דיענער, צוברעכט נור נישט די גלעזער.

יענקעל (מיט די בעוועגונגען פון אַ קעלנער, גיעסט אָן דריי גלאָז טיי און צושטעלט זיי אויף דריי זייטען טיש. צו טאַמאַרען): וואָס זיצטו אַזוי, וואָס?

מאַריאַשע (הויבט זיך אויף און געהט צום טיש, קרעכצט).

אָ-אָך!

יענקעל: וועסט זעהן, וואָס וועט זיין. אַז עס וועט געבאָרען ווערען דאָס פיסקלי-אַניקעל, וועל איך דיך נישט צו לאָזען צו איהם מיט אַזאַ צורה. דאָס קאָן זיך נאָך דערשרעקען און קריגען אַ שוואַך מעגעלע.

טאַמאַרע: רעד נישט קיין נאַרישקייט און לאָז די מאַמע צו רוה. אַ שטערן, וועלכער איז געלעגען צעהנדליגע יאָהרען אין קנוישען, קאָן זיך נישט אויסגלעטען אין אַ יאָהר.

מאַריאַשע: אָ—אָך, ער וועט זיך שוין קיינמאָל נישט אויסגלעטען. אַז מי האָט אַזאַ מאַן מיט אַזאַ זוהן...

יענקעל (אויפגעבראַכט): וואָס אַזאַ זוהן, וואָס?

טאַמאַרע: ששש, ששש, נישט געשריען. אַ רוהיג געזיכט. אָט אַזוי אַ...

שמחה (קומט אַריין אין ווייסע בעל עגלה'שע קליידער).

טאַמאַרע: און אָט איז דער שוועֶר אויך.

מאַריאַשע: אָט האָסטו איהם! מע דאַרף איהם דאָ נויטיג האָבען.

יענקעל: אייך דערשמעקט טיי, ווי? קום זעץ זיך. איך גיב היינט טיי. (שפרינגט אויף נאָך אַ גלאָז).

שמחה (נעמט אַרויס פון בוזים אַ פּאָר אַפּעלסינעס און גיט זיי טאַמאַרען). דאָ, טאָכטערקע... האָסטע... צוויי אַפּעלסינעס.

טאַמאַרע: אַ גרויסען דאַנק אייך, שוועֶר.

שמחה: עס געזונדערהייט. איך האָב געפיהרט היינט אַפּעלסינעס...

יענקעל: האָסטו אַראָבגענומען... און נאָר צוויי...

שמחה: פערד! פערד! אַראָבגענומען! אַ גנב, וואָס? עפּיס אַ גנב? פערד! אוי!

טאַמאַרע: פע, יענקעל, קענסט נישט דיין טאַטען?

שמחה: זיי האָבען מיר אַליין געגעבען, ווי זעהסט מיך לעבען... ווי זעהסט מיך לעבען. מיר אַליין געגעבען. „אַראָבגענומען!" פערד! אוי! איך נאָך געזאָגט: פאַר מיין שנור... הע...

מאַריאַשע: „פאַר מיין שנור"... אָט אַזוי אָ שטענדיג. אַז מע האָט אַ ווייב, פערגעסט מען.

שמחה: נאָך וואָס, [illegible]? נאָך וואָס? בהמה!

מאַריאַשע: אָט אַזוי אָ, מיך קען ער נאָר רופען „בהמה".

יענקעל: די מאַמע ווערט דאַכט זיך „פעפערזיכטיג".

טאַמאַרע: וואָס אַרט אייך, שווינער, מיר וועלען זיך צוטיילען. אָט האָט איהר איינעם און איך איינעם.

שמחה: וואָס! וואָס! דיר געבראַכט... בעידע דיר געבראַכט. זיי נישט קיין נאַר

מאַריאַשע: איך דאַרף [illegible] האָבען דיינע אַפּעלסינען? אַז ער וואָלט מיר געבראַכט, וואָלט איך דיר אויך אַוועקגעגעבען. איך רעד מעהר נישט גלאַט אַזוי... די ווייב ליעגט איהם אַ האָר נישט אין זינען.

יענקעל: ער איז דאָך עפּיס מיין טאַטע, אַלטע אידענעס ליגען איהם נישט אין זינען.

טאַמאַרע: יענקעל, איך האָב פיינט אַזעלכע חכמות.

מאַריאַשע: אָט האָסטו איהם, נאַ דיר.

שמחה: פערד! פערד!

יענקעל (שלאָגט זיך אין האַרצען). חטאתי, חטאתי, חטאתי. אַמאָל כאַפּט זיך אַרויס. אַי, די צונג, אָבראַרען זאָל זי מיר!

מאַריאַשע: ווי זאָגט דער גוי? אַ נאָל אין זאַק קאָן מען נישט

בעהאלטען, זי קריכט א דורך, אך—אך—אך. (זיי טרינקען דעם טיי שווייגענדיגערהייט).

יענקעל (צו טאמארען). איזט געווען א גלאז?

טאמארע: [redacted], א דאנק.

יענקעל: ביזט ברגז, טאמארוק?

טאמארע: ברגז? אויף וואס?

יענקעל: אט, אויף מיין צונג.

טאמארע: איך האב שוין פערגעסען. וואס דו האסט געזאגט.

מאריאשע: אלטע אידענעס ליעגען איהם נישט אין קאפ, די מאמע זיינע ליעגט איהם נישט אין קאפ. אבער יונגע ווייבלעך [redacted], יונגע מיידלעך, יא...

טאמארע: וואס רעדט איהר. וואס, שוויגער? איהר דארפט נישט איבערחזרן. ער האט גארנישט דערביי געמיינט.

שמחה: זי רעדט... זי רעדט... וויים, וואס זי רעדט! בהמה!

יענקעל: טאמארוק, דו ביזט א גאלד! טאטע, מאג איך זי א קוש טון? (ווייל זי ארומנעמען).

טאמארע (שטופט איהם אפ לאכענדיג).

מאריאשע (קרעכצט).

חיה פעשע (קומט אריין). אט דאס איז א פארל! שטענדיג וואלטען זיי זיך געקוסט. און דאס אנדער פארל — איז זאל נישט צוגעקומען ווערען. א גוטען טאג אייך אלעמען. (מען ענטפערט איהר): א גוט יאהר.

יענקעל (שפרינגט אויף): איהר קריגט גלייך א גלאז טיי — איך בין היינט דער טייניעסער — און דערצעהלט. ווער איז דאס דאס אנדער פארל.

חיה פעשע (נעמט א שטול און זעצט זיך ביים טיש). ווער זאל דאס זיין? רפאל דער וואכערניק מיט זיין רבקהן.

מאריאשע: וואס איז? וואס איז שוין ווידער?

חיה פעשע (גיעסט ארײן איהר טיי אין בליודקע און בלאזט אויף איהם). וואס איז שוין ווידער? ווען האט עס דען אויפגעהערט? אבער היינט איז שוין דארטין דערגאנגען גאר־גאר ווייט. גראר מאכט זיך מיר, אז איך דארף זיין ביי זיי אין הויז און — וואס זאל איך אייך זאגען? וואס איך האב דארטין געזעהן, זאל נישט צוגעקומען ווערען אין קיין אידישען הויז.

טאמארע: זי האט איהם ווידער געשלאגען.

חיה פעשע: ווי היים, געשלאגען! ווי הייסט, געשלאגען! שלאגען צו שלאגען איז נישט גלייך. אז ער איז ארוים א לעבעדיגער פון איהרע הענד, איז ער שטארקער פאר אייזען. זי האט איהם פשוט געמוזט אבראטעווען פון איהר. זי האט איהם א ווארף געטאן אויף דר'ערד און געטראטען מיט די פיס און... און... און וואס האט זי נישט געטאן מיט איהם?

יענקל (לאכט): א בוואט א ווייבעל.

חיה פעשע: „קום צום רב און גיב מיר גט!" האט זי געשריען. „קום צום רב און גיב מיר גט!" און ער — גארנישט. עפיס א קליפה אין איהם. איין אנדערער וואלט איהר צעהן גט'ן געגעבען, אבי פטור צו ווערען פון איהר, און ער מאכט זיך גארנישט וויסענדיג. נעמט אן די קלעפ, ווישט זיך אפ די ליפען, און ווי עס וואלט גארנישט געוועזען, ווי נישט איהם מיינט מען נאר.

שמחה: א חמור! א חמור!

חיה פעשע: און דער סוף וועט זיין, אז ער וועט נאך אמאל בלייבען אונטער איהרע הענד.

טאמארע: אה, ווי שעמט זי זיך גארנישט!

יענקעל: זי איז גארנישט פון די שעמעוודיגע.

חיה פעשע: אי, איז זי א סחורה! אי, איז זי א סחורה!

מאריאשע: און וואס איז די אחריות? א מאן א ווייב מאג שלאגען? איז נישקשה, ווען עס געפינט זיך א ווייב, וואס שלאגט אמאל א מאן, הלואי וואלטען אלע ווייבער האבען איהר שכל.

טאמארע: שוויגער! שוויגער!

שמחה: שווייג! שווייג! בהמה! צעך צורעדט! מאריאשקע... מאריאשקע צעך צורעדט!

יענקעל: נא, נא, לא'מיר רעדען עפיס וועגען פרעהליכערע זאכען.

טאמארע: טאקע. וואס הערט זיך עפיס וועגען א דינסט?

חיה פעשע: זעהט, קרוינעלעך, דעם עיקר האב איך גאר פערגעסען. ער האט געקראגען די קלעפ, און מיר האט זי פערשלאגען דעם קאפ. און איך האב דאך גאר קיין צייט נישט. איך האב מיך אוועקגעזעצט רעדען. אקוראט... ווי גארנישט און גאר. איז הערט־זשע, טאמארעלע, איך בין געקומען צו אייך מיט לעדיגע הענד. נישט קיין

דיִענסט און ניִשט קיֵין שכן און ... און ... און ... (שטעהט אויף). נאָ, א דאַנק, אַ דאַנק אייך פאַר טײַ און האָט מיר אַ גוטען תמיד. איך דאַרף נאָך זיַין ביַי גוטקע נחום׳ס און ביַי חאַסיע דעם רב׳ס און דאַרף נאָך זיַין, און דאַרף נאָך זיַין ... חיה פעֶשעֶ, פאַרנעם דיִך!

טאַמאַרעֶ: איז וואָס וועט אָבער זיַין דעֶר סוף?

חיה פעֶשעֶ: עס וועט שוין זיַין, עס וועט שוין זיַין. אַ גוטען טאָג אייך. (געהט אַוועק.)

מאַריאַשעֶ: עפּיס קאָן מען זיִך שוין מעהר אויף איהם גאָרניִשט פערלאָזען. קיֵין דיִענסט ניִשטאָ, קיֵין שכן ניִשטאָ. דערמאָנט זיִך, ווי לאַנג איִך פיִהרט אייך שוין מיט אַ שכן. און איהר פערלאָזט זיִך אַלץ אויף איהם. און דאָס ציִמער שטעהט דערוויַילע לעֶדיִג.

טאַמאַרעֶ: דאָס אַרט מיִך גאַנץ וועֶניִג.

מאַריאַשעֶ: די פּאָר רובעֶל דערוויַילעֶ געֶהען פון דעֶסטוועֶגען ניִשט באָרפיִס.

שמחה: אַן עבירה... אַודאי, אַן עבירה.

מאַריאַשעֶ: מאָגט איהר זיִך ווענדען צו אַן אַנדער מעקלער. ניִש׳קשה, אויף מיַין אחריות. דבורה איִז...

רבקה (קומט אַריַין, אויפגעֶרעגט, פערפלאַמט): גוט מאָרגען!

מאַריאַשעֶ (איבעֶרראַשט): נאַ דיִר, אָט האָסטו זיִ דאָ!

רבקה: וואָס עפּיס: „נאַ דיִר, אָט האָסטו זיִ דאָ"?

יעֶנקעֶל: מיִר האָבען ערשט געהערט, אַז איהר׳ט עפּיס גע־האַלטען מלחמה, האַהאַ.

רבקה: איהריִט׳אָס שוין געהערט? נו, וואָס זאָגט איהר דערצו? (שרײַט אויף): אוי, איך קאָן שויף דאָס מעהר ניִשט אַריִבערטראָ־גען! איך קאָן שוין דאָס מעהר ניִשט אַריִבערטראָגען!

מאַריאַשעֶ: נאַ דיִר, אָט האָסטו זיִ! זיִ קאָן נאָך ניִשט אַרי־בעֶרטראָגען.

רבקה: וואָס ווײַסט איהר. וואָס איך שטעה מיִך אוים. איך קאָן דאָך מיר נאָר קיֵין אָרט ניִשט געפיִנען דורך איהם. אַז ווי איך טו נאָר אַ קוק אויף איהם, פיִהל איִך, אַז ס׳עקען זיִך מיִר מיַינע יאָהרען. און עס איז גאָרניִשט פטור צו ווערען פון איהם!

טאַמאַרעֶ: דאַרף מען זיִך אַזוי אויפפיִהרען?

רבקה: אַי, אַז עס כאַפּט מיִך אַן דעֶר עקעל, ווײַס איך דען,

וואָס איך טו? איך פיִהל, אַז איך וואָלט זיִך געקאָנט מאַכען אַ טויט אָדער איהם אַ טויט.

יעֶנקעֶל: איהם נאַטיִרליִך צוערשט.

רבקה: איך קאָן מיִך ניִשט איַינהאַלטען. איך פיִהל, אַז ס׳הערבט זיִך מיִר דעֶר מח.

טאַמאַרעֶ: פון דעֶסטוועֶגען.

רבקה: פון דעֶסטוועֶגען! אייך איִז גוט צו רעדען. אָבער יעצט — אוים! זיַין פּרצוף וויִל איִך ניִשט מעהר אָנקוקען. זאָל ער מיִך ניִשט גט׳ן, אָבער איך ועֶל מיט איהם מעהר ניִשט וואוינען.

יעֶנקעֶל: אין „פּראָטשקעס", הײַסט עס.

רבקה: רופט עס „אין פּראָטשקעס", רופט עס, ווי איהר ווילט. איִך האָב שוין מעהר קיֵין כח ניִשט צו איהם.

יעֶנקעֶל: מיִר געוואָרען שלאָגעֶנדיִג, ווי?

רבקה: איך וועל מיר דינגען אַ דירה און וואוינען בעזונדער. מיר וועלען זעהן, וואָס וועט זיַין דעֶר סוף, מיר וועלען זעהן. ער וועט מיִך שוין דאַכט זיִך אָב׳גט׳ן.

טאַמאַרעֶ: איהר מיינט עס טאַקי ערנסט. אָט — מיט אייער פּראָטשקעס?

רבקה: אַודאי מיין איִך דאָס ערנסט. וואָס דען צוריִק וועל איך צו איהם געהן. גיִכער וועט ער מיר אין ד׳ר׳ערד געהן, איידער איך וועל געהן צו איהם צוריִק. קענען וויל איך איהם ניִשט. איך בין איהם ניִשט מעהר זיַין וויַיב.

טאַמאַרעֶ: איז וואָס וועט זיַין פאַר אַן עופן?

רבקה: איז וואָס זאָל דאָס זיַין פאַר אַן אופן? איִך וועל מיִר דיִנגען ערגיץ־וואו אַ ציִמער און וועל מיר וואוינען בעזונדער. און וועגען דעם בין איך טאַקע געקומען צו אייך.

טאַמאַרעֶ: צו אונז?

רבקה: איהר האָט׳אָך צו פערדיִנגען אַ ציִמער, וואָלט איך גע־וואָלט איִזום ביַי אייך דיִנגען.

שמחה (שיִעסט בייז ארוים): ניִטאָ, קיֵין ציִמער, ניִטאָ!

רבקה (צו טאַמאַרען): וואָס איהר האָט שוין אייער ציִמער פער־דונגען?

שמחה: מי דאַרף ניִשט! אויסקומען אָהן אַזעלכע שכנות! אין פּראָטשקעס נאָר!

רבקה: וואס נעהט דאס אייך אן, רב שמחה? איז אז איך קאן נישט לעבען מיט מיין מאן, דארף מען מיר קיין דירות נישט פערדונגען? דארף איך זיך וואלגערן אין גאס אדער געהן אין טייך?

שמחה: אין „פראטשקעס"! אין „פראטשקעס"! מי געהט נישט אוועק פון א מאן אין פראטשקעס.

רבקה: מי געהט נישט אוועק! ווער עס געהט נישט אוועק, געהט נישט אוועק, און ווער עס דארף יא אוועקגעהן, געהט יא אוועק. איך בין נישט די ערשטע און נישט די לעצטע. ס'ווענדט זיך, וואס פאר א מאן מי האט.

מאריאשע: איז אז אייך האט שוין אזוי אנגעשפארט אוועקצוגעהן אין פראטשקעס, וואלט איהר דאך שוין בעסער אוועקגעפאהרען צו אייערע עלטערן אין דארף.

יענקעל: טאקע, די מאמע איז גערעכט. זי וועט נאך אמאל חרען א מיניסטער. פאר וואס זאלט איהר טאקע שוין נישט אוועקפאהרען אין דארף?

רבקה: יעדער טוט, ווי ער פערשטעהט. אז איך פאהר נישט, ווייל איך דאך נישט אדער קאן איך דאך מסתמא נישט. איך האב מיך שוין אבגעוועהנט פון דארף און וועל דארטין איבערהויפט נישט קאנען לעבען.

טאמארע: אבער דאס וואלט געוועזען די גלייכסטע זאך.

רבקה: וואס האט איהר אזוי מורא צו פערדינגען מיר דאס צימער? איך וויל איהם דאך נישט אומזיסט.

טאמארע: מורא?

יענקעל (לאכט געצוואונגען): מורא? וואס עפיס מורא?

מאריאשע: און אז מורא, איז וואס? פאר אן אקס ווייזט מען נישט קיין רויטע פאטשיילע. און ער דארף טאקע האבען א צו נאהנטע שכנה!

טאמארע (צולאכט זיך): אויף וואס די שוויגער קאן פאלען!

רבקה (לאכט אויך): נאר אזוי? וואס זאגט איהר, יענקעל? (קוקט אויף איהם מיט א נישט-כשרין בליק).

יענקעל (פערלעגען): אבער, מאמע, עה... וואס... וואס רעדסטו עפיס?

שמחה: גערעכט! גערעכט! די מאמע גערעכט! מע דארף נישט!

מאריאשע: זאל טאקע זיין מורא. [illegible] קענען [illegible] נדה.

טאמארע: אבער, שוויגער, וואס רעדט איהר עפיס? וואס זיינען דאס פאר א ווערטער?

מאריאשע: וואס מאכסטו פאר אן אנשטעל, [redacted]? דו ווייסט דען נישט, אז איך בין גערעכט?

יענקעל (מיט כעס): זאלסט עס אויפהערען צו רעדען, הערסטו? איך וויל דאס נישט הערען, פערשטעהסטו מיך!

שמחה: האדיע! וואס'ט צעך צושריען? אויף ווען שרייסטע? שריי אויף די ציינער! אויף דער מאמען שרייט ער!

מאריאשע: און איך וועל ביי דיר פרעגען, וואס איך זאל רעדען! פאר וואס'ט צעך נישט אנגעכאפט אן איהר, אן דער טייערער מציאה?...

רבקה: וועה, וועה נאר...

מאריאשע: ווייל דו האסט אליין מורא, ווייל דו ווייסט אליין בעסער, וואס פאר א דיבוק עס זיצט אין דיר, און פאר וואס האט זי זיך נישט אנגעכאפט?

טאמארע: אבער, שוויגער, וואס איז דא יא אנצוכאפען זיך אדער נישט אנצוכאפען זיך?

מאריאשע: דו זוכסט'אך א שכן, איז וואס...

טאמארע: אט גארנישט... חיה פעשע...

מאריאשע: גארנישט, חיה פעשע!... חיה פעשע האט דיר קיין שכן נישט געבראכט. נאר דו האסט פראסט מורא, און דו ביזט טאקע גערעכט. דו זאלסט טאקע מורא האבען, וועסטו קיין חרטה נישט האבען.

רבקה: פע, עס איז א בושה און א חרפה! וואס האט איהר דא מורא, אז איך וועל אראבפיהרען יענקלען פון וועג?

יענקעל: איך וויל נישט, מי זאל וועגען מיר אזוי רעדען און באסטא! וואס איז דאס עפיס פאר א רעד וועגען מיר? וואס בין איך עפיס, וואס?

רבקה: און וואס בין איך עפיס, וואס?

יענקעל: קאנסט זיך עפיס בעקלאגען אויף מיר, טאמארע? וואס האט איהר אצינד אויסצוזעצען אין מיר? וואס ווילט איהר, וואס?

טאמארע: דארפסט אזוי נישט שרייען און אבעסען זיך דאס הארץ. דו ווייסט גוט, וואס איך טראכט וועגען דיר. און אבי זאל זאגען

די מאמע אליין, וואס האב איך מיט איהר פריער גערעדט. דאס קאן זי דיר אויך ניט פערגעסען.

יענקעל: איז נישטא וואס צו רעדען. איז נישטא וואס מורא צו האבען פאר מיר. איז מאג זיך דארטין בעזעצען אפילו דער יצר הרע אליין.

טאמארע: איז גוט! (צו רבקה'ן): טא קומט אנקוקען דאס צימער.

יענקעל (אבגעקיהלט און פערדרעגען): נאר אויב דו ווילסט נישט, אויב דו האסט מורא, פיעללייכט. איך ווייס... מאגסטו נישט פערדינגען אייך.

טאמארע: איך האב פאר קיינעם און פאר גארנישט נישט מורא. האב דו נאר נישט מורא פאר זיך אליין.

שמחה (מיט א קלאפ איבער'ן טיש): און איך זאג, דאס צימער איהר נישט פערדינגען, זאג איך.

מאריאשע: האב נישט מורא פאר'ן יצר הרע, האב מורא פאר דער יצר הרע'טע!

רבקה: און וואס מיינט איהר עפיס, איך וועל אויסהערען אלץ, וואס איהר וועט רעדען און גארנישט?

טאמארע: אך, מאלע וואס מי רעדט? קומט בעסער אנקוקען דאס צימער. (שלעפט זי צו דער ארויסגאנג-טיר).

רבקה: וואס בין איך דאס עפיס? א פוילישע פרוי בין איך עפיס? וואס רעדט איהר עפיס אזוי וועגען מיר?... (זי ווערט ארויסגעשלעפט דורך טאמארען, וועלכע מאכט צו הינטער זיך די טיר)

שמחה (שפרינגט אויף): איהר ווילט איהר דוקא פערדינגען דאס צימער, טאטע-מאמע אויף צו-להכעיס?! גוט, פערדינגט איהר! מיין פוס וועט דא מעהר נישט זיין. ד'ועה, וואס'ט שוין קומען. כאמוליע, גוי, בהמה! ער דארף זי דא נויטיג. אהן דעם מאן וועט זי דא וואוינען! און פראטשקעס!... די געראטענע כתובה!... שוין לאנג שטיל געוועזען מיט דיר... מיין פוס וועט דא נישט זיין... טפו!... כאמוליע!... חם!...

מאריאשע: וואס, ער איז נישט נעבעכט, וואס?

יענקעל: אט דערפאר, וואס איהר האט אזוי מורא, אט דוקא! איך קאן שוין מעהר נישט ארויבערטראגען אייער מורא פאר מיר. עס קעהרט מיר זיך שוין אן די גרינגע גאל. ווען וועט עס שוין נעמען א סוף?

ניט, איך בין געוועזען... איך בין געוועזען אלץ, וואס איך א קארט. אבער איך בין עס דאך שוין נישט מעהר! וואס ווילט איהר פון מיר האבען. אייגענע טאטע-מאמע — די ערגסטע שונאים! אלע האבען מיך דאכט זיך פערגעסען, וואס איך בין געוועזען, און נאר איהר נישט. דאס איז דאך נישט ארויפערצוטראגען! אייגענע טאטע-מאמע...

מאריאשע: אייגענע טאטע-מאמע! און דו אליין האסט דיר פערגעסען, וואס דו ביזט געוועזען? איך האב דען נישט געזעהן, אז דו אליין האסט זי נישט געוואלט. וואס'טו עפיס געמאכט פאר א חנ'דלעך, וואס?

יענקעל: ווען אפילו? איז איך מאג, און איהר טארט נישט. איך מאג מורא האבען פאר זיך אליין, אבער איהר נישט. קיינער נישט, פערשטעהט איהר מיך! ווען א פרעמדער וואלט עס מיר געזאגט, וואלט איך איהם צוקוואשעט די מארדע. און איך וויל עס פון אייך אויך נישט הערען פערשטעהט איהר מיך. איך אליין מאג, איהר נישט. און אציגד האב איך אויך קיין מורא נישט. מאג דארטין וואוינען דער יצר הרע מיט דער יצר-הרע'טע צוזאמען. מיט א נאקעטע יצר הרע'טע אפילו...

שמחה: גערטער! ווערטער! רייד'עלעך שיינע! מיין פוס וועט דא נישט זיין...

יענקעל: זאל נישט זיין... קום נישט... וועסט זיך איבערבעטען... ניש'-קשה...

שמחה: שיין... ניט... זאל נישט זיין, זאגט ער... קום נישט... א פגירה זאל אויף דיר קומען!... כאמוליע!... איך וואלט געהאט מיין בייטש מיט זיך, וואלט איך... [illegible]... גוי! מיין פוס וועט דא נישט זיין. (געהט אוועק, א שטארקען קלאפ טועענדיג מיט דער טיר).

יענקעל: ט'צעך איבערבעטען, ניש'-קשה.

מאריאשע: „ט'צעך איבערבעטען, ניש'-קשה"! דו ווילסט שוין פטור ווערען פון טאטע-מאמען, אבי זי האבען פאר א שכנה. טרייב, טרייב, וועסט זיך שוין דערטרייבען... אבער דאס זאג איך דיר, לא'מיך דערזעהן, אז דו הערבסט אן צו מאכען דיינע אמאליגע קונצען, און טאמארע וועט אנהעבען ווייגען נאך איהרע יאהרען און טעג...

יענקעל: דו זאלסט שווייגען, הערסטו! איך וויל דאס נישט הערען! [illegible]! מאך מיך נישט משוגע, מאך מיך נישט!

ט א מ א ר ע (אפּלט אריין): וואס'ט'צעך אזוי צושריען? וואס טוט זיך דא? וואו איז דער שווער?

מ א ר י א ש ע: ט'צעך צושריען! אויף די ציינער זאל ער שרייען. ער קאן נישט הערען, אז מי זאגט איהם דעם אמת.

ט א מ א ר ע: דער שווער איז אוועקגעגאנגען? דאס'ט ער דאס אזא קלאפּ געטאן מיט דער טיר?

מ א ר י א ש ע: וואס דען? זיין פוס וועט שוין דא מעהר נישט זיין, האט ער געזאגט.

ט א מ א ר ע: וועה מיר נישט. וואס איז דאס פאר א ווערטער?

מ א ר י א ש ע: ער איז נישט גערעכט? וואס? איהר וועט שוין זעהן, צו וואס ס'וועט קומען ביי אייך מיט דער שטיק דא...

י ע נ ק ע ל: זאל דאס זיין געווג, האב איך דיר געזאגט, זאל דאס זיין געווג!

ט א מ א ר ע: וועה מיר, [redacted], ווען איך וואלט דאס אפריער געוואוסט... אבער עס איז גוט אזוי.

מ א ר י א ש ע: וואס איז דאס גוט אזוי, וואס? וואס דער שווער וועט מעהר נישט קומען?

ט א מ א ר ע: נאין, זאל גאט אויסהיטען, נישט דאס, נישט דאס. אבער — עס איז גוט אזוי... וואס'ט צעך אזוי געמאכט... איהר וועט...

מ א ר י א ש ע: טאכטערקע, איך זאג דיר, דו דארפסט זי דא נישט האבען.

ט א מ א ר ע: זי איז שוין אוועק נאך איהרע זאכען.

מ א ר י א ש ע: וועט זי זיי אוועקנעמען צוריק.

ט א מ א ר ע: דאס געהט נישט, שוויגער.

מ א ר י א ש ע: נו, אויב אזוי, טא לא'מיך כאטש נישט זיין אין שטוב, ווען דאס שטיק אומגליק וועט זיך אהער אריינקלייבען.

י ע נ ק ע ל: עס איז משוגע צו ווערען! וואס האבען זיי זיך אריינגענומען אין קאפּ? משוגעים, פראים, וואס האט איהר זיך אריינגענומען אין קאפּ?

מ א ר י א ש ע (צונויפלעגענדיג די זאק): אט אזוי א, רוף נאך טאטע־מאמע משוגעים און פראים, אט אזוי א, לא'מיר פון דיר האבען אביסעל כבוד. — מיר וועלען שוין פון דיר האבען כבוד. ווארט מיר וועלען שוין האבען.

ט א מ א ר ע: שוויגער, זיידקליך, דאס איז דאך עפּיס א קינדעריי. וואס האט איהר זיך דארטין אריינגענומען אין קאפּ?

מ א ר י א ש ע: זאל זיין, זאל זיין...

ט א מ א ר ע: איהר דארפט'אך נישט אזוי אנטלויפען.

מ א ר י א ש ע: ווי פון פייער דארף מען צו אנטלויפען. איך ווייס, וואס דאס איז, איך ווייס. א גוטען טאג!

ט א מ א ר ע: אבער, שוויגער...

מ א ר י א ש ע (איילט ארוים).

י ע נ ק ע ל: ס'איז משוגע צו ווערען! ס'איז משוגע צו ווערען! זיי קאנען איינעם טאקע אויפ'ן פייער ארויפברייננגען.

ט א מ א ר ע: דו האסט זיי גוט אנגעשראקען פאר אלע דיינע יאהרען.

י ע נ ק ע ל: עס מוז דאך אבער שוין נעמען א סוף. טאטער וואלט איך שוין גאר פערגעסען, וואס איך בין א מאל געווען, איז הערען זיי נישט אויף צו דערמאנען מיך, ווי אויף צו להכעים! ווי אויף צו להכעים!

ט א מ א ר ע: וואס ארט דיך? אבי דו ביזט שוין נישט דאס, וואס געוועזען. אבי דו ווייסט, אז דו ביזט שוין אן אנדער מענש.

י ע נ ק ע ל: אבי איך ווייס! און דו ווייסט עס נישט?

ט א מ א ר ע: דו ווייסט, וואס איך ווייס, און בערוהיג זיך.

י ע נ ק ע ל: דאס בלוט האבען זיי אויפגעקאכט אין מיר. איך פיהל, אז איך וואלט איך ווייס נישט וואס. שרייען וואלט איך א ציינד, אויף וואס די וועלט שטעהט. טשארט פאבערי, איך מוז געהן און קלאפּען מיט'ן האמער אויף דער נאקאוואלנע!... עפּיס... (ווארפט אום מיט די הענד, ווי ער וואלט געקלאפּט מיט'ן האמער).

ט א מ א ר ע (גלעט איהם): בערוהיג דיך, יענקעלע, בערוהיג דיך. קום, איך וועל מיך לעגען אויפ'ן דיוואן. און דו זעץ זיך צו מיר צו און דערצעהל מיר עפּעס. (זי זעצט זיך).

י ע נ ק ע ל (אויפגערעגט ועצט זי צו צו איהר): זיי קענען דיך נישט, דאס איז די גאנצע צרה, און זיי קאנען מיך נישט. זיי מיינען, אז זיי קאנען מיך. אסור, אויב זיי הייבען מיך אן צו קאנען.

ט א מ א ר ע: און דו קאנסט דיך?

י ע נ ק ע ל: איך־ווייס? צו איך קאן מיך? וואס איז דאס פאר א שאלה? און ווער קען זיך דאס נישט? אודאי קען איך מיך.

ט א מ א ר ע: איז גוט, אז דו מיינסט אזוי.

יענקעל: וואס הייסט, אז איך מיין אזוי? און דו מיינסט אנדערש?

טאמארע: איך מיין, אז א מענטש קען זיך [illegible] אנדערע קענען איהם. אפשר נאך ווענינער.

יענקעל. דאס איז פאר מיר סתרי תורה. וועלכע איך האב אפילו פון רבין אין בית מדרש נישט געהערט.

טאמארע: אבער דאס איז אזוי. קיין מענש קען פאר זיך דער פאר נישט ערוב זיין.

יענקעל (באליידיגט, שפרינגט אויף): ווילסטו זאגען, אז איך קען פאר מיר נישט ערוב זיין, אז איך וועל נישט אויסהאלטען, וואס איך האב פארגענומען? דאס ווילסטו זאגען, הא?

טאמארע: ווער דא רעדט וועגען דיר, שוטה'לע? דו האסט בעוויזען, אז דו קאנסט אויספיהרען מיט זיך, וואס דו ווילסט, דער עיקר, מע דארף נאר קאנען וועלען. און דו האסט דאס געקאנט. קום, זעץ דיך וויעדער לעבען מיר.

יענקעל (געהט ארום אויפגערעגט).

טאמארע, נו, ווילסטו נישט קומען צו מיר?

יענקעל (אויסגעהענדיג): ווארט... האסט פריער געזאגט, אז ס'איז גוט אזוי, וואס זיי וועט וואוינען ביי אונז, וואס האסטו געמיינט דערמיט? פאר וואס איז דאס אזוי גוט?

טאמארע (פארזיכטיג): וואס האב איך דערמיט געמיינט? — נו, אודאי איז דאס גוט אזוי, אזוי ציטערן זיי אלץ פאר דיר, אז ס'איז גאר א סכנה, דו זאלסט א קוק טון אויף א מיידעלש קליידעל, זאלען זיי איצ־טער זעהן, אז ס'איז קיין סכנה נישט. איז עס נישט אזוי?

יענקעל: איך האב חושר געוועזען עפיס אנדערש.

טאמארע: וואס האסטו געקאנט חושד זיין, קינדעניו?

יענקעל (זעצט זיך צו איהר): אט גאר נישט. איך מיין, אז דו האסט געמיינט, אז דו אליין ווילסט מיך אויספרובירען.

טאמארע (פערלעגען): וואס דיר קען איינפאלען!

יענקעל: האב איך נישט געטראפען, הא?

טאמארא, אי, געה!

יענקעל: ווען דאס וואלט געוועזען אזוי, וואלסטו מיך שטארק באליידיגט.

טאמארע: טיק דארפסטו גאר אזוי נישט טראכטען.

יענקעל. איז אז דו האסט אזוי נישט געמיינט, וועל איך אזוי

נישט טראכטען. פאר וואס ביזטו אבער אזוי רויט געווארען?

טאמארע: אי, געה, זעה, יענקעל, עפיס איז דאך יעצט גאר נישט אריבערצוטראגען פון דיר.

יענקעל: האהאהא, איך בין א פראסטער חי וקים. וואס אויף דער לונג, דאס אויף דער צונג.

טאמארע: געה, דו ביזט אצינדערט א שלעכטער מענש. דו שרעקסט מיך איצט.

יענקעל: אז ניין, ניין, ניין... איז, שא, מיך גיב מיר א גוטען קוש... אט אזוי א. און אוים! נישט מעהר רעדען. מיך פערדריסט שוין אויפ'ן גאנצען עסק. טאמער זאלען מיר איהר טאקע נישט פערדינגען?

טאמארע: זי איז אוועק נאך איהרע זאכען.

יענקעל. צו וואס דארפען מיר זי דא טאקע האבען? א פרוי אין פראטשקעס! איך האב פיינד א אידענע אין פראטשקעס.

טאמארע: אצינד איז שוין צו שפעט, מען קאן זי דאך אזוי נישט מבייש זיין.

יענקעל: פטור נו, פראן דא פאר וועמען צו שעמען זיך.

טאמארע: זאג דו איהר אב, אויב דו ווילסט. איך וועל דאס נישט קאנען.

יענקעל: דו מיינסט'אך נישט, אז איך האב מורא, זי זאל ביי אונז וואוינען?

טאמארע: הערבט זיך נישט אן.

יענקעל: די עלטערן וועלען אבער מיינען, אז דו האסט זיך דערשראקען און משלח געוועזען זי.

טאמארע: דו וועסט זי דאך משלח זיין.

יענקעל: איך מיין, אז זיי וועלען מיינען, אז מיר האבען זיך פארט דערשראקען און אז זיי זיינען גערעכט, וואס זיי זיינען נישט זיכער אין מיר.

טאמארע: וואס נעהט עס דיך אן? די עלטערן וועלען זיין צו־פריעדען און זאלען זיי מיינען, וואס זיי ווילען.

יענקעל: דאס וויל איך נישט. איך וויל, אז קיינער זאל וועגען מיר נישט טראכטען, ווי וועגען דעם אמאליגען שאלטיק.

טאמארע: איז וואס ווילסטו?

יענקעל: זאל בלייבען ביים אלטען — הא? ווי? זאל זי זיך וואוינען דארטען ביי אונז. וואס ארט אונז. ווער זי איז? מיר וועלען דאך

טן ווי פיי אפשר האבען א שכנה, וואס ארט אונז, ווער עס וואוינט דארטען? נישט אזוי, וואס?

טאמארע: פערשטעהט זיך.

יענקעל: וואס רעדסטו מיר עפעס אזוי קורץ, אקוראט... אש־האט ווי דו וואלסט עפיס געטראכט אנדערש?:

טאמארע: האהאהא, ביזטו אבער א מאדנער מענש. אז מיך ארט אין גאנצען נישט. ווילסט זי משלח זיין, זיי זי משלח; ווילסט, זי זאל בלייבען, זאל זי בלייבען.

יענקעל: ניין, עפיס אין גאנצען ווי דו רעדסט.

טאמארע: ווילסט קלארע דיבורים?

יענקעל: אודאי קלארע דיבורים; נאר קלארע דיבורים.

טאמארע: דארפען מיר זי דא נישט האבען. אז צוליעב איהר זאל דער טאטע צו אונז נישט קומען, לוינט זיך אודאי נישט.

יענקעל: איז דאס ביי דיר אן אויסרעד?

טאמארע: א וואס?

יענקעל: איך מיין, דו האסטו דאך נישט מורא.

טאמארע: האדיע רעדען! מעהר רעד איך שוין נישט מיט דיר וועגען דעם, זי וועט קומען, זאל זי בלייבען.

יענקעל: דו דארפסט זיך נישט בעליידיגען.

טאמארע: האדיע רעדען! דו האסט אליין מורא פאר זיך און דו זוכסט זיך און ווייסט נישט, וואס דו ווילסט.

יענקעל: איך האב פאר מיר קיין מורא נישט, טאמארע. אבער איך וויל, אז איהר אלע זאלט נישט מורא האבען.

טאמארע: מיר האבען עס שוין געהערט.

יענקעל: איז דאס אן עולה?

טאמארע: איז גוט, איז גוט, עמיצער געהט ראכט זיך צו אונז.

רפאל (קומט אריין): גוטען טאג. (זיין געזיכט איז צושלאגען און צודראפעט).

יענקעל (און טאמארע): גוטען טאג.

רפאל: איז רבקה דא נישט געוועזען?

טאמארע: געוועזען.

רפאל (זעצט זיך): האהאהא, ווי דאס הארץ האט מיר געזאגט. וועגען אייער צימער, וואס?

טאמארע: יא.

רפאל: [illegible] וויל זי פון מיר.

יענקעל: זי האט דאכט זיך אייך אנגעבראכען די ביינער אויך, ווי? דאס האט זי אייך געמאכט דעם סיניאק.

רפאל: העהעהע, זי, זי אליין, העהעהע...

יענקעל: אי, רב רפאל, רב רפאל, איהר זייט דאך עפיס גאר קיין מאנסביל נישט.

רפאל: העהעהע, ווי הייסט, איך בין קיין מאנסביל נישט? וואס דען בין איך עפיס? א אידענע בין איך, וואס? העהעהע.

טאמארע: ווי קאן זיך א מאן לאזען אזוי טרעטען מיט די פיס?

רפאל: אז מי האט ליעב די ווייב, לאזט מען זיך טרעטען מיט די פיס, העהעהע.

יענקעל: איהר זייט א גרויסער שוטה, זאלט איהר מיר מוחל זיין. איידער צו ליידען פון אזא אידענע, נעמט מען און מי שלאגט מיט איהר כפרות און מי שיקט זי אוועק צו אלדי שווארץ יאהר. אויף דארויף איז דאך עפיס פראן ביי אידען א גט. פאר וואס גט איהר זי נישט אפ? וואס האט איהר פון איהר?

רפאל: העהעהע... איז, הייסט עס, וויל זי זיך אריינקלייבען צו אייך אין שכנות? העהעהע... און איהר וועט זי אריינלאזען? העהעהע...

יענקעל: פאר וואס זאלען מיר זי נישט אריינלאזען? ווייל איהר ווילט זי נישט גט'ן?

טאמארע: עס איז א רחמנות אויף איהר אויך. זי וויל פארט מיט אייך נישט לעבען.

רפאל: העהעהע... פאר רחמנות האט איהר גאר נישט געדארפט חתונה האבען מיט רב יעקבלען. ווארום העהעהע, זי האט אויף איהם נאך פריער געהאט אן אויג, העהע.

יענקעל: וואס רעדט איהר דארטין, וואס?

רפאל: העהע... [illegible] איהר געדיינקט'אך, אז זי האט זיך געוואלט בייטען.

טאמארע: זי האט דאך דאס נישט געמיינט ערנסט.

יענקעל (אויפגעבראכט): אזעלכע וויצען מאכט מען נישט, פערשטעהט איהר מיך. פאר אזעלכע וויצען קאנט איהר נאך קריגען פון מיר א חלק.

רפאל: וואס האב איך געזאגט? איך האב דאך גאר נישט געזאגט. האב איך דען געזאגט, אז איהר'ט געהאט אן אויג אויף איהר?

יענקעל: וואס אויג? ווען אויג?

רפאל: [redacted]... ביידע אויגען... ביידע אויגען האט זי געהאט אויף אייך. די צרות האט זי מיר אנגעהויבען אנצוטון, ווי זי האט זיך נאר בעקאנט מיט אייך, ווי איהר זעהט מיך לעבען. העהעהע. גלייך ווי איהר האט מיט איהר צום ערשטען מאל א רעד געטאן אדער א שפיעל געטאן, העהעהע...

יענקעל: דערט נישט קיין נארישקייט!

רפאל: העהעהע... אט גלייך פון דעם ערשטען מאל האט זי שוין אנגעהויבען שרייען, אי[redacted] זי גוטן. גלייך האט זיך איהר פערגנאלט פטור צו ווערען פון מיר, און אריינכאפען אייך. העהעהע...

יענקעל: איהר ווייסט, וואס מיר ווילט זיך יעצט?

רפאל: העהע. פון וואנען זאל איך וויסען. וואס אייך ווילט זיך?

יענקעל: מיר ווילט זיך צוקיואשען אייך די צורה.

טאמארע: אבער, יענקעל, שעם דיך!

רפאל (שפרינגט אויף): העהע... וואס עפיס? וואס האב איך דא אזוי געזאגט?

יענקעל: געהט אין אלדי רוחות מיט אייער ווייב צוזאמען! געהט זאגט איהר, זי זאל זיך נישט דערוועגען צו קומען אהער, געהט שנעל, זי איז נעגאנגען נאך איהרע זאכען. זאגט איהר, אז איך וועל זי ארויסווארפען מיט די זאכען צוזאמען.

טאמארע: אבער, יענקעל!

רפאל: העהע, איך וועל עס איהר זאגען, אוודאי וועל איך עס איהר זאגען, נאך ווי וועל איך עס איהר זאגען. איך לויף, און זי נאך [redacted]. — נאך די זאכען איז זי שוין געגאנגען? הערסטו! (געהט אוועק).

טאמארע: אבער, יענקעל, ווי אזוי האסטו געקאנט...?

יענקעל: זיין נס, וואס ער האט זיך אבגעטראגען, איך האב געפיהלט...

טאמארע: וואס'טו געהאט צו איהם נעבעך?

יענקעל: אזעלכע פאסקודסטוועס! פון שטוב וועל איך זי ארויס-טרייבען, אז זי וועט זיך דערוועגען צו קומען. דו פערשטעהסט א גאנג פון א פרוי?

טאמארע: איך פערשטעה גוט איהר גאנג. איך האב פער-שטאנען פון אנהויב אן.

יענקעל: דו האסט פערשטאנען? וואס האסטו פערשטאנען?

טאמארע: אז נישט אומזיסט וויל זי זיך בעזעצען דוקא ביי אונז.

יענקעל: און דאך האסטו זי געוואלט אריינלאזען.

טאמארע: איך האב פאר איהר קיין מורא נישט. דיך וועט שוין קיינער ביי מיר נישט אויעקנעמען.

יענקעל: דאך. דאס זאגסטו אצינדערט אזוי. און אנהייב האסטו זיך דערשראקען.

טאמארע: האב איך?

יענקעל: נאך ווי! מיין מאמע איז א קלוגע. זי האט עס גלייך ארויסגעלייענט ביי דיר ווי פון סידור.

טאמארע: האסטו זיך דאך אויך דערשראקען.

יענקעל: אבער דו האסטו זיך נישט געדארפט דערשרעקען.

טאמארע: שרעק איך מיך טאקע נישט.

יענקעל: אצינד, ווייל דו ווייסט, אז זי וועט דא מעהר נישט וואוינען.

טאמארע: איך האב דיר נישט געזאגט, דו זאלסט זי נישט אריינלאזען.

יענקעל: טילא, דו ביזט גערעכט.

טאמארע: יענקעל, איך וויל איבערהויפט נישט, דו זאלסט מיט מיר אזוי הערען.

יענקעל: [redacted]. איך געה אין קוזשנע.

טאמארע: און אזוי וועסטו פון מיר נישט אוועקגעהן. גיב מיר דיין האנר און...

רב אהרן און פרומע (קומען אריין): גוטען טאג.

טאמארע: זעה גאר, דער פעטער מיט דער מוהמען, און א מיטען מיטוואך. גוטען טאג אייך. וואס עפיס ביידע אייעך פון קראם?

פרומע: טאר מען זיך נישט מאכען יום-טוב אמאל? מע דארף דאס זיין שטענדיג צוגעבונדען צו דער קראם? לאזט מען די מיידעל אין קראם און אליין מאכט מען זיך א שטיקעל יום-טוב.

טאמארע: טאקע, וואס עפיס?

פרומע: זעה, טו גאר א קוק. מע טאר גאר שוין צו דיר נישט קומען?

טאמארע: די אנגעלעגנסטע געסט. יענקעל, נעם זיך וויעדער צום סאמאוואר.

רב אהרן: ניין מיר ווילען קיין טיי נישט, מיר זיינען געקומען אויף א מינוט.

טאמארע: הייסט דאס, דאך עפּיס זעהר וויכטיג.

רב אהרן: דו ביזט גערעכט, מיר ווילען מיט אייך עפּיס איבער־רעדען. ... שווער איז ביי אונז געוועזען אין קראם...

יענקעל (ברעכט אויס אין א געלעכטער).

טאמארע: נא, יעצט ווייסען מיר, אום וואס עס האנדעלט זיך.

פרומע: ווי איז אייך גאר איינגעפאלען ארייננצולאזען אזא פּאס־קודסטווע צו אייך אין שטוב?

טאמארע: איז דאס אזוי וויכטיג, אז איהר זייט אוועק פון קראם?

פרומע: וויכטיג צו נישט וויכטיג, דער לויזונג איז סיי ווי סיי נישט אזוי גרויס, ווייל די געשעפטען ברענגען נישט, און דער שווער איז צוגעשטאנען, מיר מוזען בכבוד גיין, זיינען מיר געגאנגען.

רבי אהרן: און עס איז טאקע וויכטיג אויך. איך וועל דיר זאגען דעם אמת, אז איך בין א פערצאפּעלטער געווארען, אז איך האב דערהערט, אז איהר ווילט איהר אבגעבען דאס צימער. ווארום וועדליג רפאל האט מיר דערצעהלט...

טאמארע: אך, מאלע וואס דער פּרעסטאם דערצעהלט!

פרומע: אין זיין געשעפט איז ער שוין הוקא קיין פּראסטאדם נישט.

רב אהרן: און אז צוואנציג מאל א פּראסטאם, קיין ליגנער איז ער דאך נישט.

טאמארע: און וועמען ארט עס, וואס זי האט דארטין א מאל געטראכט און געפלאנעוועט.

רב אהרן: ווי הייסט? וואס רעדסטו, קינד? אזא פרוי האבען מיט זיך אונטער איין דאך, איז גאט וויים, צו וואס דאס קאן קומען.

יענקעל: צו וואס קאן דאס קומען, צו וואס?

רב אהרן: צו וואס קאן דאס קומען, צו וואס? דארף איך דיר זאגען, צו וואס דאס קאן קומען?

יענקעל: צו גארנישט קאן דאס קומען, צו גאר נישט!

פרומע: א נייער צדיק אין פּעלץ!

טאמארע: איהר דארפט נישט אזוי טראכטען וועגען איהם.

רב אהרן: אז איהר בייזט זייט אזוי הייסער, פרעגט עס מיך זעהר שטארק, אבער וואס גלייבער, איז גלייבער, דערוויילעטערט זיך פון א זאך, וואס קאן ברענגען צו אן עבירה, האבען אונזערע חכמים געזאגט.

יענקעל: ווי איהר זעהט מיך לעבען, אז... אז... איידער איהר

זייט געקומען האב איך געוואלט בעשלאכען, נישט ארייננצולאזען זי צו מיר אין שטוב. דא איז געוועזען רפאל און איך האב איהם ארויסגעטריבען אנגעזאגט, ער זאל איהר זאגען, אז זי זאל זיך נישט דערוועגען צו קומען און א צינד. ווי איהר זעהט מיך לעבען, רייצט איהר מיך, איך זאל איהר דוקא פערדינגען דאס צימער.

רב אהרן: רייצען מיר דיך? ווי הייסט, רייצען מיר דיך?

פרומע: אט האסטו דיר גאר! מיר רייצען איהם? וואס האסטו מיר דא אזוי פּוגע בכבוד געוועזען? וואס ... מע טאר דיך חס ושלום נישט חושד זיין? ווי לאנג ביזטו דאס געוועזען אזא צדיק, אז דער יצר הרע קאן שוין אויף דיר קיין שליטה נישט האבען?

יענקעל (קרעכצט בייז ארויס): העי!

טאמארע (בייז): שטעלט אייך פאר, מומע, אז ער איז געווא־רען אזא צדיק!

פרומע: וואויל דיר, אז דו גלויבסט איהם.

טאמארע: איך גלויב איהם! איך גלויב איהם!

פרומע: שא, דארפסט'אך אויף מיר אזוי נישט שרייען.

רב אהרן: טאקע, דו דארפסט אזוי נישט שרייען. וואס זיינען מיר דען אויסען? מיר זיינען דאך אויסען בלויז דיין טובה.

פרומע: אבער ווי דאס הארץ האט מיר געזאגט, אז מיר זאלען נישט געהן און נישט אריינמישען זיך, און זאלען זיי טון, וואס זיי ווי־לען, אז זי איז אזא נאר און וויל זיך שפּיעלען מיט פייער, טא זאל זי זיך שלאגען קאפּ אן וואנד.

רב אהרן: ששש, אהן קללות, אהן קללות, מיר וועלען בעסער מיט גוטען איבערבעטען...

רבקה (קומט אריין, שטופענדיג פאר זיך רפאל'ן, וועלכער טראגט א גרויסען פּאק קליידער, איינגעבונדען אין א דעקע).

רפאל! העהעהע... אט איז זי אליין, זאגט איהר, וואס איהר האט מיר געהייסען איהר זאגען, מיר גלויבט זי נישט, העהעהע...

רבקה: פּקח טייערער, אויף א שיינעם בטעות איז ער געפאלען, איך זאל אהער נישט געהן. ער האט געפונען, וועמען צו נארען, האט ער טאקע געדארפט מיר שלעפּען אהער דעם פּאק.

רפאל. איך האב איהם געשלעפּט אהער און וועל איהם שלעפּע צוריק, העהעהע...

פרומע: און מאך עס טאקע וואס גיכער.

ר ב אַ ה ר ן: זי ווערט דאָ נישט וואוינען און נעם טאַקע צוריק דעם פּאַק.

ר פ א ל: העהעהע... זועהסטו, הא? [redacted].

ר ב ק ה (רײַסט בײַ איהם אַרוים דעם פּאַק): וואַרט, האָב נאָך צײַט. עפּיס אַזוי פּיעל בעלי־בתּים דאָ. [redacted]. וואָס וועט איהר עפּיס זאָגען, האַ?

ר ב אַ ה ר ן: ערשטענס, וואָס איז דאָס פֿאַר אַן אופן איבערהויפּט אַנטלויפען פֿון מאַן, [illegible] קאַטשקעס? וואו האָסטו דאָס געזעהן? האָט זיך דײַן מאַמע אויך אַזוי אויפגעפֿיהרט?

פ ר ו מ ע: איהר וויל ער זאָגען מוסר, די פֿערשטאָכענע אויגען!

ר ב ק ה (צו פרומען): און איך וויל טאַקע נישט מע זאָל מיר זאָגען מוסר! איך קאָן אויסקומען אָהן מוסר־זאָגען אויך. ווען איהר וואָלט געפּרובט לעבען מיט אַזא מין שלאַ[illegible]...

ר פ א ל: [illegible]

ר ב ק ה: וואָלט איהר [illegible], ווי מען אַנטלויפט אין פּראַטשקעס, וואָלט איהר געוואוסט אַל[illegible] וואָלט איהר זיך געוואונדערט, וואָס מע וואַרפט זיך נישט אַריין אין טײַך.

פ ר ו מ ע: דער בעסטער אָרט פֿאַר דיר.

ר ב ק ה: ווער עס וויל אין טײַך, מאָג אַ הינצו געהן.

ר ב אַ ה ר ן: ששש... און צווייטענס, אַז דו ווילסט [redacted] אוועק [illegible] האָב דיך אבמציג שוואַרצע יאָהר און געה, אָבער וואָס דאַרפסטו דוקא דאָ ווע‏לען דינגען אַ צימער? דו חצופה דו, דיך פֿערדריעסט, וואָס ער לעבט דאָ רוהיג? אַ אשת־אישניצע ווילסטו ווערען? וואָס מײַנסט זיך דיר, וואָס?

ר ב ק ה: ווי?! וואָס?!...

י ע נ ק ע ל (קרעכצט ווידער בײַז אַרוים): העע! (צו רבקה'ן). איהר האָט בײַ מיר געדונגען דאָס צימער? טיק נעמט אײַער פּאַק און פֿערנעמט זיך אַהין! געהט! שנעל! שנעל! (גיט אַ שטויס דעם פּאַק מיט'ן פֿוס צו דער טיר).

ר ב ק ה: וואָס איז דאָס פֿאַר אַן אופן, וואָס? וואָס טוט זיך דאָ, וואָס? איהר מײַנט, איך וועל מיך עפּיס לאָזען?!

י ע נ ק ע ל (גאַנץ אויסער זיך): געהט! געהט! איהר וועט זיך אויס־טענען [illegible], געהט! (שטופּט זי). געהט, אַז נישט, וועל איך אײַך טאַקע אַרויסוואַרפען אין גאַנצען. געהט! (שטופּט זי אַרוים מיט'ן פּאַק).

ר פ א ל: וואָס איז דאָס? וואָס איז דאָס? וואָס מײַנט ער זיך עפּיס?

י ע נ ק ע ל (לאָפט איהם אויך אָן): און איהר אויך! און איהר אויך! געהט צו איהר! געהט אין דר'ערד! טראָגט אײַך אָב פֿון מײַנע אויגען! (שטויסט איהם אַרוים און מאַכט צו די טיר מיט אַ קלאַפּ, רפאל שרײַט דאָרטען נאָך עפּיס הינטער דער טיר).

ט אַ מ אַ ר ע: אָבער, יענקעל! אָבער, יענקעל, קום דאָך צו זיך!

פ ר ו מ ע: ער איז דאָך גאָר פּשוט משוגע געוואָרען!

ר ב אַ ה ר ן: וועה מיר נישט! וועה מיר נישט, דער גיהנום וועט זיך דאָך דאָ אויפעפֿענען!

י ע נ ק ע ל: נישט אײַער באָבעם דאגה!

ט אַ מ אַ ר ע: ששש, בערוהיג דיך, בערוהיג דיך.

פ ר ו מ ע (צו רב אהרן'ען): איך האָב דיר אָבער געזאָגט, אַז מיר זאָלען נישט געהן, אַז מיר דאַרפען זיך נישט אַרײַנמישען. איך האָב געוואוסט, מיט וועמען מיר האָבען דאָ צו טון. (נעמט איהם אָן פֿאַר דער האַנד). אַצינד קום, מען זאָל נאָך אונז אויך נישט אַרויסוואַרפען. (פֿיהרט איהם צו דער טיר).

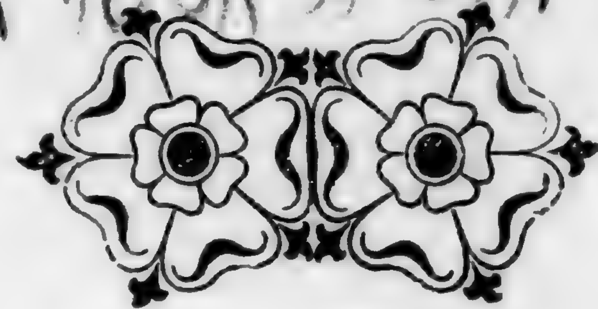
ר ב אַ ה ר ן: וועה מיר נישט, דער גיהינום, דער גיהינום!

י ע נ ק ע ל: נישט אײַער באָבעם דאגה!

ט אַ מ אַ ר ע (פֿערשטאָפּט איהם דאָס מויל מיט דער האַנד).

י ע נ ק ע ל (נעמט אַראָב איהר האַנד פֿון זײַן מויל און שרײַט נאָך די אוועקגעהענדיגע): איך בין אַזא צדיק ווי איהר!

ט אַ מ אַ ר ע: בערוהיג דיך! בערוהיג דיך! האָסט גוט אַזוי געטאָן. (היסטעריש). ס'איז גוט אַזוי! (הינטער דער טיר אַ גערויש פֿון קולות).

דריטער אקט.

אין אַ חודש אַרום.

אין דער קוזשנע, פֿאַרנט לינקס אַ טויער, וואָס פֿיהרט צו דער גאַס, רעכטס אַ טיר, וועלכע פֿיהרט צום הויף, אין דער הינטער־וואַנד צוויי קליינע פֿענסטער מיט פֿעררוסטע שויבען, דורך וועלכע עס דרינגט קוים דורך די שיין, דער אויווען שטעהט אין מיטען מעהר צו דער הינטערוואַנד צו, דער בראָזזאַק און די נאַקאָ. וואָלגע מיט די האַטערם געפֿינען זיך בײַם אויווען נאָך פֿאָרנט צו. לינקס אין ווינקעל בײַ דער הינטערוואַנד שטעהען אַ גרויסער שלײַפֿשטיין און אַ צעבער וואַסער. די פּאָדלאָגע איז אָנגעוואָרפֿען מיט שטיקלעך אײַזען, בײַ די וואַנד ליגען אַלטע האָלאָבליעס, צעבראָכענע אַקסען, דוגעס א. ז. וו.; אַלטע רעדער שטעהען אָנגעשפּאַרט אָן די וואַנד און אויף די וואַנד הייִנגען פֿערשידענע געצײַג. — אין קוזשנע הערשט אַ האַלב דונקעל, פֿון הויף הערט זיך געזאַנג: מען זינגט אַ פֿרעהליכען אידישען ניגון. —

אַ בעל עגלה (שטעהט אין טיר, אונרוהיג, איטליכע ווײַלע אַרויסקוקענדיג דורך דאָס טויער, שרײַט אַרוים אין הויף): נאָ, ווען ער שוין אַ מאָל קומען? ווי לאַנג דאַרף מען אויף איהם וואַרטען?

רבקה: פֿון הויף. ער קומט גלײַך! ער קומט גלײַך!

דער בעל עגלה: אַז שוין נאָכ'ן ברית און נאָך דער סעודה, איז וואָס געדויערט דאָס בײַ איהם אַזוי?

רבקה: ער געהט שוין! ער געהט שוין!

דער בעל עגלה: אַ שיינער „ער געהט שוין". אַ שעה, אַז איך וואַרט אויף איהם. (ער לויפֿט צום טויער און שרײַט אַרוים). אַוועק פֿון וואַ
ען

...ען, אוועק! איך כאַפּ גלייך די בײַטש, (לאָזט זיך לויפֿען, מען הערט איהם שרײַען). אַ חלירע זאָל אויף אײַך קומען! ווי די הײַשעריקען זײַנען זײַ בעפֿאַלען! (מען הערט אַ געלעכטער פֿון אַנטלויפֿענדיגע קינדער). דער בעל עגלה קומט צוריק, און ער נעהט נאָך אַלץ נישט. (קוקט אַרוים אין טיר).

נאַ, דאָ קומט ער, דער מאַכער, קום מיט צרות!

יאַנקעל (אין הויף): נאַ, וואָס האָט אײַך דאַרטען אַזוי אָנגעשפּאַרט? הײַנט אַרבײַט איך נישט. ניטאָ הײַנט קיין אַרבײַטען. (קומט אַרײַן שטאַרק אויפֿגעלעבט און אַ ביסעל בעטרונקען און ברומט אונטער דעם פֿרעהליכען ניגון, וועלכע האָט אויפֿגעהערט אין הויף).

דער בעל עגלה: איך וועל אײַך געבען נישט קיין אַרבײַטען בײַ מיר האָט זיך די אַקס צובראָכען.

יאַנקעל: די אַקס צובראָכען? נו, איז מילא, איז זי צובראָכען. קומט בעסער אַרײַן און מיר'ן מאַכען לחיים. די אַקס וועט געזונד ווערען מאָרגען.

דער בעל עגלה: מאָרגען? איך וועל אײַך געבען אַ „מאָרגען"! (ווײַזט איהם אויף די גאַס). קומט זעהט, וואָס עס טוט זיך: אַ פֿולער וואָגען מיט עפּעל. זאָל איך איהם אפֿשר לאָזען נעכטיגען דאָ אויפ'ן גאַס און אויף זײַן בײַ איהם און היטען איהם?

יאַנקעל: הײַנט ווערט בײַ מיר נישט געאַרבײַט, דעם אַרבײַטער האָב איך געגעבען הײַנט פֿרײַ, הײַנט איז בײַ מיר אַ גרויסער יום־טוב, פֿערשטעהט איהר מיך „אַ ברית". איהר פֿערשטעהט, אַ ברית! אַ בכור נאָך דערצו, ווערט נישט געאַרבײַט. מיר שלעפּען אַרײַן דעם וואָגען אין הויף און איך בין אײַך ערוב פֿאַר די עפּעל.

דער בעל עגלה: דרערט מיך קיין קאָפּ נישט, די עפּעל מוז איך אָפּפֿיהרען נאָך הײַנט. ס'איז דאָך שוין נאָך דעם ברית און נאָך דער סעודה, איז וואָס ווילט איהר נאָך ווײַטער?

יאַנקעל: הײַנט ווערט נישט געאַרבײַט און באַסטאַ, נישט געredט, קומט, מיר וועלען אַרײַנשלעפּען דעם וואָגען אין הויף, נאָכדעם וועט איהר אַרײַנגעהן מיט מיר אין שטוב און מיר'ן מאַכען לחיים.

דער בעל עגלה: אָסור זאָל מיר זײַן, אויב איך וועל אײַך אָבלאָזען. די עפּעל מוז איך נאָך הײַנט צופֿיהרען צו דער לײַוועס, די לײַוועס געהט הײַנט בײַ דער נאַכט אַוועק.

יאַנקעל: און אַלע רוחות, פֿאַר וואָס זײַט איהר נישט פֿערפֿאָהרען צו ברוך'ן? בײַ מיר איז הײַנט יום־טוב.

דער בעל עגלה: פֿאָלג מיך אַ גאַנג, אַז די אַקס האָט זיך דאָ צובראָכען, האָב איך מיך געוואָלט שלעפּען צו ברוך'ן! ווי וואָלט איך אַהין דערפֿאָהרען?

יאַנקעל: קאָן נישט העלפֿען. ווערט נישט געאַרבײַט. זאָל דובּטען שבת.

דער בעל עגלה: חכם, שבת וואָלט זיך דאָך דאָס בײַ מיר נישט געמאַכט, שבת וואָלט דער וואָגען געשטאַנען בײַ מיר אין הויף.

יאַנקעל (אויפֿגעבראַכט): איז וואָס ווילט איהר? זאָל איך מיר צוליעב אײַך פֿערשטערען מײַן שמחה?

דער בעל עגלה: איז וואָס ווילט איהר, אַז צוליעב אײַער שמחה זאָל איך נעמען און ווערגען זיך מיט די עפּעל?!

יאַנקעל: איז דאָס אפֿשר מײַן באָבעס דאגה?

דער בעל עגלה: איהר זײַט דאָך אָבער אַ מענש מיט אַ האַרץ, דאַרפֿט איהר דאָך עפּיס רחמנות האָבען אויך.

יאַנקעל (אָבגעקיהלט): אַז אויסער דעם וועל איך גאָרנישט קאָנען אַרבײַטען. איך האָב הײַנט, פֿערשטעהט איהר מיך, געמאַכט אַ קנאַק פֿאַר אַלע טעג פֿון אַ גאַנץ יאָהר.

דער בעל עגלה: פּטור, נו, אויך אַ זאַך.

יאַנקעל! און ווי וועל איך דאָס קאָנען מאַכען, אַז איך האָב נישט רחמיאל'ן בײַ מיר?

דער בעל עגלה: איהר וועט אײַך שוין אַן עצה געבען.

יאַנקעל: און אַלע קאַריק וואָלט איהר געהט! וואָס'ט צעך דאָרטין בײַ אײַך צובראָכען?

דער בעל עגלה: איהר'טאָך געהערט. די אַקס!

יאַנקעל: נאַ, אַ שיין שטיקעל אַרבײַט. נאַ, געהט מאַכט נאָר לײַכטער דעם וואָגען, איך וועל געהן אַראָבנעמען פֿון מיר דעם יום טוב און פֿערנאַנדערבלאָזען אַ פֿײַער. — הם, אַזוי נעמען און פֿערשטערען די שמחה (געהט אַרוים אין הויף; דער בעל עגלה געהט אַרוים אין גאַס).

רבקה'ס (שטימע אין הויף נאָך אַ לײַנגערע פּויזע): פּטור, נאָר, איהר וועט זעהן, ווי איך וועל עס קאָנען. (קומט אַרײַן אָנגעטאָן מיט אַ גרויסען פֿאַרטוך איבער זיך און נעמט זיך פֿערנאַנדערצובלאָזען אַ פֿײַער, אונטערזינגענדיג שטיל פֿאַר זיך).

יאַנקעל (קומט אַרײַן אין אַ ווײַלע אַרום, איבערגעטאָן אין זײַנע אַרבײַטסקליידער און אַ פֿלאַש בראָנפֿען אין האַנד): טאַקע, וואָס דאַרפֿט איהר

איך עוסקן? דאָס איז נישט פֿאַר אײַך קײן מלאָכה, און איהר האָט זיך הײַנט שוין גוט אָנגעהאָרעוועט.

רבקה: פּטור, נו, איך מיר האָרעוואַניע. געסאַרווערט אַ ביסעל.

יענקעל: איהר וועט אײַך אָבער מאַכען גאַנץ שוואַרץ.

רבקה: וועל איך ווערען אַ שוואַרץ-חנ'עוודיגע. רויטע באַקען מיט שוואַרצע פֿלעקען — גאָר אַ קראַסאַוויצע. (דריקט דעם בלאָזזאַק און זינגט).

יענקעל: גענוג איך הערומעלע צום שלאָק האַרטען. וועל איהם העלפֿען אַראָבנעמען פֿון וואָגען און אַרויסנעמען די אַקס (געהט ארויס אין גאַס). נו, שלים מזל אײַנער, וואו האַלט איהר?

דער בעל עגלה: אָט, ווי איהר זעהט. קומט העלפֿט, און צווייען וועט זײַן שנעלער.

יענקעל: אַ בעלנות צו פֿערשטערען אַ שמחה. נאַ, [illegible] לאָ'מיר כאָטש מאַכען לחיים. (מען הערט זיי צוווינשען זיך לחיים).

רפאל (קוקט אַרײַן אין טיר, ציעהט זיך צוריק און בעוויזט זיך ווידער; בלײַבט אַזוי שטעהן מיט'ן קאָפּ אין טיר). העהעהע, ווערסט טאַקע אַ שמיד?

רבקה (ווי דערשראָקען פֿון זײַן שטימע): טפֿוי, אַלע בייזע חלומות צו דײַן קאָפּ! וואָס ווילסטו דאָ? וואָס ביזטו געקומען? טרעט אָפּ מיט גוטען, וואָרום איך וועל דיר געבען מיט אַן אײַזען אין קאָפּ.

רפאל: העהעהע, גלײַך ווערסטו אין כעס. איך בין געקומען אַ קוק טון, ווי דו אַרבײַטסט, איך טאָר נישט קומען אַ קוק טון?

רבקה: אָבער טראָג זיך גלײַך אָפּ. הערסטו! האָסט נישט, וואָס צו קומען נאָכקוקען מיר.

רפאל (קומט אַרײַן אין קוזשנע): הײַנט בין איך אַ גאַסט בײַ יענקלען. הײַנט בין איך בײַ איהם אויף אַ ברית, [illegible]. מאָג איך דאָך אַרײַנקומען אין קוזשנע אויך. אַ פּשיטא שוין, אַז אין קוזשנע געפֿינט זיך מײַן ווײַבעל.

רבקה: דײַן ווײַבעל? איך בין נישט דײַן ווײַבעל! האָסטו געהערט?

רפאל: נישט מײַן ווײַבעל? פּטור, נו, אַז דו ביזט שוין [illegible] ביזטו שוין נישט מײַן ווײַבעל? [illegible], ווער האָט דאָס דיר געזאָגט? כל זמן איך האָב דיך נישט אָבגעזאָגט, ביזטו נאָך אַלץ מײַן ווײַבעל.

רבקה: זאָלסט בעסער מיט גוטען אַוועקגעהן.

רפאל: העהעהע, וואָס שרײַסטו אַזוי, נאַרעלע? דאָך נישט דײַן קוזשנע. מילא, דו לאָזט מיך נישט אַרײַן אין דײַן חדר, איז, נו... דײַן חדר, שליעסט איהם צו אויף פֿאַרשיג. אָבער די קוזשנע איז דאָך נישט דײַנע.

רבקה: הערסטו, אויב איך וועל אַצינד...

רפאל: אַך, רבקה, רבקה, דו האָסט גאָרנישט גאָט אין האַרצען. ווי קאָן דאָס אַ מענש נישט האָבען גאָט אין האַרצען?..

רבקה: געהסטו נישט אַוועק?!

רפאל: ששש... מילא... אַך... העהעהע, [illegible] דו ווײַסט די פּערל, וועלכע מאַלקיניכע האָט בײַ מיר פֿערזעצט, הײַנטיגע וואָך איז געוועזען דער טראָק און זי האָט זיי נישט אויסגעקויפֿט, האָב איך מיר אַ טראַכט געטאָן, אַז ווען מײַן ווײַבעל וואָלט געוועזען אין דערהײם, וואָלט זי יעצט געהאַט אַ שנירעל פּערל.

רבקה: ווערג זיך מיט זיי! גיב זיי דײַן צווייטער ווײַב...

רפאל: מײַן צווייטער ווײַב? העהעהע, איך וויל זיך גאָר מיט דיר עלטערן! (פֿון דרויסען הערט זיך; ווי מען הייבט דעם וואָגען, קרעכצענדיג סאָפּענדיג).

יענקעל (אין גאַס): העכער אַ ביסעל... נאָך אַ ביסעל העכער... אָט אַזוי אָ... אוף!...

רפאל: העהעהע, ווילסטו אפשר זעהן די פּערל?

רבקה (וואַרפֿט זיך צו איהם מיט די קולאַקעס): זאָלסט גלײַך אַרויס-געהן פֿון דאַנען! זאָלסטו גלײַך אַרויס!

רפאל: גענה איך, גענה איך. נאָר אָהן כעס. (געהט אַרויס).

רבקה: דײַן זוואַניע זאָל דאָ נישט זײַן! (געהט צוריק צום בלאָזזאַק).

יענקעל (דרויסען): נאַ, און יעצט נאָך אַ „לחיים". — לחיים! אָט אַזוי אָ. (גלײַך קומט ער אַרײַן מיט דער אַקס, נאָך איהם דער בעל עגלה, וועלכער בלײַבט שטעהן אין טויער).

דער בעל עגלה: [illegible] מאַכט עס אַ ביסעל ניכער, [illegible], מאַכט עס אַ ביסעל ניכער.

[illegible]: איך וועל עס שוין מאַכען, איך וועל עס שוין מאַכען.

דער בעל עגלה: איך וועל דערווײַלע כאַפּען אַ דרימעל בײַ די עפּעל. (געהט אַוועק):

י ע נ ק ע ל: עס חילט זיך מיר אַזוי אַרבּײַטען. ווי עס חילט זיך מיר...

ר ב ק ה: געהן טאַנצען.

י ע נ ק ע ל: הע—ע, טאַנצען וואָלט איך שוין גראָד געוואָלט. עס בּײַסט מיר אין די פיס. אך, וואָלט איך דאָס אַ שאַנץ געטאָן! (הערט אָן צו זינגען דאָס פרעהליכע רעדעל און טאַנצט).

ר ב ק ה (דריקט דעם בּלאָזזאַק, לאָפּט אונטער דעם ניגון און טענצעלט אונטער אויף איהר אָרט).

י ע נ ק ע ל: עה, אַזוי נעמען און פערשטערען די גאַנצע שמחה. (לעגט אַרײַן אַן אײַזען אין פײַער).

ר ב ק ה: איהר'ט אָבּאַרבּײַטען וועלען מיר נאָך געהן אַ טענצעל.

י ע נ ק ע ל: און נאָך ווי! און אַ „לחיים" אויך נאָך מאַכען, און טאַקע גלײַך. (ער טרינקט).

ר ב ק ה: איהר האָט שוין הײַנט גענוג געטרונקען.

י ע נ ק ע ל: [redacted]ר, נו! הײַנט איז מײַן טאָג. ווי געפעלט אײַך עפּיס מײַן זוהנעניוק, האַ? (נעמט אַ האַק און האַקט אַרום עפּיס אויף דער אַקס).

ר ב ק ה: דער טאַטע מיט די בּײַנער.

י ע נ ק ע ל: אַ יאַטעל, האַ? העהעהע, אַ חברה־מאַן, האַ? אַ געזונד איהם אין אַלע גליעדער. ווי ער האָט עס נעבעך געשריען, אַ געסבּע אַ בּיסעל. העהעהע... אויסגעקוּשט וואָלט איך איהם אַלע גליעדערלעך. אַ־אַ־אַ פוטשע—מוטשע—רוטשע... העהעהע. (זינגט און טענצעלט).

ש מ ח ה (קומט אַרײַן פון הויף אָנגעטאָן שבת'דיג): דאָס אַרבּײַטסטו דאָ אַזוי? טאַנצט גאָר.

י ע נ ק ע ל: טאַטע, עס העבּט די פיס! אַז דו וועסט הײַנט נישט טאַנצען, וועסטו זײַן ערגער ווי איך ווײס נישט וואָס. האָסט זיך נעריכט אויף אַזאַ אײַניקעל? זאָג אַלײַן. אַזאַ יונג מיט בּײַנער, אַזאַ גראָבּאַטש, אַזאַ — (בּלאָזט אָן די בּאַקען –) אַזאַ פּפו... העהעהע, [redacted] קום אַ טענצעל? (פערלעגט מיט איהם די הענד אויפ'ן אַקסעל, זינגט).

ש מ ח ה (נעמט אַוועק זײַן האַנד): אַרבּײַט און קום אין שטוב, אין שטוב טאַנצען.

י ע נ ק ע ל: העהעהע, אין שטוב, אין קוזשנע. ד'וועל הײַנט אומעדום טאַנצען, העהעהע... דו בּיזט נאָר אַזאַ... העהעהע, זעהסט אָבּער, איך האָבּ געזאָגט, אַז דו וועסט זיך איבּערבּעטען. איך האָבּ געוואוסט. וועד עס וועט קומען. מיט אַ מאָל נעססטו און ווערסט מיר בּרגז. ער,

טאַטוליע, אַז אָט—אָט האָט געדאַרפט אָנקומען אַזאַ גאַסט, ווערסטו בּרגז.

ש מ ח ה: דו שווײַג שוין בּעסער, שווײַג, שווײַג, בּהמה.

י ע נ ק ע ל: זײַ דאָך אַמאָל מודה, אַז דו בּיזט אַריבּערגעפאַלען? וואָס בּיזטו מיט אַ מאָל בּרגז געוואָרען, וואָס? וואָס'ט צעך דערשראָקען. דער יצר הרע אין שטוב! [redacted]... אָט איז זי שוין [redacted] חרש אין שטוב... און וואָס? [redacted]י, ווער קוקט זיך אויף איהר אום... (די לעצטע ווערטער רעדט ער אַרויס, ווי ער וואָלט זיך דערלאַפּט און ענדיגט זיי אונטער דער נאָז).

ר ב ק ה: רב יאַנקעל, די אײַזענס זײַנען שוין רויט ווי צונטער.

י ע נ ק ע ל: זאָל נאָך ליגען. — [redacted], האַ, טאַטוליע? בּרגז געוואָרען.

ש מ ח ה: וואָס'ט'צעך צורעדט? וואָס'ט'צעך צערעדט? אַרבּײַט! אַרבּײַט!

[redacted]

ש מ ח ה [redacted] מאַך פאַרטיג און קום אַרײַן אין שטוב.

י ע נ ק ע ל: דאָס וויל איך טאַקע. וואָס בּיזטו אַוועק פון שטוב?

ש מ ח ה (מיט אַ בּײזען בּליק אין רבקה'ס זײַט): איך האָבּ מיך פערבּענקט נאָך דיר.

י ע נ ק ע ל (איז שטעהן געבּליעבּען אין זײַן אַרבּײַט און האַלט אָנגעשטעלט אויף איהם זײַן בּליק): אַהאַ, האָסט מורא געהאַט צו לאָזען מיך אַלײַן מיט איהר? האַ, דאָס האָסטו מורא געהאַט? [redacted] געה גלײַך אַרײַן אין שטוב, אָבּער גלײַך! (שטופּט איהם צו דער טיר).

ש מ ח ה: דו דו!... דו נישט שטופּ זיך, פערד! ד'וועל וועלען, וועל איך אַרײַנגעהן, ד'וועל וועלען, וועל איך דאָ שטעהן.

י ע נ ק ע ל: געה, געה, אָבּער שנעל. — אָהער וואַרט, איך האָבּ פאַר דיר אַ נאַנג, געה און רוף מיר רחמיאל'ן, איך דאַרף איהם האָבּען, איך וועל אַלײַן נישט קאָנען עס מאַכען, געה, געה! געה אויף גיך!

ש מ ח ה: דו טרײַבּ מיך נישט, בּין נישט דײַן טאַטענס משרת.

י ע נ ק ע ל: געה, געה, טו אַ טובה, אַז נישט וועל איך נישט פאַרטיג ווערען, אומגערודיג, געה, האָבּ פאַר גאָר נישט מורא!

ש מ ח ה: מײַן טײַערער קדיש, דו! כאַמוליע! פערד! (געהט אַוועק נישט ווילענדיגערהייט, מיט חשד־אויגען בּעטראַכטענדיג די בּײדע).

ר ב ק ה (דריקט דעם בּלאָזזאַק, לאַנגזאַם, מיט איין האַנט, קוקט אין פײַער מיט איין ערנסטען געזיכט. גאַנץ פערפּראַמט).

יענקעל (לאזט אראב מיט כעס דעם האק אויף די נאקאוואלנע און קרעכצט הויטהענד אב): די גרינגע גאל געהט זיך אן!

רבקה: דארף מען נאך בלאזען? די אייזענס זיינען שוין אזוי רויט.

יענקעל (בלאזט אב פון זיך): פוי!

רבקה: וואס'ט איהר געדארפט אזוי אויפגעקאכט ווערען? פון אלין ווערט איהר נתפעל! זיי וועלען מורא האבען, מורא האבען, און וועלען אויפהערען. איך וועל מסתמא באלד נאר אוועקפאהרען אין דארף.

יענקעל (דורכלאזענדיג איהרע ווערטער מיט ביינקייט): העי!

רבקה: איהר דארפט שוין אוודאי ארויסנעמען די אייזענס.

יענקעל (קומט צום אויוען): [illegible], בלאזט נאך, (לעגט ארויף זיין האנד אויף איהרע און העלפט דריקען דעם בלאזזאק).

רבקה (לעגט ארויף איהר אנדער האנד אויף זיינע און דריקט, אנלעגענדיג זיך מיט'ן גאנצען קערפער): זייט איהר נאך אלץ אין כעס, הום?

יענקעל (לאכט גוטמוטיג שכורלעך): זיי האבען מורא! מורא האבען זיי!

רבקה: אבי איהר האט נישט מורא, מאכט נישט אויס.

יענקעל: העהע... און ווער זאגט אייך, אז איך האב נישט מורא?

רבקה: ווי הייסט, ווער זאגט מיר? וואס דען? מורא האט איהר?

יענקעל (פאטשט איהר מיט דער אנדער האנד אויף די באק): אי, א ווייבעל זייט איהר! (כאפט זיך גלייך, נעמט אוועק אויך די אנדער האנד און געהט אב פון איהר).

רבקה: איהר האט אבגעברענט די האנד, וואס?

יענקעל (מאכט זיך [illegible]): ווייסט איהר נישט, וואס קומט שוין נישט רחמיאל? דעם טאטען אז מע שיקט.

רבקה (רחמיאל וואוינט א מהלך רב): איהר דארפט האבען א שומר? איך קען ארייברופען רפאל'ן.

יענקעל (פערלעגען): העהע... ניין, ס'איז שוין צייט ארויסצונעמען די אייזענס... העהע... רעכענט איהר באלד אוועקצופאהרען אין דארף?

רבקה: איך ווייס, איך רעכען, וואס איז, איהר וואלט וועלען פטור ווערען פון מיר?

יענקעל (פערלעגען): גאר עפיס... פאר וואס זאל איך דאס וועלען?

רבקה: איך ווייס, אבי נישט האבען א יצר הרע'טע אין שטוב.

יענקעל: העהע, א יצר הרע'טע זייט איהר שוין.

רבקה: בין איך? טאקע? וואס איהר קאנט זאגען: איהר קוקט'אך גאר נישט אין מיין זייט?

יענקעל: העהע... הלואי וואלט דאס געוועזען אמת.

רבקה: גאר אזוי? איהר האט יא געקוקט אין מיין זייט? און איך האב דאס גארנישט געוואוסט.

יענקעל: איהר זייט שוין איינמאל א יצר-הרע'טע. מי טאר אייך נישט אריינלאזען אין א אידישע שטוב, און פאהרט טאקע אוועק אין דארף, [illegible], און וואס שנעלער, אלץ בעסער, און אצינד קאנט איהר געהן אין שטוב, געהט.

רבקה: זעהט, וואס עפיס מיט א מאל? וואס טרייבט איהר מיך?

יענקעל: ס'איז געזינטער, אז מ'זעהט אייך נישט, אז מי האט אייך נישט לעבען זיך. איך—איך—איך בין נאך נישט אין גאנצען אויסגעהיילט.

רבקה: ארמער יענקעל! נישט אויסגעהיילט? איך האב גאר נישט געוואוסט, אז איהר האט געהאט עפיס א קראנקהייט. איז דאס עפיס געוועזען א שלעכטע קרייננק?

יענקעל: אך, איהר פערשטעהט מיך שוין גוט, מאכט זיך נישט, ווי איהר פערשטעהט מיך נישט.

רבקה: וואס פערשטעה איך? אסור, אויב איך העב אן צו וויסען.

יענקעל: איהר פערשטעהט שוין גוט און טראגט אייך אוועק.

רבקה: איך פערשטעה גארנישט און האב איך נישט אוועקצוטראגען.

יענקעל: (אויפגערעגט): פערשטעהט איהר מיך, איך האב טרפה'נע דמים אין מיר, אט וואס! איך האב געמיינט, אז זיי זיינען שוין ריין, אז איך האב זיי שוין מעהר נישט, און א ליגען! איך האב א טעות געהאט, זיי האלטען נאך אין מיר — אויסגערונען זאלען זיי ווערען!

רבקה: וואלט איך כאטש עפיס אנהעבען צו פערשטעהן!

יענקעל: וואס מאכט איהר אייך, אז איהר פערשטעהט נישט, וואס? עס ליעגט נאך אין מיר דער אלטער יענקעל, דער הונט [illegible] נאך אין מיר, [illegible] די מאמע האט דאס געוואוסט, דער טאטע האט דאס געוואוסט. נאר איך און מאמערלע האבען דאס נישט געוואוסט. אצינד ווייס איך דאס אבער גענוי, דער הונט ליעגט נאך אין מיר. דער מיידעלניק...

רבקה (ווי איבערראשט): וואס איהר רעדט! איך וואלט דאכט זיך געשווארען ביי א תורה, אז איהר טראכט גאר אפילו נישט וועגען די זאכען [illegible]

יענקעל: פוי, איך האב אליין נישט געוואוסט, אז אזא חיה זיצט אין מיר, אזא מיאוסע חיה, פערשטעהט איהר מיך, איך האב א פאר מאל געזעהן אייך א ביסעל — אט אזוי, נישט גאנץ אנגעטאן — אט א באהפעבען פוס, א הוילען ארם און נאך אזוי...

רבקה (אונשולדיג): אין איין שטוב, מי קאן זיך נישט איינהיטען. און די לעצטע וואך האב איך געמוזט זיין אזוי פיעל ארום טאמא רען טאג און נאכט.

יענקעל: פוי, איך וואלט מיר דאכט זיך געקאנט געבען מיט'ן האק אין קאפ!

רבקה: שא, אבער אזוי נעמען זיך דאס צום הארצען דארפט איהר פון דעסטוועגען נישט.

יענקעל: די טרפה'נע דמים! עפים א שד, א מחבל זיצט דארטין אין מיר. און היינט האב איך נאך געטרינקען.

רבקה: נו, עפים אזא שמחה.

יענקעל: העהע, נישט צוליעב דער שמחה אליין. איך האב געוואלט טרינקען, פערשטעהט איהר מיך, איך האב געוואלט!.. דער דיבוק אין מיר, פערשטעהט איהר מיך... איך האב'ן געוואלט פערטרינקען...

רבקה: אוי, איז מיר אבער אזוי היים געווארען, אז מי שטעהט אזוי לאנג ביים פייער, (קנעפט זיך אויף די בלוזע, פערבויגט זיך טיעף און דעקט אויף א שטיק פון איהר ברוסט).

יענקעל: איך האב געוואלט מיט קערסין פערלעשען א שרפה. העהעהע... אי, בין איך... מיט'ן האק אין קאפ. די טרפה'נע דמים, אויסגערונען זאלען זיי ווערען!

רבקה: דארף [illegible] נאך בלאזען?

יענקעל (געהט צו צום אוווען): יא, מע קאן שוין ארויסנעמען.

רבקה (קאקעט): נא, האב איך עפים גוט געטאן מיין ארבייט?

יענקעל (העבט אויף איהר אויף די אויגען, א ווייל שטעהען זיי, איינקוקענדיג איינס דאס אנדערע. פלוצלינג גיט ער זי א כאפ ארום, העבט זי אויף אין דער הייך און עסט זיך איין מיט די ליפען אין דער אבגעדעקטער ברוסט, ארויסגעבענדיג מגושם'דיגע טענער).

דער בעל עגלה (דרויסען): וועה, ער איז נאך נישט פארטיג.

רבקה: דער בעל עגלה קומט:

יענקעל (לאזט זי אפ און בלייבט שטעהן ווי בעטרונקען, ווי אין הער-פלעט):

דער בעל עגלה (אין טויער): ווי אזוי זייט איהר נאך עפים נישט פארטיג?

רבקה: די אייזענס ווייגען נאך אין פייער.

דער בעל עגלה: א פיינער שכל! וואס שטעהט [illegible], וואס, אזוי [illegible]? מאכט די ארבייט [illegible] פארען.

יענקעל (ווי אויפגעוואכט): איך האב אייך געזאגט, אז איך קאן היינט נישט ארבייטען

דער בעל עגלה: וואס, די [illegible] [illegible] ס'ט'נעהערט א קליינינגקייט! א ברית!

יענקעל (ווי ווילד): [illegible] איך בין איינער אליין, מיין ארבייטער איז ניטא!

דער בעל עגלה: נו, איז וואס זאל איך טון? זאל איך דא, הייסט עס, בלייבען נעכטיגען?

רבקה (צו יענקלען): ווייסט איהר גאר וואס? איך וועל אייך העלפען

יענקעל (פינסטער): ער וועט מיר העלפען, (צום בעל עגלה). איהר וועט האלטען די צוואנג.

דער בעל עגלה: יא, און ווער וועט מיר היטען די ערעל?

רבקה: וואס ארט אייך, איך וועל עס מאכען אזוי גוט ווי ער. (העבט אויף דעם גרויסען האמער).

יענקעל: איהר וועט האלטען די צוואנג.

רבקה: ניין, איך מיט'ן האמער. איך וועל קלאפען. איהר מיינט, איך האב קיין כח נישט? (זי פערקאסערט די ארבעל אויפדעקענדיג, איהרע ארעמס, שפייט אן אין די הענד און העבט אן צו קלאפען איבער דער נאקאוואלנע). זעהט איהר, הא? איינס. און נאך א מאל. און נאך א מאל.

דער בעל עגלה (אין טויער): חברה איז שוין וויעדער ארום די ערעל, מאכט עס שוין אויף גיך. (געהט ארויס מיט קולות). אוועק, א חלירע..

יענקעל (העבט אויף די שנאפס-פלאש און טרינקט אויס שנעל צוויי גלעזלעך איינס נאך דאס אנדערע).

רבקה: העי, העי. איהר טרינקט שוין צופיעל.

יענקעל (געהט מיט דער צוואַנג צום אויוען און נעמט אַרויס איין אייזען און לעגט עס אויף דער נאַקאָוואַלניע).

רבקה (העבט [illegible] קלאַפּען): ה—הא! ה—הא! (זינגט) עי, דובינושקאַ דאַ אובניעם!

יענקעל: איהר קאָנט נאָך אָבברעכען די האַנט.

רבקה: און ברעך מיך נישט אָפּ.

יענקעל: לאָזט בעסער אַראָפּ די אַרבעל.

רבקה: וואָס איז, איהר האָט מורא צו קוקען אויף מיין נאַקעטען אָרם?

יענקעל: איך — איך — איך —

רבקה (זינגט): עי, דובינושקאַ דאַ אובניעם! עי, דובינושקאַ סאַמאַ פּאַידיאָט!...

יענקעל: אין קאָפּ דער שנאַפּס, אין האַרצען אַ פייער...

רבקה: און ביי דער ווייב די יצר הרע'טע.

יענקעל: דאָס איז דער ריינער אמת. (עטעמט שווער אויף).

רבקה (קלאַפּט): ה—הא! ה—הא! ה—הא!

יענקעל (בויגט זיך איין, העבט אויף מיט דער לינקער האַנד די פלאַש, טראָגט זי צו צו די ליפּען און טרינקט).

רבקה: טרינקט נישט! טרינקט נישט!

יענקעל (טרינקט נאָך, שטעלט אַוועק די פלאַש און זאָגט גאַנץ אָנגערוקט): איך וויל אַ קוס אָט אַ דאָ אָ, וואו די פלאַש איז געשטאַנען. (ציינט אויף די ליפּען).

רבקה: איך כאַפּ און גיב. איהר האָט, ווער ס'זאָל אייך קוסען.

יענקעל (גראָב)! און אָהן טענות.

רבקה (קלאַפּט): עי, דובינושקאַ דאַ אובניעם!

יענקעל (נאָך שטאַרקער): מאַכט נישט קיין שטיק, אויף גיך. אָט אַ דאָ אָ אַ שמעקעדיגען קוס. (שפּאַרט איהר זיינע ליפּען).

רבקה: היט אייך, איהר קריעגט מיט'ן האַמער.

יענקעל (גיט זיך אַ וואָרף צו איהרע ליפּען).

רבקה (רוקט זיך אָב): טיר און טויער זיינען אָפען.

יענקעל (געהט ווייטער אין זיין אַרבייטענדיגע לאַגע). איהר וועט שוין מיך קוסען, וואַרט.

רבקה: דאָס וועלען מיר אַ סימן האָבען.

יענקעל (העבט ווידער אויף די פלאַש מיט דער לינקער האַנד, און טרינקט).

רבקה (קלאַפּט): עי, דובינושקאַ דאַ אובניעם! עי, דובינושקאַ סאַמאַ פּאַידיאָט...

אַ מיידעל (אין הויף): זעהט נאָר, זעהט נאָר, רבקה אַרבייט אין קושנע מיט'ן האַמער. (עס הערט זיך אַ געלעכטער, עטליכע מיידלעך קומען אַריין, שטעהען אויס אין אַ נייעם געלעכטער און שרייען). ווי געפעלט אייך די שמידאַרקע, זעה נאָר, זעה נאָר, ווי זי העבט דאָס דעם האַמער! (נייער געלעכטער).

יענקעל (לעגט אַוועק דאָס ערשטע שטיקעל אייזען און ווענדט זיך צום אויווען. ער איז שוין נישט גאַנץ זיכער אויף די פיס. ער וואַרפט אַ בליק אויף די מיידלעך און רעדט אַרויס מיט אַ וועליגער מיענע). העע. נקבות!

איין מיידעל: זעה, ער איז נאָר שיכור, אויף מיינע נאמנות!

יענקעל (נעמט אַרויס דאָס אַנדער שטיקעל אייזען און לעגט עס אַרויף אויף די נאַקאָוואַלניע). יאָ, איך בין שיכור. העהעהע... איך בין שיכור... איך וויל אַ קוס, איך וויל אַ קוס פון אַ מיידעל, קומט, נקבות...

רבקה (קלאַפּט): עי, דובינושקאַ דאַ אובניעם!

איין אַנדער מיידעל: איך וועל אייך שיקען אייער ווייב, וועט איהר האָבען אַ קוס.

יענקעל: וואָס מיין ווייב! — לאָז! — קום דו אַהער. (לאָזט פאַלען די צוואַנג און לאָזט זיך צו דער מיידעל, כאַפּט זי און קוסט זי; אַ... לאָזט זיך צו די אַנדערע מיט אַ געשריי). נקבות! נקבות. (די מיידלעך צולאָזען זיך איבער דער קושנע מיט געלעכטער, איינגע לויפען אַוועק צוריק אין הויף)

רבקה: יענקעל, די אַרבייט, די אַרבייט!

יענקעל: אַך [illegible]! איך וויל נישט אַרבייטען! אַוועק מיט דער אַרבייט! שיכורען וויל איך און... און... העע, איצט בין איך אָבער לוסטיג! איצינד וויל איך טאַנצען... אַך— אַך— אַך— אַך— אַך— אַך, טי קאַמאַרינסקי מוזשיק!...

רבקה: איז, אז איהר וועט נישט אַרבייטען, האָב איך דאָ מעהר נישט וואָס צו טון. געה איך אַוועק. (לאָזט אַראָב די אַרבעל און קנעפּט זיך צו די בלוזקע).

יענקעל (שלינגט זי אַרום מיט די אָרעמען, [illegible] מיט זיך [illegible] אין דער [illegible] און [illegible]. ווען זי איז ביי דער טיר, גיט ער אַ [illegible]): רבקה!

רבקה: וואָס?

יעָנקעָל: העָ, אַט נאַרגישט.

רבקה: דאָס איז אַלץ?

יעָנקעָל: וועָל זאָגעָן אַן אַנדעָרס מאָל.

רבקה: אַז איך וועָל ווען העָרעָן.

יעָנקעָל: ר'וועָט שוין.

רבקה (ווי׳ל ארויס).

יעָנקעָל: רבקה!

רבקה: נעָהט אין שטוב און שלאָפט זיך אויס.

יעָנקעָל (געָהט צו איהר צו און כאַפּט זי אָן פאַר די האַנד): קומט אַ טעָנצעָל.

רבקה: איך כאַפּ און טאַנץ מיט איהר.

יעָנקעָל: קומט אַ טעָנצעָל.

רבקה: דריקט מיר נישט אַזוי די האַנד, איהר וועָט זי מיר באַלד איבערברעָכעָן.

יעָנקעָל: קומט אַ טעָנצעָל.

די מיידלעָך: אָי, טאַנצט מיט איהם, רבקה! טאַנצט מיט איהם, רבקה!

רבקה (צו יעָנקלעָן): טאַנצט נו, טאַנצט, לאָזט מיך אָבעָר אָפּ, אַזוי קאָן איך דאָך נישט טאַנצעָן.

יעָנקעָל (לאָזט זי אָב, וואַרפט אום מיט די העָנד און טאַנצט אונטעָר): אַך—אַך ... זינגט, נקבות!...

די מיידלעָך (העָבעָן אָן צו זינגעָן די קאַמאַרינסקעָ).

רבקה (שטעָלט זיך פאַר איהם מיט די האַנד אין די זייטעָן, וואַרפעָנדיג מיט די פלייצעָ און דעָם בוזעָם).

יעָנקעָל (הייבט אָן צו טאַנצעָן און דרעָהעָן זיך ארום רבקה'ן).

רבקה (טאַנצט צו צו דעָר טיר און לויפט פון איהר ארויס מיט אַ געָלעָכטעָר).

יעָנקעָל (כאַפּט אָן אַנדעָר מיידעָל, טאַנצט מיט איהר, זינגעָנדיג און קוויטשעָנדיג).

די מיידעָל (רייסט זיך פון איהם, לאַכט און קוויטשעָרט. די איבריגעָ זינגעָן און לאַכעָן): מאַריאַשעָ, (קומט אריין, הינטעָר איהר רפאל און די פריהעָר ענטלאָפעָנעָ מיידלעָך).

מאַריאַשעָ: אָי, אַ בראָך צו מיינעָ יאָהרעָן! עָר איז דאָך טאַקעָ שיכור.

יעָנקעָל ([redacted]): שיכור מאַמעָ, שיכור, וואָס זאָל איך טון, אַז דו האָסט געָהאַט אַ שיכורעָן זוהן.

מאַריאַשעָ: און דעָר טאַטעָ ניטאָ דאָ ... (קוקט זיך ארום).

רפאל: נעָה, רב שמחה איז דאָ נאָר נישטאָ.

יעָנקעָל: אַהאַ, רב רפאל! קומט אַ טעָנצעָל, רב רפאל, קומט! רב שמחה איז דאָ נישטאָ, נישטאָ דאָ רב שמחה, איך האָב אויסגעָשיקט, בקום עדות, [redacted] איך בין דאָ געָוועָזעָן מיט איהר אַליין, העָהעָהעָ... אָהן עדות, העָהעָהעָ... האָב צונעָמאַכט די טיר און די טויעָר, העָהעָהעָ...

מאַריאַשעָ: וועָה מיר נישט, דעָר שד איז אין איהם אריין!

יעָנקעָל: העָהעָ, דעָר שד...

רפאל: העָהעָ, איהר זאָגט אַ ליגעָן, רב יעָנקעָל. [redacted] נאָר נישט [redacted]... איך האָב שוין געָקוקט, העָהעָ...

יעָנקעָל (כאַפּט אָן רפאל'ן פאַר די לאַצעָן און טרייסעָלט איהם). פאַר וואָס זייט איהר אַזאַ פּאַסקודניק, האַ? פאַר וואָס זייט איהר עפּיס גאָר קיין מאַנסביל נישט, האַ? פאַר וואָס האָט אייעָר ווייב געָדאַרפט אַנטלויפעָן פון אייך און אַריינקלויבעָן זיך צו מיר, האַ?

רפאל (צאַפּעָלט זיך אין זיינעָ העָנד): לאָזט מיך אָפּ, לאָזט מיך אָפּ בעָסעָר מיט גוטעָן!

מאַריאַשעָ (רייסט איהם פון רפאל'ן): וועָסט איהם אָבלאָזעָן צו נישט?

יעָנקעָל (נישט אָבלאָזעָנדיג): פאַר וואָס האָט איהר נישט געָקאָנט איינהאַלטעָן אייעָר ווייב נעָבעָן זיך, האַ? פאַר וואָס האָט זי געָדאַרפט אַריינקלויבעָן זיך צו מיר, האַ?

מאַמאַרעָ (אָנגעָטאָן אין זייעָ קלייידעָר, קומט אַריין ביי די לעָצטעָ וועָרטעָר): יעָנקעָל, אוי!

יעָנקעָל (לאָזט אָב רפאל'ן, אָבהעָנדיג). טאַמאַרעָ, העָהעָ...

די מיידלעָך (רוקעָן זיך אָב אָן אַ זייט און בלייבעָן שטיל די גאַנצעָ צייט).

רפאל: גאַרנישט. האָט מיך אָנגעָכאַפּט און טרייסעָלט, אַקוראַט ווי איך וואָלט איהם געָהייסעָן, עָר זאָל זי אַריינלאָזעָן צו זיך אין שכנות...

יעָנקעָל: העָהעָ...

מ א ר י א ש ע (הינקט רפאל׳ן ער זאל אװעקגעהן).

ר פ א ל: נארנישט, ער טרײסעלט!... אז טרײסלען זאל איהם!... װארט, עס װעט איהם שױן טרײסלען דעם פעל־תאוה׳ניק!... זאל ער נור אנהײבען פערפיהרען מיט איהר...

י ע נ ק ע ל (גיט זיך צו איהם א ריס).

ר פ א ל (געהט אװעק).

מ א ר י א ש ע: טאמארע! גזלנטע! װי אזױ ביזטו נעגאנגען אהער? ערשט הײנט אראפּ פון בעט.

ט א מ א ר ע (קעמפּפענדיג מיט טרערען): איך האב אױך געװאלט זעהן, װי מײן מאן איז לוסטיג.

י ע נ ק ע ל: העהע... יא, לוסטיג... נישט אלע טאג מאכט מען דאך א ברית, װי? בין איך מאקע לוסטיג... װילסט אפשר א טענצעל, טאמארע? קום א טענצעל.

מ א ר י א ש ע. נו, װאס זאגט מען צו זײן קאפּ, נו?

ט א מ א ר ע: װאלט איך נאר געקאנט. װאלט איך שױן געטאנצט, װאס. איך בין עפּיס קײן בעל שמחה נים?

י ע נ ק ע ל: העהע... דו, דו ביזט...

ט א מ א ר ע: אצינד אבער װאלט געװעזען גוט פאר דיר ארײנצוגעהן אין שטוב און אװעקלעגען זיך שלאפען.

י ע נ ק ע ל: װאס איז, מײנסט, אז איך בין שיכור? איך האב מאקע א סך געטרונקען, אבער... (טענצעלט). זעהסט, איך קאן נאך טאנצען... קום, מיר װעלען בײדע טאנצען... האבען מיר נישט א טײערען זוהנעניוק?.. א יאטעל... א יונג מיט בײנער... קאזאטאו... קאזאטאו (מאכט נאך א קינדיש געװײן).

מ א ר י א ש ע: געה און שלאף דיך אױס. געה! מײן ביטער הארץ װעל איך באלד אױסלאזען צו דײן קאפּ.

ט א מ א ר ע (געהט צו און געמט ארום יענקלען): בײזערט זיך נישט, שװיגער, ער װעט שױן געהן. אז ער װעט פיהלען, אז ער דארף געהן, װעט ער שױן געהן...

י ע נ ק ע ל: דו ביזט א גוטע, טאמארע, א קלוגע און א נטע... איך׳ל געהן. איז יענע אין שטוב? יענע דארט?... הא?.. דו... דו... דו... פאר װאס שילסטו מיך נישט? הא?.. איך בין א הונט, טאמארע. איך בין א גרױסער הונט... דו טארסט מיט מיר נישט לעבען... איך בין א נארנישט, בין איך... בין נישט װערט דײן פּאדמיאטקע, בין איך נישט

װערט... אל דאס בײז איז אין מיר... א פערפאלענער בין איך, טאמאַרע... א חזיר בין איך... א חזיר שער ע ק...

ט א מ א ר ע: פױ, יענקעל, רעד דאך נישט אזױ.

י ע נ ק ע ל: נײן, איך װײס, װאס איך רעד... פון א חזירשען עק קאן מען קײן שטרײמעל נישט מאכען, און פון מיר װעט שױן קײן לײט נישט ארױס.

מ א ר י א ש ע: װעה מיר נישט, װעה מיר נישט, האב איך דאס דען די גאנצע צײט נישט געװאוסט?

ט א מ א ר ע: אך, איהר האט נארנישט געװאוסט. און װײסט נארנישט, שװיגער...

מ א ר י א ש ע: װאס האב איך מיט דיר די גאנצע צײט גערעדט?

י ע נ ק ע ל: די מאמע איז געװעזען גערעכט, טאמארע... פערשטעהסט, איך רעד דא מיט דיר און װײס, אז דער הונט איז אין מיר, דער דיבוק איז אין מיר. עס ציעהט מיך, פערשטעהסט... עס ציעהט מיך צו שדים װײסען װאס. איך בין שיכור, זעהסט, אבער איך װײס... איך װײס...

ט א מ א ר ע: אך, מאלע װאס דו רעדסט!

י ע נ ק ע ל: דו ביזט א קלוגע... א גוטע... דו האלסט זיך בלױז אײן בישט צו װײנען... דו...

ט א מ א ר ע (צװײנט זיך היסטעריש, האלט זיך אבער אײן).

מ א ר י א ש ע: נא, אט האסטו אױסגעפיהרט, נא! אי, א מגפה האט געמאגט אױף דיר קומען! אױסגעשװאומען און אױסגערונען האסטו געמעגט װערען, אײדער איך האב דיך געהאט.

ט א מ א ר ע (היסטעריש): שילט זיך נישט, שװיגער, [redacted] ה, שילט זיך נישט.

מ א ר י א ש ע: װאס דען זאל איך מיט איהם טון! װאס דען זאל איך מיט איהם טון? (װײנט). איך װעל ארײנגעהן אין שטוב און װעל ארױסװארפען די צױג, אז ברעכען װעט זי איהר קאפּ.

ט א מ א ר ע: נײן, נײן, שװיגער, מאכט נישט קײן סקאנדאלען.

י ע נ ק ע ל: װארף מיך ארױס... מיך װארף ארױס... איך... איך... איך בין דער הונט...

ט א מ א ר ע. קום אין שטוב, װעסט דיך אױסשלאפען, װעסט דיך בערוהיגען...

יענקעל: יא, קום אין שטוב... הא... װעסט מיך דאכט זיך דארפען פיהרען...

מאמארע: נו, איז װאס, װעלען מיר דיך פיהרען, איך פון איין זײט, די מאמע פון דער אנדער זײט, עס טרעפט זיך א מאל, אויף דארויף איז מען דאך א מענש.

יענקעל: ניין, איך װיל שױן מער.

מאמארע: דו װײסט דיך גאר נישט, קום, קום, (זי נעמט איהם אן).

יענקעל (לאזט זיך פרעהלונג ארויף אויף דער נשקאהאלנעע). העהעהע... א פייער ברענט אין מיר... א גיהינום א גאנצער... העהע... הע... מאמארע, פאר װאס ביזטו נישט צעהן פרויען? פאר װאס ביזטו נישט די גאנצע װעלט פרויען [redacted]?...

מאמארע (היסטעריש): רעד דאך נישט... רעד דאך נישט אזוי...

מאריאשע: איך װעל איהם גלייך צופלאשקענען די צורה, אז א חלירע האם געמאנט אויף איהם קומען קלײנערהײט!

מאמארע: דו װאלסט דאך בעסער ארױסגעשלאגען אזעלכע נעדאנקען פון קאפ.

יענקעל: װעהסט, דערפאר האב איך דאך געטרונקען... איך װעל דיר שױן אלץ דערצעהלען, דו װעסט שױן אלץ װיסען...

מאמארע: [redacted], אבער יעצט קום. (העבט איהם פון דער נאקאהאלנע).

יענקעל (שטעהט אויף): יא, יעצט אין שטוב, צום זװהנעניוק. און דו נישט װײן, ביזט ארײנגעפאלען, פערפאלען.

מאריאשע: איך װעל דיר געבען „ארײנגעפאלען", חארט!

יענקעל: הע... נאר קײן קלאגמוטער נישט װערען. װי זי א, װי מײן אלטע.

מאריאשע: מי קאן שױן פון דיר װערען אלץ: אי אלט אי א קלאגמוטער.

מאמארע: קום, קום, אויף מיר װעסט זיך נישט האבען צו בעקלאגען.

יענקעל: נא, דו ביזט א מאלאדיעץ... לוסטיג זײן!... קום צום זװהנעניונע... אך—אך—אך—אך—אך—אך. טו קאמארינסקי מוזיק... (טענצעלט). טאנץ. מאמארע... װילסט זעהן, װי יענע האט זיך אױסגעשטעלט טאנצען?...

מאריאשע (שמײסט איהם ארױס פון טיר): איך װעל דיר געבען!

א בעװײזען! זאלסט אויפהערען צו רעדען פון יענער, מנוול! (געהט ארוים נאך איהם).

מאמארע (בלײבט שטעהן, פערברעכט די הענד, לעגט זיי ארײן אין קאפ און צופט זיך די האר, דריקט זיך די ברוסט, און פערדעקט זיך דאס מויל, ארויסגעבענדיג אײנגעהאלטענע הערצרײסענדע היסטערישע טענער).

דער בעל עגלה (דרויסען): װעט שױן זײן א מאל די אקס?

מאמארע (שלעפט זיך קוים אװעק).

פיערטער אקט.

אויף מאָרגען אין דער פריה.

(בײַ יענקלען אין עסצימער. אין צימער געפינט זיך יעצט א וויע-
געלע, אויפ'ן טיש שטעהט דער קאָכעדיגער סאַמאָהאַר. פון קיכעלע
הערט זיך דאָס קלאַפּען).

טאַמאַרע (שטעהט בײַם הינטערשטען פענסטער און רופט אַרויס).
יענקעל, דער טײַ איז שוין אָנגעגאָסען. (דאָס קלאַפּען הערט נישט אויף).
יענקעל, קום דאָך אַרײַן! דער טײַ וועט קאַלט ווערען... די אַרבײַט
וועט'אָך נישט אַנטלויפען! — יענקעל, איך קאָן נישט שרײַען, איך וועל
נאָך אויפוועקען דאָס קינד. (דאָס קלאַפּען הערט אויף, זי געהט אַב פון פענס-
טער. זי זעהט פיעל בלײַכער אויס, מיט רענדער אונטער די אויגען, ווי פון א
דורכגעוואַכטער נאַכט. זי געהט צו צום טיש, וואו זי בלײַבט א ווײַלע שטעהן,
פערזונקען אין געדאַנקען).

יענקעל (קומט אַרײַן. ער איז גאַנץ אָנגערוקט און חשך'דיג און געווילט).

טאַמאַרע (ווי אויפגעוואַכט): קום, איך טײַ טרינקען. (זי זעצט
זיך און קוקט אויהם פאַרשעמט אָן).

יענקעל (זעצט זיך אויך, נישט א קוק טועגדיג אויף איהר און אויס-
מײַדענדיג איהר בליק).

טאַמאַרע: וואָס עפּיס אַזוי פריה שוין אַרבײַטען? — איך האָב
גאָרנישט געהערט, ווען דו ביזט אויפגעשטאַנען, און ווי דו ביזט אַוועק-
געגאַנגען.

יענקעל (ברומט אַרויס): דו האָסט שטאַרק געשלאָפען.

טאַמאַרע: איך בין טאַקע ספּעט אײַנגעשלאָפען. איציקעל איז
געוועזען אַזוי אונרוהיג.

שווייגען.

טאמארע: האסט שוין אבגעדאוונט?

יענקעל: יא.

טאמארע (פארזיכטיג): טוט דיר דער קאפ וויעה?

יענקעל: ניין. וואס איז?

טאמארע: איך מיין גלאט אזוי. — דו וואלסט אפשר גענומען א שנאפס?

יענקעל (שווייגט).

טאמארע: יענקעל. זיי דאך נישט אזוי... נעם א שנאפס, וועט דיר לייכטער ווערען.

יענקעל: ווי אלע שיכורים, וואס?

טאמארע: איך מיין דאס גאר נישט אזוי, יענקעל, אבער דו האסט'אך נעכטען געטרונקען. וואלט יעצט גוט געוועזען א שנאפס ווילסטו?

יענקעל: איך וויל גארנישט. (ער טרינקט אויס זיין טיי).

טאמארע (גיסט איהם אן נאך א גלאז): ווען האסטו זיך שוין איינגעקערט אבצודאווענען? ביזט הפנים זעהר פריה איפגעשטאנען? ווען ביזטו איפגעשטאנען?

יענקעל, וואס טאכט דיר דאס אויס? איך האב דעם דאווענען נישט איינגערעדעהט.

טאמארע: און אז דו האסט יא איינגערעדעהט, וועל איך מיר דאס אויך נישט נעמען שטארק צום הארצען. אבער איך האב מורא, אז דו האסט מיר עפים אנדערש איינגערעדעהט?

יענקעל: איך ווייס נישט, וואס.

טאמארע (...מט איהם נאך), „איך ווייס נישט וואס". זאג דעם אמת, האסט מיך א קוס געטאן?

יענקעל (לאנגזאם): ניין.

טאמארע. [redacted], טיק טו עס יעצט, (שטעלט איהם אונטער די באק).

יענקעל (בערירהרט זי קיים מיט די ליפען).

טאמארע: אוי. ווי קאלט!

יענקעל (שפרינגט אויף און געהט צו דער טיר).

טאמארע: זעה, וואס אנטלויפסטו עפים?

[redacted].

טאמארע (געהט צו צום פענסטער און קוקט נאך דעם אוועקגעגאנגענעם, באלד שפארט זי זיך אן מיט'ן הינטער קאפ אן וואנד און שטעהט אזוי פערגליווערט אין געדאנק. זי טריקענט זיך א טרער. — דאס קינד שרייט אויף, טאמארע ערוואכט פון איהרע געדאנקען, אילט צו צום וויגעלע און בויגט זיך איבער איבער דאס קינד, בעקוקט עס, אין געדאנקען, און בעטאפט עס, דאס קינד איז שטיל, זי שטעהט א ווײַלע איבער איהם און פלוצלונג ברעכט זי אוים אין א יאמער). קינדעניו מיינס. זוהנעניו מיינס, וואס וועט עס זיין? וואס וועט עס זיין? וואס קאן נאך מיט אונז געשעהן? (זי וויינט ביטער, נאכגעבענדיג זיך דאס הארץ, בעפרייענדיג זיך פון די טרערען, וועלכע זי האט איינגעהאלטען אין זיך, באלד אבער שטארקט זי זיך און האלט זיך ווידער איין). ניין, נישטווייענען, קינדעניו! דיין מאמע וועט נישט וויינען. זי טאר נישט פערגעסען דיין טילך, דו מוזט זיין געזונדעניו. דו מוזט זיין מאמעס טרייסטעניו... (ווישט זיך די אויגען און בייסט דאס טיכעל, ארונטערדריקענדיג די טרערען). ניין, נישט וויינען. נישט וויינען... אוף! (זי עטעמט שווער אב און געהט צו צום אפענעם פענסטער, אריינצוגעטען און זיך לופט).

מאריאשע (קומט שנעל אריין): גוט מארגען! נו. הא?!

טאמארע (געבראכען): גוטען טאג, שוועגער, וואס „נו, הא"?

מאריאשע: איך האב דאס ערשט געזעהן [redacted]גאנץ חייקעס שיינק!

טאמארע (שרייט אויף): פון שיינק?!

מאריאשע: פון שיינק, אוודאי פון שיינק! מיט מיינע איינענע אויגען האב איך געזעהן! אוי, רבונו של עולם, עס העבען זיך שוין אן מיט איהם די גוטע צייטען!

טאמארע (קרעכצט ארוים, אוי! זי לאזט אראין די פויסט און מויל צו בייסען און עטעמט שווער און הויעיג).

מאריאשע (דערשראקען): אוי, איך האב עס דיר גאר נישט געדארפט דערצעהלען! איך האב דיר דאס גארנישט געטארט דערצעהלען! אוי, וועה איז מיר! וואס טוט מען? וואס העבט מען אן צו טון?

טאמארע (מיט פערשטיקטען געוויין): אין שיינק איז ער שוין געוועזען! (פאסט זיך). נא, מילא. מיר וועלען שוין זעהן... מיר וועלען שוין זעהן...

מאריאשע: אז אך און וועה, וואס ס'וועט שוין זיין וואס צו זאגען. וועה מיר נישט, וועה מיר נישט! וואס טוט מען? וואס טוט מען?

האָסטו שוין כאָטש יענער, דער שטיק פּאַסקודסטווא, געזאָגט, אַז זי זאָל זיך [redacted]?

טאַמאַרע: איך האָב זי נאָך נישט געזעהן פֿון נעכטען ביי טאָג אָן. זי איז ערגיץ אַוועק און איז געקומען שפּעט אַ היים. [redacted]

[redacted] וואָס וועט עס העלפֿען?

מאַריאַשע: ווי הייסט, וואָס וועט עס העלפֿען?

טאַמאַרע: אַז עס העבען זיך שוין אָן די גוטע צייטען, ווי איהר זאָגט אַליין, איז וואָס מאַכט עס אויס, צו זי איז אין שטוב, צו זי איז נישטאָ אין שטוב? און וואָס מאַכט עס איבערהויפּט אויס, צו זי צו אַן אַנדערע? דער עיקר איז, וואָס דער אַלטער יאַנקעל איז איהם אָנגעקומען. (זי העבט אַן אַרומצוגעהן איבער׳ן צימער, די הענד פֿערלעגט אויפֿ׳ן רוקען, די אויגען אַראָבגעלאָזען צו דער פּאָדלאָגע, גאַנץ אויפֿגערעגט). עפּיס מוז געשעהן, עפּיס מוז געשעהן

מאַריאַשע: וואָס זאָל געשעהן, וואָס?

טאַמאַרע: דאָס ווייס איך נישט, דאָס ווייס איך נישט.

מאַריאַשע: אַז אַרויסטרייבען זי איז נאָך ביי דיר אייך אַ ספֿקות.

טאַמאַרע: עפּיס אַזוינס מוז געשעהן, וואָס זאָל איהם...

מאַריאַשע: וואָס „וואָס זאָל איהם״?

טאַמאַרע: איך קאָן דאָס אייך נישט דערקלערען, אָבער איך פֿיהל דאָס, איך פֿיהל, מיין האַרץ זאָגט מיר... עפּיס אַזוינס, וואָס זאָל איהם ווידער ברייננען צו זיך, וואָס זאָל איהם עפּיס אָבהאַלטען, עפּיס אויסהיילען פֿון זיינע שלעכטע מדות אויף אייביג.

מאַריאַשע: דער טויט... דער טויט וועט איהם אויסהיילען.

טאַמאַרע (שוידערט אויף): אוי, וויעה מיר נישט!

מאַריאַשע: איך קאָן מיין אומגליק. זעהסט׳אָך, דוקא ווען ער איז געוואָרען אַ טאַטע, ווען ער האָט דאָך געוויס געדאַרפֿט אַוועקוואַרפֿען זיינע אַלטע שטיק...

טאַמאַרע: וועט מיר אויסקומען אָנטון זיך אַ מיתה.

מאַריאַשע: וואָס? ביים דיר בעסער אָפּ דעם צונג! טפֿו! אַ מאַמע רעדט עס נאָך אַזוי.

טאַמאַרע (ברעכט אויס אין טרערען, פֿערדעקט זיך דאָס געזיכט). מיין זוהנעניו! מיין קינדעלע!

מאַריאַשע: דו טרייב זי קודם כל אַרויס און דערנאָך נעם זיך צו איהם, פֿערשטעהסט? זי די ערשטע זאַך — און אַז דו װעסט זי נישט

אַרויסטרייבען וועל איך זי דיר אַרויסטרייבען, [redacted], שאַ. אָט געהט אַהער דער שווער.

טאַמאַרע (טיקעט זיך די אויגען אויף גיך): שווינער, זאָגט איהם גאָרנישט וועגען שיינק.

מאַריאַשע: עפּעס מאַקע אַסך קאָנען אָבהאַלטען...

טאַמאַרע (מיט געבעט): עם מאַכט נישט אויס, זאָגט איהם נישט, זאָגט איהם נישט.

שמחה (קומט אַריין): גוט מאָרגען, נו?

מאַריאַשע: וואָס „נו״? ביי איהר וועסטו עפּיס אויספֿיהרען? זי וויל זי נאָך האַלטען.

שמחה (מעקט-מיט בייז): הם! הם! ווי הייסט נאָך האַלטען? ווי הייסט? ווי הייסט? וועניג צרות?

טאַמאַרע: איך ווייס גאָרנישט... איך ווייס גאָרנישט... איך דאַרף אַליין בעקלערען [redacted] מיין קאָפּ איז [redacted]... איהר קומט פֿון דאַווענען? וועט איהר מאַכען ברכה? שווער, וועט איהר מאַכען ברכה? ווילט איהר, לאָמיר אַלע עסען פֿריהשטיק. האַ? (זי שטעלט אַרויף ווין אין צאַבט. אין פֿאָרצימער אַ גערויש, ווי עמיץ וואָלט אומגעוואָרפֿען געהאַקט).

רבקה (אין פֿאָרצימער, איינגעהאַלטענערהייט בן שטימע). זאָלסט שוין פֿערשווינדען, הערסטו!

רפאל (אַ פֿערשלאָפֿענער, די קליידער פֿערשמיערט, דאָס געזיכט פֿערבלוטיגט, פֿאַלט צו צו דער טיר און קייקעלט זיך אַריין אין צימער).

טאַמאַרע (דערשראָקען, אוי, וויעה מיר נישט, וואָס איז דאָס?

רבקה (אין דאָזיגע קליידער בעװייזט זיך אין טיר): זאָלסט מיר שוין פֿערשווינדען.

אַלע: וואָס איז דאָס? וואָס איז דאָס?

רבקה: אָבער גלייך זאָלסטו מיר פֿערשווינדען.

טאַמאַרע: וואָס איז געשעהן? פֿון וואַנען נעמט ער זיך אַזוי פֿריה?

רבקה: איהר ווייסט, וואו ער איז געוועזען? ער איז דאָך געלעגען אין׳ן אַוועזען! איך כאַפּ זיך אויף, איך עפֿען נאָר פֿערנאַנדער די אויגען, טו איך אַ קוק, אַ האַנד הייננט אַראָב פֿון אויוועזען! אַ פֿערטל [redacted] בין איך געוואָרען, אויף טויט האָב איך מיך דערשראָקען, איך האָב געשריגען, גאָט ווייס וואָס האָב איך מיך נעהנטער צוגעקוקט — [redacted] דאָס איז ער!

מאַריאַשע: ער אויפ'ן אויוועך — [illegible]. קרוינעלעך!

רבקה: [illegible] חלומות! וואָס האָט געוואָלט אויסנעהן צו מיר, זאָל [illegible] צו איהם, צו זיין קאָפּ! — איך האָב'ן גענעבען א שליידער אַראָפּ, אז ער האָט דאַכט זיך געדראָפּט קלייבען אלע ציינער.

רפאל: [illegible] דאָס בלוט פון געזיכט מיט זיין טאַשעטיכעל און קראַצט זיך דעם [illegible] און די [illegible] און טאַפּט זיך דעם קאָפּ).

רבקה: וואָס, עס טוט וועה, האַ? זאָלסט מיר גלייך פערשווינדען, זאָלסט מיר!

טאַמאַרע: לאָזט איהם קומען צו זיך.

מאַריאַשע: וואָס איז דאָס געוועזען פאַר א גאַנג, פאַר אַ קריכען אויפ'ן אויווען?

שמחה: אין מיין לעבען... אין מיין לעבען...

רפאל: וואָס פערשטעהט איהר נישט. וואָס?

רבקה: וואָס זאָל מען פערשטעהן, וואָס? טראָג זיך בעסער אָפּ מיט גוטען.

טאַמאַרע: ששש, איהר וועט מיר נאָך אויפוועקען דאָס קינד.
(געהט צום וויעגעל, בויגט זיך איבער און ארויסצונעמען דאָס קינד).

מאַריאַשע: ס'איז משוגע צו ווערען!

רפאל: האָב איך זי גאָר געטאָרט דאָ לאָזען אליין נאָך דאָס געבטינגע.

רבקה (שיעסט אויס אין א געלעכטער).

טאַמאַרע (לאָכט זיך אויס פון איבער'ן וויעגעל און קוקט איהר שטרענג אָן). פוי, שעמען זאָלט איהר אייך.

רבקה (לאַכענדיג): וואָס זאָגט איהר צו זיין קאָפּ, האַ? ער האָט מיך געהיט!

טאַמאַרע: דאָס איז זעהר נידעריג פון אייער זייט!

רפאל: אז איהר זאָלט דאָס זאָגען, פערשטעה איך נישט. ווי הייסט? זאָל נור גאָט משמר ומציל זיין, צו וואָס עס קאָן דאָ קומען.

טאַמאַרע: זייט אַזוי גוט און הערט דאָס אויף צו רעדען!

מאַריאַשע: אוי, ער איז געראַכט! אוי, [illegible]...

שמחה: א פרומער איד... [illegible]...

רפאל: זי איז מיין ווייב, פערשטעהט איהר מיך.

רבקה: [illegible]!

רפאל: זי איז מיין ווייב, און אז ס'זאָל חם ושלום קומען דאָ צו עפּיס...

רבקה (וואַרפט זיך צום טיש): אוי, א מעסער גיט מיר! [illegible] [illegible] ... !

טאַמאַרע (אין פערצווייפלונג): איהר זאָלט מיר ביידע גלייך אַרויס פון דאַנען! אייער פוס זאָל דאָ נישט זיין! איך וויל אייך דאָ ביידען נישט זעהן! אַרויס! [illegible]!

רבקה: זעה, וואָס איז דאָס? אז דער פרא אדם וועט פערטראַכטען שדים ווייסען וואָס, בין איך שולדיג?

רפאל: וואָס טרייבט איהר מיך, וואָס? טרייבט זי, זי טרייבט אַרויס, זי האָט א היים — זאָל זי וואוינען ביי זיך אין דער היים. [illegible] וועלען אַבגעבען א פרעמדען מאַן, וואָס טרייבט איהר עפּיס מיך? האָב איך געמיינט עפּיס אייער דעה? אז איך האָב געזעהן...

טאַמאַרע: לאָזט מיך צורוה! לאָז—ט מיך צו—רוה! איך וויל נישט וויסען פון אַזעלכע זאַכען! געהט אייך געזונטערהייט!

מאַריאַשע (צו רבקה'ן): [illegible], אז איהר זאָלט זיך אַרויסקלייבען פון דאַנען, פאַקט איין אייערע זאַכען און פערנעמט זיך.

שמחה: [illegible]! אַרויס! אַרויס!

מאַריאַשע: פערשטאַכענע אייגען וואָס זי האָט נאָך! ער האָט פערטראַכט איך איהר שדים ווייסען וואָס, גלייך זאָלט איהר אַרויסקלייבען זיך פון דאַנען! אַהין נישט דערגעהן און צוריק נישט קומען און אין מיטען וועג נישט בלייבען!

רבקה: זעה נאָר, זעה נאָר, ווי אַלע אויף מיר, זיי מיינען ד'ר'אמת'ן... אז איך וועל וועלען, וועל איך מיך אַרויסקלייבען, אז נישט, וועל איך נישט, זעה נאָר, זעה נאָר... טפו! (געהט [illegible] און קלאַפּט צו די טיר מיט רעש).

מאַריאַשע. אז קלאַפּען זאָל זי זיך קאָפּ אָן וואַנד, רבונו של עולם! פאַר' א קלאַפּ! זי האָט נאָך געקאָנט אויפוועקען דאָס קינד!

רפאל: טרייבט זי נאָר אַרויס...

מאַריאַשע: זי וועט שוין, זי וועט שוין.

רפאל: זאָל זי ביי אייך נישט זיין, איז מעהר וויל איך נישט. מיך אַרט נישט, אז מיר וועלען זיין גוטע פריינט פון וויטען. איהר דאַרפט מיך גאָרנישט טרייבען, אז איהר וועט אפילו וועלען, איך זאָל קומען, וועל איך אויך נישט קומען. וואָרום ביי מיר וועט זיין דער גרעסטער

יום-טוב, אַז איך וועל וויסען, אַז איך דאַרף מיך נישט בעגעגענען מיט יאַנקלען.

מאַמאַרע: טיך געהט! טיך געהט!

ראַפאל: איז נעה איך. — איך האָב אַפילו געוואָלט נעגעל-וואַסער אָבגיעסען, — אָבער איך ווייס נאָרנישט, צי האָב איך געשלאָפען. א גאַנצע נאַכט בין איך אָבגעלעגען אויפ'ן איוועץ ווי אַ הונט. זי איז געוועזען נעכטען ביז אַ שמיק אין דער נאַכט ביי עלקע שעיה'ס, האָב איך מיך אַרײַנגע[illegible] צו איהר אין צימער, אַרויפגעכאַפט זיך אויפ'ן איוויעץ, און בין אָבגעלעגען אַזוי צוגויפגעדרעהטערהייט ווי אַ הונט און האָב מיט אַן אויג נישט צוגויפגעפיהרט, מיר האָט זיך אַלץ אויסגעדוכט, אַז אָט-אָט קומט ער אַרײַן.

מאַמאַרע: רעדט נישט! געהט! איך קאָן אייך נישט זעהן! איך קאָן אייך נישט העַרען!

שמחה: געהט, געהט! (שטופט איהם צו דער טיר).

ראַפאל: וואָס איז זי אויף מיר אין כעס? וואָס בין איך דאָ עפּיס אויסען געוועזען?... האַ! (ער ווערט לײַבט אַרוי געשטופט)

מאַריאַשע: נאַ ברוך שפטרנו! זעהסטו שוין, וואָס וואָלט געקאָנט אַרויסקומען? ער קאָן זײַן סחורה.

שמחה: אַזאַ... אַזאַ... אַ! פּע... האַלטען זי אין שטוב... אין שטוב האַלטען זי...

מאַריאַשע: און יעצט זעה. אַז זי זאָל נאָך הײַנט אויסקלײַבען זיך.

שמחה: הײַנט... הײַנט...

מאַריאַשע: אויסרויבערן די שטוב וועט מען נאָר דאַרפען.

שמחה: לאַנג פאָלגען נעדאַרפט, טאָכטערקע. לאַנג פאָלגען, ~~...~~

~~מאַריאַשע: און זי האָט זיך נאָך פריער געשפאַרט מיט מיר.~~

~~שמחה: נו... נו... נעבעך... געהערט...~~

מאַריאַשע: און טאָמער וועט ער עפּיס אָנהעבען מאַכען שטיק, פאַר וואָס דו האָסט זי אַרויסגעטריבען, זײַנען מיר נאָך נישט געשטאָרבען.

שמחה: זאָל ער נאָר... זאָל ער נאָר... (שטעלט זיך איבער'ן וויע-
~~געל, שטעהט אַ ווײַלע און קוקט אין באַלד העבט ער אָן צו רעדען צום קינד).~~

האָדזשי דזשי דזשי, האָדזשי דזשי דזשי... הע... הם... שלאָפט... האָטשו טשו טשו... העהע...

מאַריאַשע: בײַם וויגעל, נעה, זעה, ווי ער האָט פערשטעלט

דאָס גאַנצע וויגעל, דו דאַרפסט דאָך שוין פאָהרען. ([redacted]).

~~שמחה (מיט אַ גליקליכען אויסדרוק אויף זײַן געזיכט): הע... הם...~~
הם [redacted].

מאַריאַשע: אוי, מיר פאַר זײַן קעפּעלע, ער שײַנט'אָך ווי די זון. (קוקט די דעקע, מיט וועלכער דאָס קינד איז צוגעדעקט און ווישט זיך אָב אַ טרער). וועט זיך נאָך אויסשטעהן צרות אויף זײַן לעבען פון אַזאַ טאַטען.

שמחה: שווײַג! שווײַג! פערד! בהמה! דאַרף רעדען! דאַרף רעדען! נעה, דאַרפסט דאָך שוין געהן צום מאַרק.

~~מאַריאַשע (...): ...נאַ...~~

שמחה: נאַ, אַ גוטען טאָג דיר, טאָכטערקע, נישט געזאָרגט... נישט געזאָרגט... בערוהיג דיך... (געהט אַרויס).

מאַריאַשע (רעדט שטיל צו מאַמאַרע): טאָמער וועט ער קומען — פערשטעהסט'אָך ווי, זאָלסט קײַן נאָר נישט זײַן און מאַכען איהם פינס-מער און ביטער, אָך--אָך—אָך. אַ גוטען טאָג דיר! (געהט אַרויס).

מאַמאַרע (וועלכע איז די גאַנצע צײַט געוועזען אין אויפרעגונג, נישט געפינענדיג זיך קײַן אָרט, ~~דאָנט זיך~~ ווידער איבער'ן צימער, ברעכט זיך די הענד און קרעכצט), וועה מיר נישט, וועה מיר נישט!

רבקה (קומט אַרײַן): הערט נאָר, איהר האָט דאָס פריער געמיינט, איך זאָל מיך אַרויסקלײַבען פון צימער?

מאַמאַרע: און אַז דאָס, איז וואָס?

רבקה: איז וואָס זאָל זײַן? איך האָב אייך בעצאָלט פאַר דרײַ חדשים דירה-געלט.

מאַמאַרע: וועל איך אייך אָבגעבען פאַר די גאַנצע דרײַ חדשים.

רבקה: איך דאַרף אײַער נדבה נישט און חרטה איז נישט מעשה סוחר. איך האָב בעצאָלט פאַר דרײַ חדשים. וועל איך אָפּוואוינען די דרײַ חדשים. אַ וואָרט איז אַ וואָרט.

מאַמאַרע: מיט רפאל'ן האָט איהר אי תנאים געהאַט אי אַ חופה געשטעלט און פון דעסטוועגען זײַט איהר פון איהם אוועק,

רבקה פון איהם האָב איך געוואָלט אוועק און פון דאַנען וויל איך נישט אוועק.

מאַמאַרע: אַזוי נאָר, וועט מען אייך מאַכען אוועקגעהן.

רבקה: מאַכען? ווער וועט מאַכען?

טאמארע: איהר וועט שוין אַ סימן האָבען. און איך וואָלט אייך געבעטען. איהר זאָלט מיך גלייך לאָזען צורוה.

רבקה: שאַ, שאַ, קאָכט זיך נאָר נישט אַזוי. איך האָב פאַר אייך גאָר וועניג וואָס מורא. איך ווייס נאָך גאָרנישט, ווער וועט זיך דאַרפען אייעקקלייבען פון דאַנען.

טאמארע: וואָס האָט איהר געמיינט מיט דעם? וואָס ווילט איהר דערמיט זאָגען?

רבקה: איך מיין אַז יענקעל איז דאָ דער בעל הבית.

טאמארע: ער איז!.. ער איז!... נו, איז וואָס?

רבקה: איז ווען ער וועט וועלען, יענער וועט דאָ בלייבען.

טאמארע: יועט ער אייך וועלען, הייסט עס?! וועט איהר דאָ בלייבען?!

רבקה: [redacted]. ווער קאָן וויסען? נאָך זיינע נעבטיגע קוסען נאָך...

טאמארע: נאָך זיינע נעכטיגע קוסען?!...

רבקה: אַודאי האָט ער מיך נעכטען געקוסט! [redacted]!..

טאמארע: אוי, אוי, אוי!

רבקה: און אַז ער האָט מיך נעכטען געקוסט, רעכען איך, אַז ער וועט מיך היינט נישט ארויסטרייבען.

טאמארע: איהר זייט גערעכט. איהר וועט דאָ בלייבען. איך וועל מיך אַרויסקלייבען. (שרייט אויף). אַזוי ווייט איז דאָס שוין דער־נאַנגען!

רבקה! און אַז איך וואָלט געוואָלט, וואָלט דאָס נאָך ווייטער דערגאַנגען.

טאמארע: אוי, אוי! אַרױס, צוויג! [redacted], [redacted]! אַרױס פון דאַנען!.. אוי, אוי, אוי!.. ניין, בלייבט, בלייבט! איהר זייט דאָ די בעל הבית'טע, (רייסט זיך דאָס האָר). איך טאָר דאָ מעהר נישט זיין! איך נעם צו מיין קינד און אַנטלויף פון דאַנען. אוי, אוי, אוי!

יענקעל (בעוויזט זיך אין טיר און בלייבט שטעהן גאַנץ נשתומם).

טאמארע (זעהט נישט יענקלען, כאַפּט ארויס דאָס קינד פון וויעגעלע און געהט מיט איהם צום צווייטען צימער). איך טאָר דאָ מעהר נישט זיין! וועה מיר נישט! וועה מיר נישט! (געהט אַריין אין דאָס צווייטע צימער).

יענקעל וואָס איז דאָ אַזוינס? וואָס האָט זי געשריען?

רבקה: איך ווייס, אַט גאָרנישט.

יענקל - וואס האט דא מען טאמארע געוואלט?

יענקעל [redacted]?

וואָס האָט זי זיך געריסען דאָס האָר?

רבקה: איך ווייס, זי איז משוגע, היסטעריקע...

יענקעל (וויל געהן צום צווייטען צימער, דרעהט זיך אום און בע־טראַכט רבקה'ן).

רבקה (האַלט נישט אויס זיין בליק, קנעפּט זיך אויף די בלוזע אויף דער ברוסט און פאַכעט זיך מיט איהר טאַשענטיכעל).

יענקעל (געהט צו איהר צו): איהר האָט איהר עפּיס געזאָגט?

וואָס האָט [redacted]?

רבקה: איך האָב איהר גאָרנישט געזאָגט. וואָס האָב איך איהר [redacted]? זי האָט מיר גאָר געזאָגט. זי האָט מיך אָנגערופען צויג און [redacted].

יענקעל: וואָס האָט איהר איהר געזאָגט? דאָס וויל איך וויסען.

רבקה: [redacted] וואָס מאַכט איהר אַזאַ גוולניש געזיכט? נעכטען, מיין איך, האָט איהר נישט געמאַכט צו מיר אַזאַ געזיכט.

יענקעל: האָט איהר איהר עפּיס געזאָגט וועגען נעכטען?

רבקה: וואָס געזאָגט? ווען געזאָגט? רפאל איז אָבגעלעגען אַ גאַנצע נאַכט אויפ'ן אויווען — זאָל איך אַזוי וויסען פון איהם, ווי איך ווייס, ווען און ווי ער האָט זיך אַהינצו אַרויפגעכאַפּט — און האָט גע־היט, איהר זאָלט חס ושלום נישט פערבלאָנזשען צו מיר, כאַכאַכאַ...

יענקעל (קלאַפּט ווגדר אַב).

רבקה: האָב איך איהם דאָך מסתמא [redacted], אַז ער וועט האָבען צו געדענקען: האָט דאָס טאַמאַרע נישט געקאָנט פערטראָ־גען און אָנגעהויבען טרייבען מיך. איז אַ וואָרט פאַר אַ וואָרט... וואָס איז, איך וועל מיך עפּיס לאָזען רופען מיט אַזעלכע נעמען?

יענקעל: האָט איהר איהר געזאָגט פון נעכטען?

רבקה. און אַז געזאָגט, איז וואָס? קיין ליגען האָב איך דאָך נישט געזאָגט! איך רעכען, אַז איהר האָט מיך געקוסט, האָט איהר גע־וואוסט, פאַר וואָס איהר טוט עס. האָב איך איהר דאָך געמאָנט זאָגען, זי זאָל נישט מאַכען אַזאַ קוראַזש, מע ווייס נאָך נישט, ווער וועט דאָ זיין די בעל הבית'טע.

יענקעל: וואָס האָט איהר איהר געזאָגט?! דאָס האָט איהר איהר געזאָגט? צויג! [redacted]! אַרױס! אַרױס!

טאַמאַרעָ: איין אָנגעָטאָנעָנעָ. (מיט'ן קינד אויפ'ן אָרם, אַיילט אַריין אין אַנטער).

רבקה (כאַפּט זיך פאַר'ן האַרצעָן, שפּאַרט זיך אָן אָן גלעָזערשראַנק און האַלט זיך הינטער).

יעָנקעָל (שטעהט איבער איהר מיט צונויפגעָדריקטעָ קולאַקעָס און שיפּעָט שווער). אַרויס! אַרויס!

טאַמאַרעָ (לעָגט אַריין דאָס קינד אין וויגעָל, רעָדעָנדיג, ווי פאַר זיך): עָס איז געָשעָהן, עָס איז געָשעָהן! און איילט צו צו יעָנקלעָן. זי שטופּט איהם אָב פון רבקה'ן). זיי ניישט אויי ווילד.

יעָנקעָל: זאָל זי גלייך אַרויס! נעָם זי אַוועָק פון מיינעָ אויגעָן!...

רפאל (שטעָקט אַריין דעָם קאָפּ אין טיר): איז רבקה דאָ?... אוי, וועָה איז מיר? וואָס איז איהר? וואָס טוט איהר דאָ מיט איהר? אוי, רבקהניו! וואָס איז דיר? זעָה, ווי עָר שטעָהט מיט די קולאַקעָס, אוי, וועָה איז מיר! אוי, וואו איז אַ ביסעָל וואַסעָר? געָוואַלט, אַ ביסעָל וואַסעָר! (כאַפּט אַ ביסעָל וויין). אוי, העָלפט! העָלפט! איך וועָל צונויפרופעָן מעָנשעָן... איך וועָל צונויפרופעָן די גאַנצעָ גאַס! (פעָררייבט איהר דאָס מיבעָל אויפ'ן קאָפּ). רבקהניו, וואָס איז דיר? וואָס וויל עָר פון דיר?

רבקה (קרעָכצט אַרויס): עָר האָט מיך געָוואָלט... עָר האָט מיך געָוואָלט...

רפאל: וואָס האָט עָר געָוואָלט? געָוואָלט האָט עָר! וואָס האָט עָר געָוואָלט?

יעָנקעָל: נעָמט זי גלייך אַוועָק! איך גאַראַנטיר מעָהר נישט פאַר זיך.

טאַמאַרעָ (האַלט איהם צו): בעָרוהיג דיך דאָך. קום דאָך צו זיך.

יעָנקעָל: נעָמט זי אַוועָק גיכעָר! די צוינג!..

רפאל: איהר זייט אַליין! איך וועָל זי שוין אַוועָקנעָמעָן! איהר וועָט נאָך זעָהן! איהר וועָט נאָך ביי מיר פעָרפוילט ווערעָן אין אָסטראָג! אוי וואָס'ט עָר געָוואָלט? וואָס'ט עָר געָוואָלט?

רבקה (קרעָכצט אַרויס): עָר'ט מיך געָוואָלט שלאָגעָן. נעָכטעָן האָט עָר מיך מיט געָוואַלט געָקוסט, היינט האָט עָר מיך געָוואָלט שלאָגעָן.

יעָנקעָל: זאָל זי אַוועָק! זאָל זי אַוועָק!

רפאל: זי וועָט שוין! זי וועָט שוין! אשת-איש'ניק! טרייפניאַק! בל-בוינ'יק! אַרעָסטאַנט! קוסעָן וועָט איהר זי! מיין ווייב וועָט איהר קוסעָן!

יעָנקעָל (רייסט זיך צו איהם).

טאַמאַרעָ (האַלט איהם): די שטעָהסט דאָ ווידער און נעָם אָן פאַר גוט, וואָס דו'סט פעָרדיענט, (צו רפאל'ן). און איהר טראָגט אייך אָבעָר גלייך אַרויס, אָבעָר גלייך, העָרט איהר!

רפאל: מיר וועָלעָן שוין! מיר וועָלעָן שוין! וואַרט, איהר'ט שוין זעָהן! אַזאַ אשת-איש'ניק! אַזאַ טרייפניאַק, עָר'ט שוין, וואַרט! — ווי פיהלסטו דיך, רבקהניו? וועָסט'אָך געָהן מיט מיר אַ היים? אַ יאָ? [redacted] דיר[redacted]ר, איך האָב טאַקעָ געָבראַכט אַ פוהר אויף צו נעָמעָן דיינעָ זאַכעָן, העָהעָ.. ווי מיין האַרץ האָט מיר געָזאָגט... זעָהסט. האַ, די בעָסטעָ זאַך איז אַן איינגעָנעָ היים און אַן איינגעָנעָר מאַן... קאָנסטו געָהן? אַזאַ אשת-איש'ניק! אַזאַ טרייפניאַק! אַזאַ רוצח!.. אָבעָר וועָהע רעָכט איז דיר, ביזט אַנטלאָפעָן פון מיר, איז אָט האָסטו דיר. (זי טרינקט פון דעָם וויין, וואָס עָר גיט איהר). טרינק נאָך אַ ביסעָלעָ... טרינק נאָך אַ ביסעָלעָ... ווי פיהלסטו דיך? איז דיר לייכטעָר? קאָנסטו געָהן? וועָסטו געָהן מיט מיר? אַ היים וועָסט'אָך געָהן? אַ יאָ? העָהעָהעָ... אָט קאָנסטו זעָהן, אַז מיר האָבעָן אַ גאָט אויף דעָר וועָלט, אַז נישט, וואָס יעָדעָר וויל, קאָן עָר טון, וואַרט. וועָסט זעָהן, אויף איהם וועָט נאָך אויך קומעָן אַ מפּלה! אַזאַ רוצח!.. אַזאַ גזלן!... אַז דו וועָסט עָפּיס אַרויסקומעָן פון דאַנעָן בשלום, וועָלעָן מיר ביידעָ דאַרפעָן גומל בעָנשעָן. (עָר פיהרט זי צו דעָר טיר) העָהעָ... אַ היים... רבקה'ניו אַ היים... צוריק צו איהר מאַן... העָהעָהעָ... ווי דו קומסט, טוסטו גלייך אָן מלקינ'כעָס פּעָרל... העָהעָהעָ... (געָהעָן אַרויס).

יעָנקעָל (וועָלכעָן טאַמאַרעָ האָט די גאַנצעָ צייט געָהאַלטעָן און נישט געָלאָזעָן אפילו רעָדעָן, קרעָכצט טיעָף אָב): אַ—אַ—אַ! פּטור געָוואָרעָן! פּטור געָוואָרעָן! (לאָזט זיך קראַפּטלאָז אַראָב אויף אַ שטול).

טאַמאַרעָ (געָהט און מאַכט צו די טיר הינטעָר די אַוועָקגעָגאַנגעָנעָ. זי קערט זיך אום און בעָטראַכט שאַרף יעָנקלעָן).

יעָנקעָל (קאָן איהר נישט קוקעָן גלייך אין די אויגעָן – און רעָדט קוים אַרויס). און דו... האָסט געָוואָלט אַוועָקגעָהן?

טאַמאַרעָ: יאָ.

יעָנקעָל: וועָה מיר נישט! וועָה מיר נישט!

טאַמאַרעָ: איינגעָנטליך האָב איך געָהאַלטעָן דעָם פּלאַן פון אַוועָקצוגעָהן פון דיר פאַר דעָר קרומסטעָר זאַך פון דעָר וועָלט. דאָס מוז איך דיר זאָגעָן דעָם אמת, אָבעָר אַז זי האָט מיר דעָרצעָהלט, אַז דו

האָסט זי געקוסט, האָט מיך אָנגעכאַפּט עפּיס אַזאַ עקעל, אַז איך האָב געוואָלט אַנטלויפֿען.

יענקעל: אָבער אַצינד וועסטו האָב נישט אוועקגעהן.

טאַמאַרע: אַצינד? דאַרף איך מיר גאָר איבערלעגען. נעכטען האָסטו זי געקוסט, הײַנט בּיזטו געוועזען אין שײַנק.

יענקעל: פֿון וואַנען ווײַסטו אַז איך בּין געוועזען אין שײַנק?

טאַמאַרע: די מאַמע האָט דיך געזעהן אַרויסגעהן.

יענקעל: האָט זי מיך? זי האָט אָבער נישט געזעהן, וואָס איך האָב געטאָן אין שײַנק, צו האָב איך געטרונקען צו נישט. איז אויב דו ווילסט, טוק הער מיך אויס. אָבער צוערשט נעם פֿון דיר אַראָב די גאַס, אָדער ניין, וואַרט אויס, דו וועסט אַליין זעהן... דו וועסט אַליין... טאַמאַרעניו. ווײַסט, וואָס מיט מיר איז הײַנט געוועזען? דו בּיזט'אָך אַ קלוגע און דו האָסט דאָס נישט אײַנגעזעהן...

טאַמאַרע: מסתּמא בּין איך נישט גענוג קלוג.

יענקעל: ווען דו וואָלסט געוואוסט, וואָס בּײַ מיר האָט זיך געטהון אָט דאָ אָ, אַז איך האָב מיך אויסגעשלאָפֿען און אויסגעניכטערט! דו פֿערשטעהסט, איך אַליין האָב געגלויבּט, אַז איך בּין שוין אין גאַנצען אַ נײַער מענש. פֿערשטעהסט, איך אַליין האָב גערעכענט, אַז איך בּין שוין אײַנמאָל פֿאַר אַלעמאָל אויסגעהײַלט געוואָרען פֿון אַלע מײַנע צרות, תּאוות, פּאַסקודסטוועס און אַלע כוואַראָבעס. און מיט אַמאָל — אויס, אַלץ פֿערשוואונדען, דער אַלטער יענקעל ווידער דאָ. איך האָב מיך געשעמט צו קוקען דיר אין די אויגען. אָט דאָ אָ האָט עס געדריקט ווי מיט צוואַנגען, ווי מײַן האַרץ וואָלט געלעגען אויף דער קאָוואַדלע און עמיצער וואָלט זי געקלאַפּט מיט'ן גרויסען האַמער, פֿערשטעהסט?... איך האָב דיך געוואָלט אויפֿוועקען און אויסוויינען זיך פֿאַר דיר — אָט אַזוי אָ האָב איך געפֿיהלט, איך דאַרף דאָך דיר נישט זאָגען, דו ווייסט'אָך אַליין, איך האָב דיך ליעב ווי מײַן לעבען...

טאַמאַרע: אַזוי האָב איך אַמאָל געמיינט.

יענקעל: און דאָס מאָגסטו ווײַטער אויך וויסען. מאָגסטו מיר דאָס גלויבען... דערפֿאַר האָב איך דאָס מיר גענומען אַזוי צום האַרצען... דו פּאַסקודניק, דו, דו, אויסוואורף, דו!.. אַזוי האָב איך מיר אַליין געזאָגט, ווי דו זעהסט מיך לעבען. דו בעל תּאוה'ניק, דו, דו טרייפֿניאַק, האָסט זיך שוין ווידער צושעמט? און איך האָב געוואָלט מיך אויסוויינען פֿאַר דיר און בעטען בײַ דיר מחילה, אָבער דאָ האָט מיר געזאָגט

מײַן האַרץ, אַז וואָס... אַז וואָס וועל איך וויינען און בעטען מחילה, און אַז איך מוז שוין בלײַבען אַ מיידעלניק און אַ בעל תּאוה'ניק. און ווייסט, איך האָב הײַנט גערעוועט מיט אַזאַ האַרץ און מיט אַזאַ כּוונה, ווי נאָך קיין יום כּפּור נישט אַפֿילו. איך האָב עפּיס געוואָלט, אַז גאָט זאָל מיר העלפֿען. ווי דו זעהסט מיך לעבען. און בּין אַוועק אַרבּייטען אין דער קוזשניע. ווײַל אַז איך אַרבּייט, טראַכט זיך מיר בּעסער. און איך האָב געאַרבּייט און גערעדט צו זיך אַליין. ווי דו זעהסט מיך לעבען. איך האָב געוואָלט עפּיס אין מיר אַליין קלאָר ווערען... דו פֿערשטעהסט'אָך...

טאַמאַרע: פֿאַר וואָס האָסטו מיר דאָס פֿריער, בּײַם טיי, נישט דערצעהלט? (נעמט פֿון זיך אַראָב דאָס היטעלע, געהט צום ווינקעלע און העבט אָן בּעפּרייען דאָס קינד פֿון זײַנע גאַסינגע זאַכען, וואָס זי האָט אויף איהם אָנגעטאָן).

יענקעל: אָט דאָס איז דאָך, איך האָב געוואָלט אַליין אין מיר קלאָר ווערען. בּין איך אַן אויסוואָרף און וועל איך בלײַבען אַן אויסוואָרף אָדער איך ווייס. מאַלע וואָס'ט זיך געמאַכט. דו פֿערשטעהסט?

טאַמאַרע (צוגעהענדיג צו איהם): און אַז דו וואָלסט דאָס מיר פֿריער דערצעהלט, וואָלט איך דיר געזאָגט: יענקעל, נאַ דיר מײַן האַנט, אַז דו בּיזט אַ כּשר'ער איד.

יענקעל (שרייט אויס ווי בּעפֿרייט, אָנכאַפּענדיג איהר האַנד): אַך! (העבט אָן אַרומצוגעהן איבּער'ן שטוב שטאַרק אויפֿגערעגט און אויפֿגעלעבט און שטאַרק וואַרפֿענדיג מיט די הענד). אָבער איך האָב דאָס געוואָלט אין מיר אַליין. און ווייסט, איך האָב בּעקומען דאָס געפֿיהל, אַז גאָרנישט.. נאָר נישט וועט פֿון מיר זײַן. און עס האָט אָנגעהויבען רעדען אין מיר דער אַלטער יענקעל, דער שיכּור און הולטײַ. און ווייסטו, אַז דו האָסט מיר אונטערגעטראָגען די באַק אַ קוש צו טון. האָב איך דערפֿיהלט, אַז איך וועל מיך אײַנשיכּורען פֿאַר האַרצוועהטאָג. אַז איך מוז מיך אײַנשיכּורען, ווי געפֿעלט עס דיר, האַ?

טאַמאַרע: ווען איך וואָלט געוואוסט, אַז מײַן באַק קאָן אַרויסרופֿען אַזעלכע געפֿיהלען...

יענקעל: און איך בּין אַוועק אין שײַנק, דו הערסט? איך בּין אַוועק אין שײַנק, האָב מיר געהייסען דערלאַנגען אַ ס אָ ר אָ ק אָ וו א ו ש ק ע, האָב אָנגענאָסען אַ גלעזעל, און... און... און אַז איך האָב געוואָלט צוטראָגען צום מויל, האָב איך צוריק אַוועקגעשטעלט דאָס גלעזעל און בּין אַוועק פֿון שײַנק. האַ? ווי?

שמחה ר' נא מאריאשע, וואס זאגסטו?
מאריאשע. אויף לאנגע יאהרן בגשע
פרנסה

טאַמאַרעֶ (אָננעֶמענדיג איהם פאַר בײדעֶ באַקעֶן, ענטציקט): דאָס האָסטו?! דאָס האָסטו ווירקליך?!

יעֶנקעֶל: ווי דו זעהסט מיך לעֶבעֶן, אַז איך זאָג דיר קײן ליגעֶן נישט. ווערסט קאָנעֶן נאָכפרעֶגעֶן בײ חײקעֶן.

טאַמאַרעֶ: איך גלויב דיר דאָך, יעֶנקעֶלעֶ, איך גלויב דיר מעֶהר ווי אַלעֶ חײקעֶס. (זי נעֶמט איהם אַרום און דריקט זיך צו איהם שטאַרק צו).

יעֶנקעֶל: ניין, דו הער נאָר ווײטער, פון שײנק בין איך אַוועק באָדעֶן זיך, עפּיס אָבפרישעֶן זיך און קאָנעֶן אַלץ בעֶסער בעֶטראַכטעֶן.

טאַמאַרעֶ: זעה, ערשט זעה איך טאַקעֶ, אַז דו האָסט נאַסעֶ האָר און דײן געֶזיכט שײנט גאָר.

יעֶנקעֶל: און דאָרטין איז מיר אַ מאָמעֶנט אײנגעֶפאַלעֶן, אַז איך דאַרף מיך גאָר דעֶרטרינקעֶן.

טאַמאַרעֶ (דעֶרשראָקעֶן): וועה מיר נישט!

יעֶנקעֶל: ניין, הערסט'אָך, אַ מאָמעֶנט נאָר. אַז איך האָב דאָס אַ טראַכט געֶטאָן, האָב איך מיך שטאַרק פעֶרבײנקט נאָך דיר און נאָך אונזער זווהגעֶניו, און ס'האָט מיר אַזוי פעֶרכאַפּט בײם האַרצעֶן. אַז איך בין אויף גיך אַרויס פון וואַסער, אויף גיך זיך אָנגעֶטאָן און געֶלאָפעֶן אַ היים.

טאַמאַרעֶ (אומאַרמט איהם): און אַצינד ביזטו דאָ! (קוסט איהם אויפ'ן מויל). מײנעֶר! מײנעֶר! מײנעֶר!

(פון קוזשנעֶ דעֶרהערט זיך אַ שטילער געֶזאַנג פון אײן אַנגעֶנעֶהמער מעֶנער שטימעֶ).

יעֶנקעֶל: העֶהעֶ.. איז אָט ווײסטאַליך. איז אַ ציינד וואָס קלערסטו וועֶגעֶן מיר?

טאַמאַרעֶ: דאָס בעֶסטעֶ און דאָס שעֶנסטעֶ.

יעֶנקעֶל: דאָס בעֶ...?

טאַמאַרעֶ: דאָס בעֶסטעֶ און דאָס שעֶנסטעֶ, אַז אַזאַ מאַן ווי מײנעֶר איז גאָר אַ זעֶלטעֶנהײט.

יעֶנקעֶל: דאָס מײנסטו ווירקליך? דו לאַכסט נישט?

טאַמאַרעֶ: דאָס קאָן איך איבעֶרחזרן פאַר גאָט און פאַר לײט.

יעֶנקעֶל: מײנסטו נישט, אַז מיט מיר קאָן זיך עֶס ווײטער איבעֶרחזר'ן? אָט דאָס... אָט דו ווײסט'אָך...

טאַמאַרעֶ: ניין, ניין, ניין!

יעֶנקעֶל: דאָס האַמערט מיר אין מח. איך האָב מורא. מיט אַ

חדש צוריק האָב איך לגמרי נישט מורא געֶהאַט, און אַ ציינד האָב איך מורא. דעֶר שד זאָל מיך וויסעֶן. ווײסט, מיר ווילעֶן מעֶהר קײן שכנות נישט אַרײננעֶמעֶן.

טאַמאַרעֶ: נאַרישקײט, נאַרישקײט! רעֶד נישט אַזוי, טראַכט נישט אַזוי. שלאָג דיר אַלץ אַרויס פון קאָפּ.

יעֶנקעֶל: ווײסט, איך וועל אַלעֶ טאָג אַזוי דאַווענעֶן, ווי איך האָב הײנט געֶדאַווענט, און וועל נאָך אַלעֶ טאָג אָבזאָגעֶן פופציג — דרײסיג קאַפּיטלעֶך תהלים.

טאַמאַרעֶ: אָדער מיט מיר מעֶהר זיצעֶן, אַז דו'סט האָבעֶן פרײעֶ צײט, צוזאַמעֶן פעֶרברײנגעֶן מיט מיר און אונזער זווהגעֶניו...

יעֶנקעֶל: דאָס אַ ודאי! דאָס אַ ודאי! (דעֶר געֶזאַנג ווערט איבעֶרגעֶריסעֶן).

שטימעֶ פון קוזשנעֶ: רב יעֶנקעֶל. אויף גיך, קומט שוין אַרויס אַרבײטעֶן! די אַרבײט וואַרט! (דעֶר געֶזאַנג העֶבט ווידער אָן).

יעֶנקעֶל: איך קום גלײך! (פעֶרקאַסערט די אַרבעֶל). אַזוי אַ...אָך, וועל איך יעֶצט אַרבײטעֶן! פון הײנט אָן און ווײטער, אַרבײטעֶן! אַרבײטעֶן! (כאַפּט זי אַרום און שעֶפּטשעֶט אַרויס ווי אַ סוד). און דיך ליעֶבעֶן — שטאַרק ליעֶבעֶן!

טאַמאַרעֶ (ענטציקט אין זײנעֶ אַרמס): יאָ, ליעֶבעֶן, שטאַרק ליעֶבעֶן! (דעֶר געֶזאַנג ווערט האַרציגער. פאָרהאַנג פאַלט לאַנגזאַם).

